

Obrana

február 2009

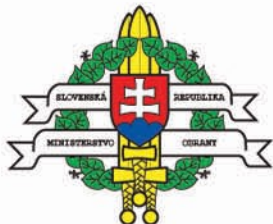
Bdejú nad bezpečnosťou

Vojaci zo základne v kosovskom Šajkovaci to nemajú jednoduché. Denne patrolujú na viacerých miestach tejto nepokojnej provincie. Veliteľ, vodič a dvaja vojaci prechádzajú pridelenou oblasťou a mapujú situáciu. Každý tím má svoje vozidlo, niektoré hliadky sú kombinované a terén prechádzajú pešo. Úlohou vojakov je udržiavať bezpečné prostredie v priestore zodpovednosti roty. Chodia na rôzne miesta a zisťujú, čo sa deje. Ich úlohou je zabezpečiť slobodu pohybu pre všetkých obyvateľov Kosova, udržiavať bezpečné prostredie v určenom priestore, chrániť menšiny pred etnicky motivovaným násilím. Chránia a kontrolujú budovy, podporujú humanitárne organizácie v aktivitách zameraných na spoluprácu srbskej a albánskej komunity. Strážia aj školské centrum a tzv. Žltú budovu, kde sú ubytovaní miestni Srbi. Nájdete ich aj pri monumente na Kosovom poli, dozerajú na bezpečnosť návšteví. Po týždni sa menia a pôsobia ako pohotovostná jednotka QRF (Quick Reaction Forces). V rámci patrolovania sa často stretávajú s miestnymi obyvateľmi, ktorí sa k nim správajú priateľsky; najmä na Srboch vidieť, že ich vnímajú ako Slovanov. Vojaci slúžiaci v Kosove sú väčšinou z Martina a okolia. Pochvalujú si, že to, čo sa naučili doma, môžu si teraz overiť v náročnej zahraničnej praxi. Mnohí sú presvedčení, že toto nie je ich posledná misia. Pri príležitosti skončenia misie veliteľ 13. kontingentu pplk. Alexander Kollárik vojakov za ich náročnú prácu ocenil medailami.

Text a foto Peter DOVINA

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVII, č. 2/2009
Redakčná uzávierka 3. február 2009
Do výroby zadané 11. február 2009

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJACKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia SEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane zimné potápanie
vojenských ženistov
na Slnecných jazerách v Senci
foto **Vladislav VAVRINEC**

Nevyžiadany obrazový materiál
a rukopisy nevraciamy.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Nitrančania do Afganistanu

str. 4 - 6

Pochod úcty

str. 10 - 11

Potápanie pod ľadom

str. 16 - 17

Zabúdaný generál

str. 22 - 23

Editoriál

Nebude to ľahký rok. Nebudú to ľahké roky. Aj preto by som trochu rozšíril odpoveď bývalého veľvyslanca USA Vincenta Obsitníka, ktorú nám dal v rámci rozhovoru na stranách 8 a 9. Povedal: „V každom prípade tí, ktorí sa rozhodnú z ozbrojených síl odísť, nech ostávajú hrdými a úspešnými občanmi tejto republiky.“ Pán veľvyslanec to myslel len v tom najlepšom. Isto by bolo nediplomatické, keby povedal: „Tí, čo sa rozhodnú, alebo budú musieť odísť...“. To, že v nemálo prípadoch to bude nedobrovoľné rozhodnutie, je pre nás zrejmé. Bohužiaľ, „top“ slovným spojením týchto dní je hospodárska kríza. Na jednej strane s krízou súvisí úspora štátnych prostriedkov. Na strane druhej sú to pre náš rezort popri ústavných povinnostiach v oblasti zabezpečenia obrany štátu aj úlohy, ktoré nám vyplývajú z členstva v Aliancii či EÚ (minister Jaroslav Baška na strane 7).

Aj pred pár rokmi po veľkej reorganizácii odchádzala z nášho rezortu početná skupina predovšetkým vyšších dôstojníkov. Vtedy som na tomto mieste písal, že hoci by čo len generálom či plukovníkom mala pri rozlúčke hrať aspoň pomyselná vojenská kapela, skutočnosť je taká, že ak by bol na bráne pes, pri ich odchode ani ten po nich neštekne. Také boli pocity tých, ktorí odchádzali. Verím, že sme ďalej. Ide o veľa. O dôstojnosť. Čo k tomu treba? Podanie ruky, pár slov, poďakovanie zo strany tých, ktorí ostávajú. Úctu za to, čo v tomto rezorte dokázali. A aj guráž. Nie je to jednoduché. A chce to tiež rovný chrbát.

Nedávno som v českom partnerskom časopise A-report čítal smutný list. Pani, ktorá prežila celý svoj profesionálny život ako civilná pracovníčka rezortu obrany, mala záujem stať sa členkou klubu vojenských dôchodcov vo svojom posádkovom meste. Neprijali ju. Neprihlásila sa totiž priamo zo zamestnania. Predtým bola evidovaná na úrade práce. Napokon sa vzdala nádeje, že ešte bude robiť. Odišla do predčasného dôchodku s tým, že bude aspoň v styku s kolegami, s ktorými tak dlho spolupracovala. Jej sen sa skončil studenou sprchou.

Na tento príbeh som si spomenul aj preto, lebo civilní zamestnanci to majú pri odchode spravidla ťažšie. Im patrí povzbudenie do ďalších dní dvojnasobne. Samozrejme, s veľkým poďakovaním. Parafrázujúc veľvyslanca Obsitníka, aby všetci tí, ktorí z rezortu odídu, ostali hrdými a úspešnými občanmi tejto republiky. No a tí, ktorí pokračujú, ktorí budú musieť prevziať aj časť ich práce – hlavu hore, energiu a dobrú vôľu. A pozor na chrípku.

Výzva sa volá Holland a Hadrian

Príslušníkov nitrianskeho mechanizovaného práporu čaká v najbližšom období podľa ich veliteľa podplukovníka Jána Parimucha jedna z najzávažnejších výziev v doterajšej histórii ich útvaru. V marci dve strážne čaty odchádzajú do misie ISAF v Afganistane a budú nasledujúcich šesť mesiacov plniť úlohy pri strážení a ochrane dvoch kempov. Oba sa nachádzajú v provincii Uruzgán. V campe Holland v Tarin Kowte vystriedajú v tejto činnosti vojakov z martinského mechanizovaného práporu a v campe Hadrian v Deh Rawode zasa príslušníkov Armády Českej republiky.

„Vlastná príprava do operácie ISAF sa začala ešte v uplynulom období, keď sme úspešne absolvovali certifikačné cvičenie práporu. Naši vojaci boli v uplynulom roku aj na cvičení v USA. Vo výcvikovom centre Národnej gardy štátu Indiana získali praktické skúsenosti z vedenia bojovej činnosti v zastavanej oblasti. Postupne teda získavali užitočné poznatky a zručnosti, ktoré im pomohli aj v príprave na misiu ISAF. Januárové vyvedenie do Vojenského výcvikového priestoru Lešť, odbornotaktické cvičenie strážnych čiat a taktické cvičenie s bojovou strelbou sú vyvrcholením ich prípravy na Afganistan,“ konštatuje podplukovník Parimucha.

PRÍPRAVA NA NASADENIE

Odborno-taktické cvičenie strážnych čiat prebiehalo pod heslom: Každý deň výcviku je prípravou na nasa-

denie. Riadil ho náčelník operačného oddelenia práporu kapitán Patrik Velčický. Jednou z jeho hlavných úloh bolo precvičiť veliteľov v praktických zručnostiach pri riadení a zabezpečení života na odlúčenej základni v priebehu medzinárodnej operácie a zároveň preveriť, ako sa vedú rýchlo a správne rozhodnúť pri náhlej zmene situácie. V prípade čiat zasa išlo podľa kapitána Velčického o preverenie zladenosti a pripravenosti jednotky pri plnení úloh operácie na udržanie mieru, ako aj zvyšovať u cvičiacich vojakov morálne a psychické kvality v podmienkach blízkych skutočnej situácii.

„Veľký dôraz sme kladli na konkrétne plnenie úloh v rámci ochrany a obrany zverenej základne. Vojaci si dôkladne precvičili kontrolu osôb a techniky pri vstupe na základňu, zadržanie podozrivých osôb. V spolupráci s Odborom simulačných technológií Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť sme v príprave využili jednotlivé prvky taktickej simulácie Miles 2000. Zdravotníci z ústavu nám pomohli vierohodne imitovať zranenia osôb pri simulovanom páde vrtuľníka. Vojenská policia aj so psami zasa pomohli pri inštrukciami správneho preverovania osôb a ich zadržania. Využili sme aj skúsenosti príslušníkov našich ozbrojených síl z Afganistanu i poznatky z rekognoskácie v oboch táboroch, na ktorej sa okrem iných zúčastnili aj obaja budúci veliteľia strážnych jednotiek,“ zdôrazňuje riadiaci cvičenia kapitán Velčický.

ÚLOHA PRE DRUHÚ ROTU

Väčšinu oboch strážnych jednotiek tvoria predovšetkým príslušníci 2. mechanizovanej rot. Jej veliteľ nadporučík Milan Soliar bude veliť čate v campe Holland v Tarin Kowte. Bude to pre neho prvá zahraničná misia. V decembri minulého roku si bol priamo na mieste, v Afganistane ujasniť úlohy. „Bolo to veľmi poučné. Užitočné rady poskytli vojaci martinského práporu, ktorí momentálne strážia holandskú základňu Holland, ale aj holandský veliteľ. Prešiel som jednotlivé pozície, ujasnil si úlohy, ktoré nás čakajú. Pri výbere ľudí sme sa snažili nájsť najvhodnejšie typy pre tímovú prácu. Lebo pri plnení úloh sa budú musieť spoľahnúť jeden na druhého. Myslím, že sa nám to podarilo. Koniec koncov svedčia o tom aj výsledky tohto vyvedenia a cvičenia,“ hovorí veliteľ rot nadporučík Soliar.

V Tarin Kowte sa bude môcť spoľahnúť aj na veliteľa ochrannej zmeny čatára Milana Kučeríka. Rodák z Krásna nad Kysucou patrí medzi najlepších veliteľov družstiev. Aj keď je to jeho prvá zahraničná misia, je presvedčený, že spoločne so svojimi podriadenými je na ňu dobre pripravený. „Veľa úsilia sme venovali najmä dôkladnej prehliadke vozidiel a osôb. Aby sa na základňu nedostali teroristi a neohrozili tak nielen mojich kolegov, ale aj holandských a ďalších vojakov, ktorých máme chrániť. Veď ide aj o dobré meno našich ozbrojených síl a Slovenska. Očakávam, že misia ISAF bude pre mňa dobrým odrazovým mostíkom do mojej ďalšej vojenskej kariéry,“ poznamenáva čatár Kučerík.

Jeho kolega, zástupca veliteľa družstva rotný Daniel Dobiáš pokračuje v rodinnej tradícii. Veď profesionálnym vojakom bol nielen jeho otec, ale aj brat-ranci. Rodák z Nitry má za sebou skúsenosť z pôsobenia v misii UNFICYP na Cypre. Pochvaľuje si náročnú prípravu na Lešti. Svoje urobilo aj počasie. Mráz a sneh z počiatku vyvedenia vystriedali dážď, hmly a rozbáňnený terén. Podľa neho sa pri riešení všetkých možných incidentov na vstupe do základne zameriavali najmä na to, aby každý príslušník ochrannej zmeny vedel, čo má v daný okamih robiť. Aby jeden o druhom vedeli a zbytočne si neprekážali.

NAJŤAŽŠIA MISIA MA EŠTE LEN ČAKÁ

Ostreľovač desiatnik Peter Hatala má prvú zahraničnú skúsenosť z ročného pôsobenia v misii UNDOF na Golanských výšinách. Ďalší ostreľovač desiatnik Robert Végh bol na Cypre i na Golanoch. „Som si vedomý, že tá najťažšia a najzložitejšia misia ma ešte len čaká. Aj preto sa usilujeme v príprave nič nepodceňiť,“ priznáva rodák z Hodejova, ktorý pred príchodom do Nitry pôsobil v našom prvom profesionálnom vševojskovom útvere: martinskom prápore okamžitej reakcie i v Rimavskej Sobote.

Veliteľom strážnej jednotky v campe Hadrian v Deh Rawode bude poručík Ivan Petrik. Dva roky po skončení vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši to bude jeho zahraničná premiéra. Po návrate z miesta budúceho pôsobenia jeho jednotky sa rozhodol po rozhovoroch s veliteľom českej jednotky i holandského kempu sústrediť najmä na dobrú psychologickú prípravu všetkých vojakov.

„Okrem iného aj preto, že ide o pomerne malú základňu. Nielen svojimi rozmermi, ale aj počtom vojakov, ktorí v nej pôsobia. Je to o niečo vyše 200 osôb. Predovšetkým príslušníkov holandskej armády, ale aj francúzskej cudzineckej légie. Vojaci sa budú neustále striedať v 24-hodinových zmenách a hrozí aj ponorková choroba. S pripravenosťou svojich ľudí som spokojný. Pre časť z nich, rovnako aj pre mňa je to prvá zahraničná misia, ďalší majú za sebou misie v Kosove, na Cypre či Golanských výšinách,“ vyhlásil poručík Petrik.

Spoločne s ním bol na rekognoskácii miesta pobytu v Afganistane aj veliaci poddôstojník čaty rotmajster Miloš Radič. Rodák z Nebojsy v okrese Galanta je vojenským profesionálom už 12 rokov. Pôvodne chemický technolog začína v bývalom pluku civilnej ochrany v Malackách. Ako veľkú výhodu vidí to, že do Afganistanu odchádza prakticky organická jednotka doplnená len o niektorých špecialistov. „Navzájom sa dobre poznáme, vieme, čo môžeme od seba očakávať. Dobré je, že v priebehu vyvedenia na Lešti do jednotky postupne zapadli aj noví príslušníci. Afganistan je pre mňa obrovskou výzvou. Možnosťou ukázať, čo som sa dosiaľ naučil. Budem veľmi spokojný, keď splníme všetky úlohy v nadchádzajúcich šiestich mesiacoch a všetci sa vrátíme domov zdraví a v poriadku!“, povedal rotmajster Radič.

NEZABUDLI ANI NA PAŠTÚNCINU

Spoločne s ním bude v Deh Rawode aj veliteľ družstva rotný Milan Vlčko. Má za sebou misiu UNDOF a v príprave sa ako mnohí ostatní venoval zdokonaleniu svojich jazykových schopností. Nielen z angličtiny, ale aj z paštúnčiny, ktorou hovorí väčšinový národ Afganistanu. „Vždy je dobré, keď sa človek vie aspoň trochu

dohovoriť s miestnym obyvateľstvom. Predchádza sa tak mnohým zbytočným nedorozumeniam. A v takej krajine, ako je Afganistan, môžu takéto nedorozumenia končiť tragicky. Aj tu na Lešti máme tabule, kde si vojaci môžu osvojiť základné frázy a slovné spojenia, ktoré budú potrebovať pri kontrole osôb či vozidiel. Na tabuliach sú výrazy v slovenčine, angličtine i v paštúnčine. Chlapci z môjho družstva sú dobre motivovaní. Chápu, že v príprave je niekedy ťažko, ale je to na dobro veci. Aby boli čo najlepšie pripravení. Práve tú motiváciu považujem za najsilnejšiu stránku družstva. Som rád, že do misie ideme teraz už neporovnateľne lepšie vybavení, ako keď som bol pred piatimi rokmi na Golan-ských výšinách. Máme výborný nosný modulárny systém, ktorý ukázal svoje výhody aj tu na Lešti, oveľa kvalitnejšie oblečenie i obutie," so spokojnosťou v hlase hovorí rotný Vlčko.

Ostreľovač desiatnik Radoslav Egyud priznáva, že tak ako ostatní odvtedy, čo sa dozvedel, že pôjde do Afganistanu, pozornejšie sleduje v tlači, televízii či na internete všetky správy z tohto regiónu. Chápe, že nejde do pokojnej misie, kde sa mu nič nemôže stať. „Keď vidím tie zábery, necítim strach. Je to skôr zdravý rešpekt. A preto, aby sme sa pokiaľ možno vrátili domov všetci a v poriadku, nechceme v príprave nič zanedbať. Aj keď niekedy toho máme aj vďaka počasiu plné zuby," priznáva rodák z Nítry.

Rotný Miroslav Ďurkovský si musel na svojich podriadených najskôr zvykať. Patrí medzi tých nemnohých, ktorí prišli z iných jednotiek práporu. Doteraz pôsobil ako veliteľ prieskumného delostreleckého družstva. Podľa jeho slov vyvedenie na Lešti dokázalo tieto problémy prekonať a vytvoril z družstva jednoliaty kolektív.

REALITA PREVERÍ ÚROVEŇ PRÍPRAVY

Odborno-taktické cvičenie strážnych čiat, ktoré sa vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť uskutočnilo 21. až 26. januára, podľa jeho riadiaceho kapitána Patrika Velčického ukázalo, že príslušníci nitrianskeho mechanizovaného práporu sú dobre pripravení. Aj keď v počiatočnej fáze sa vyskytovali určité nedostatky práve vo včasnom a správnom reagovaní na jednotlivé incidenty, ktoré sa udiali na vstupoch do základní (každá strážna jednotka mala svoj priestor, kde bola imitovaná situácia z reálneho vstupu do táborov). Vojakov podľa neho spočiatku pri zachraňovaní osôb z havarovaného vrtníka doslova vylakala aj dôkladná imitácia zranení. Napríklad otvorených zlomenín, následkov strelných poraní, ako je krvácanie do brušnej dutiny. Len postupne si zvykali, lebo doposiaľ sa s niečím podobným nestretli. Simulačný systém Miles 2000 zasa pomohol spoločne so zvukovými efektmi priblížiť reálnu situáciu po mínometnom či raketometnom útoku. Velitelia jednotiek sa museli vyrovnáť so stratou niektorých svojich podriadených pri týchto útokoch, včas na ne reagovať preskúpaním strážnej zmeny.

Cvičenie je však stále len cvičením. Až reálna situácia v Tarin Kowte a Deh Rawode v najbližších mesiacoch preverí skutočnú kvalitu prípravných zamestnaní príslušníkov nitrianskeho mechanizovaného práporu pred ich doteraz najťažšou zahraničnou skúškou.

Text a foto Jozef ŽIAK

Prioritou operácie ISAF v Afganistane

Rezort ministerstva obrany ako celok i ozbrojené sily ako jeho integrálna súčasť úspešne splnili kľúčové úlohy v roku 2008. Skonštatoval to minister obrany SR Jaroslav Baška 28. januára na Veliteľskom zhromaždení v Bratislave. Zdôraznil, že dobré výsledky rezort dosiahol aj napriek náročným personálnym, materiálnym a finančným podmienkam. Na zhromaždení sa zúčastnil prezident a hlavný veliteľ OS SR Ivan Gašparovič. Prítomní boli aj poslanci NR SR Ján Richter, Jozef Šimko, Emil Vestenický, Viliam Jasaň, Martin Fedor, Ján Čech a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík.

Prezident vyjadril spokojnosť s dosiahnutými výsledkami v rezorte za uplynulý rok a želá si, aby aj rok 2009 znamenal pre ozbrojené sily krok dopredu. Aj keď realita zmenila niektoré rozhodnutia, nemôže podľa neho dôjsť k nejakému zmätočnému rozhodnutiu, ktoré by sa časom ukázalo ako nesprávne. „Som presvedčený, že všetky naše medzinárodné záväzky, najmä pokiaľ ide o misie, bude rezort obrany naplňovať,“ zdôraznil. Aj minister Baška vyjadril spokojnosť s doterajšou prácou našich vojakov v zahraničí. „Som veľmi hrdý, že ministerstvo obrany spoločne s našimi ozbrojenými silami dosiaholo rozšírenie mierovej misie tam, kde si to súčasná politicko-vojenská situácia nevyhnutne vyžaduje – v misii ISAF v Afganistane.“

NOVÁ KONCEPCIA

Aj v tomto roku sa rezort prioritne sústreďí na dôslednú prípravu našich vojakov do operácie ISAF v Afganistane, ako aj na zabezpečenie slovenských jednotiek pre sily reakcie NATO a EÚ. Bude pokračovať transformácia rezortu. Jaroslav Baška zdôraznil, že v čase krízy musíme hľadať také riešenia, ktoré by mali minimálny dosah na zamestnancov rezortu. Na druhej strane musí každé ministerstvo zefektívňovať svoje činnosti, preto čaká generálny štáb reorganizácia. Nová koncepcia OS SR bude podľa neho plne zodpovedať požiadavkám NATO. Pokiaľ ide o proces modernizácie, tá podľa ministra aj napriek avizovanému šetreniu neohrozí činnosť vojakov a ani naše pôsobenie v zahraničných operáciách.

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Bulík za jednu z najdôležitejších priorít označil stabilizáciu počtu profesionálnych vojakov. Najväčším problémom armády je v súčasnosti kritický stav dosluhujúcej techniky a nízka vybavenosť výcvikových priestorov, okrem čiastočne zmodernizovaného Vojenského výcvikového priestoru Lešť. „Ideme do kritického obdobia, keď sa končí životnosť leteckej aj techniky pozemných síl. Sme jediná krajina, ktorá od rozpadu Varšavskej zmluvy nenakúpila žiadnu novú leteckú techniku a ani hlavná technika pozemných síl a síl logistiky nebola zásadne obmenená alebo modernizovaná,“ zdôraznil Ľ. Bulík. Dodal, že príslušníci ozbrojených síl aktívne plnili úlohy aj v rámci ochrany majetku, zdravia a životov obyvateľov SR a tiež pri živelných pohromách. Zároveň vyjadril presvedčenie, že pri rešpektovaní spoločného cieľa, rovnakých priorít a tímovej práce sa bude OS SR ľahšie dať hľadať najvhodnejšie riešenia na splnenie úloh tohto roka.

Katarína CASAMASSIMA
Foto Peter DOVINA

Odchádzajúci veľvyslanec USA na Slovensku Vincent Obsitnik:

Spolupráca, OBRANA, uznanie

• *Pán veľvyslanec, ako hodnotíte vývoj americko-slovenských vzťahov vo vojenskej oblasti za posledné obdobie, keď ste pôsobili na Slovensku?*

– Môžem povedať, že naše vzťahy medzi Slovenskom a USA boli vždy veľmi pozitívne a veľmi silné. V reálnom živote sa prejavili aj tým, že slovenské ozbrojené sily posilnili počet vojakov, ktorí sú potrební v Afganistane. To potrebujeme. Slovensko má tiež množstvo konkrétnych kontraktov a zmlúv s americkými spoločnosťami, ktoré sa zaoberajú obranou. Celkovo – určite máme dobré vzťahy a budeme v nich pokračovať.

• *Na jednej strane odchod slovenských vojakov z Iraku, na druhej posilnenie našej vojenskej účasti v Afganistane. Ako ste vnímali tieto dve skutočnosti?*

– Myslím, že obidve tieto veci sa odohrali úplne prirodzene. Mnohé z krajín, ktoré s nami spolupracovali v Iraku, už odišli. Určite však oceňujem spoluprácu slovenských vojakov, ktorí s nami v Iraku spolupracovali. Spojené štáty už majú s Irakom zmluvy o tom, že my budeme takisto postupne opúšťať toto územie. Čo sa týka Afganistanu, táto otázka

pre nás vždy zostane prioritou. Je to prioritou pre NATO a my musíme byť rozhodne úspešní, pretože nevyriešenie tohto problému by mohlo ďalej umožniť rozširovanie terorizmu Talibanu. Zvyšujeme počty našich vojakov v Afganistane a očakávame, že počty zvýšia aj ostatné krajiny, ako to urobila aj Slovenská republika, čo si veľmi ceníme.

• *Aké ste mali pocity ako syn slovenských rodičov, keď Slovensko pre politické vajatanie nebolo v druhej polovici 90. rokov prijaté do NATO s ostatnými krajinami V-4? A ako ste následne vnímali naše prvé kroky v Aliancii?*

– Jednoducho, po spomenutom neúspechu som bol aj ja veľmi smutný. Čítali sme to tak, že Slovensko patrí k západným krajinám. Mali sme aj veľa kontaktov uzavretých s vašou krajinou, preto sme boli sklamaní. Na druhej strane, keď ste sa napokon stali členom NATO, musím povedať, že to bola úľava a tešili sme sa.

• *Americká strana Slovensku výrazne pomohla pri transformácii slovenských ozbrojených síl a doteraz na-*

priklad v rámci programu International Military Education and Training (IMET) vláda Spojených štátov vyčleňuje pre naše ozbrojené sily vyše milión dolárov ročne. Ste spokojný s využitím týchto financií?

– Určite nie sú žiadne pochybnosti, že tieto prostriedky sú využité dobre. Od roku 1993 Slovensko dostalo od vlády USA prostriedky na modernizáciu vo výške cca 100 miliónov dolárov. V súčasnosti sa však Slovensko považuje za úspešnú krajinu. To, že vstúpilo do EÚ, NATO, Schengenskej zóny a eurozóny, znamená, že teraz sa už karta obrátila. Aj my, koalíční partneri, potrebujeme, aby Slovensko investovalo vlastné peniaze na podporu svojich ozbrojených síl. Cieľom zo strany NATO bolo dostať sa na 2 % HDP, čo sa Slovensku ešte nepodarilo.

• *Možno ste sa so slovenskými vojakmi nestretávali často, no i tak, mohli by ste skúsiť odpovedať na otázku, v čom sú podľa vás dobrí a v čom majú rezervy?*

– Musím rozhodne povedať, že hovorím o profesionáloch. Sú veľmi dobre vycvičení a vedia, ako vykonávať

bojové úlohy. Pokiaľ ste v armáde, tak nikdy sa neprestávate učiť. Vždy treba počítať s novými taktikami, novými postupmi, ktoré môže nepriateľ použiť – preto treba cvičiť stále a vždy.

• *Pán veľvyslanec, svoju profesionálnu dráhu ste začínali ako študent Náморnej akadémie USA, ktorú ste v roku 1959 skončili s vyznamenaním. Nasledujúcich päť rokov ste slúžili v námorníctve USA na torpédoborci a ponorke. Čo vás motivovalo stať sa príslušníkom vojenského námorníctva a ako na tieto roky spomínate?*

– Keď som bol študent na strednej škole, urobil som si malý výlet. Bolo to do Anapolisu, kde som videl obrovskú akadémiu, ktorá na mňa urobila veľký dojem. Jednoducho, od toho momentu som vedel, čo chcem. Vyrastal som aj počas 2. svetovej vojny a videl som, aké obete táto vojna prináša. Rástli sme s pocitom, že vojenské sily sú veľmi potrebné. Bol to taký pocit hrdosti. Pre mňa to bola životná skúsenosť, vidieť život z inej stránky, ísť na akadémiu. Otvorilo mi to nové vize, nové horizonty, vôbec celkový pohľad na svet. Aj ten čas potom, ktorý som trávil v aktívnej službe na ponorkách, bola skutočne skvelá skúsenosť. Vtedy sily na ponorkách tvorili dobrovoľníci, ktorí boli vysoko kvalifikovaní odborníci. Preto to bola pre mňa výzva. No zároveň – pre mladého muža to bola aj zábava, dobrodružstvo.

• *Raz ste spomenuli, že k slovenskej obrane máte blízko aj preto, lebo ako chlapec ste videli čítať svojho otca časopis OBRANA, ktorý vydávali americkí Slováci. Pre nás je táto*

spomienka zaujímavá najmä preto, lebo náš časopis OBRANA, ktorý vydáva Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, sa hlási práve k tejto tradícii amerických Slovákov. Krajanov, ktorí napríklad prostredníctvom tohto časopisu mobilizovali slovenskú komunitu počas 1. svetovej vojny do Česko-slovenských légii. Máte teda na túto americkú OBRANU aj dajaké bližšie spomienky?

– Nuž, áno, ale nie zas až také veľké. Každý týždeň som videl, ako môj otec tento týždenník so záujmom číta. Napriek tomu, že som bežne rozprával po slovensky, keď som si otvoril tento časopis, zistil som, že pochopiť niektoré témy napísané v slovenčine bolo pre mňa dosť ťažké. V každom prípade OBRANA bola súčasťou slovenskej časti môjho amerického detstva.

• *...a na záver azda váš pozdrav slovenským vojakom...*

– Slovenskí vojaci môžu byť pyšní na to, čo robia, na svoju kariéru, na to, akú službu vykonávajú. Na to, že svoj život zasvätili obrane svojej krajiny. Ich práca, ich kariéra je veľmi ťažká, pretože je veľmi nebezpečná. Veľmi pekne im ďakujeme. Dúfam, že všetci občania Slovenska ocenia ich prácu a všetko, čo slovenskí vojaci vykonávajú. Tí, čo sa rozhodnú byť vojakom, tomu určite venujú celý svoj život, celú svoju kariéru. Nuž – a potom, ktovie – možno sa raz prezidentom aj na Slovensku stane bývalý profesionálny vojak, akými u nás bol napríklad Jimmy Carter alebo Dwight Eisenhower. V každom prípade tí, ktorí sa rozhodnú z ozbrojených síl odísť, nech ostanú navždy hrdými a úspešnými občanmi tejto republiky.

Vincent Obsitnik sa narodil v roku 1938 v Moravanoch na východnom Slovensku. Ešte v ten istý rok rodičia spolu s ním odišli do USA. Študoval na Náморnej akadémii USA, ktorú skončil s vyznamenaním v roku 1959. Nasledujúcich 5 rokov slúžil v námorníctve USA. Veľvyslanec Obsitnik neskôr získal aj titul MBA v oblasti financií, a to na Americkej univerzite vo Washingtone, DC. Pôsobil aj v súkromnom sektore, pracoval pre IBM, Unisys a Litton Corp. V októbri 2001 bol Vincent Obsitnik vymenovaný prezidentom Georgeom W. Bushom do Komisie pre zachovanie amerického dedičstva v zahraničí (U.S. Commission for the Preservation of America's Heritage Abroad). Cieľom komisie je starať sa o kultúrne dedičstvo Američanov zo strednej a východnej Európy. Veľvyslanec Obsitnik sa usiloval upriamiť pozornosť verejnosti na zlý stav gréckokatolíckych drevených kostolov zo 17. a 18. storočia na východnom Slovensku. Vďaka jeho úsiliu boli opravené dva ohrozené kostoly. Ako člen tejto komisie pôsobil až do júla 2006. Vincent Obsitnik bol vymenovaný za mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Spojených štátov amerických na Slovensku 9. novembra 2007.

12. januára 2008 sa pri príležitosti ukončenia misie s Vincentom Obsitnikom na pôde MO SR oficiálne rozlúčili minister obrany SR Jaroslav Baška, štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Lubomír Bulík. Minister J. Baška vyslovil americkému veľvyslanecovi poďakovanie za výbornú spoluprácu počas viac ako ročného obdobia, ktoré V. Obsitnik pôsobil na Slovensku.

Príprava stretnutia ministrov

Splnomocnenec vlády SR na prípravu neformálneho stretnutia ministrov obrany členských krajín NATO a štátny tajomník Ministerstva obrany SR Daniel Duchoň prijal 27. januára pracovnú skupinu z brusselskej centrály Aliancie. Rokoval s ňou o prípravách na stretnutie, ktoré sa uskutoční v októbri tohto roku v Bratislave.

D. Duchoň zdôraznil, že mimoriadne dôležité medzinárodné podujatie, ktoré bude na Slovensku najväčšie v jeho doterajšej histórii, pripraví naša krajina so ctou a na úrovni zodpovedajúcej jeho dôležitosti. Uviedol, že pre Slovenskú republiku je to zároveň možnosť prezentovať sa nielen ako spoľahlivý partner, ale aj ako dobrý hosťiteľ.

Neformálne stretnutia ministrov obrany členských krajín NATO sa konajú každého pol roka v niektorej z krajín Aliancie. Posledné bolo vlni v októbri v Budapešti. Pred Bratislavou sa ministri obrany krajín NATO stretnú v takomto formáte ešte v Krakove.

Globsec 2009

Podieľať sa na hľadaní odpovedí na bezpečnostné výzvy, pred ktorými stojí medzinárodné spoločenstvo vrátane Slovenska, bolo hlavnou témou 4. ročníka prestížnej medzinárodnej bezpečnostnej konferencie, ktorá sa uskutočnila 29. januára v historickej budove NR SR v Bratislave. Účasť na formovaní medzinárodnej bezpečnostnej diskusie a dokázať, že aj krajina, ako je Slovensko, môže prinášať veľké témy, patrilo k jej cieľom. Konferenciu zorganizovala Slovenská atlantická komisia s podporou viacerých organizácií a inštitúcií, vrátane MO SR. Medzi jej účastníkov zavítal aj minister obrany Jaroslav Baška.

Dvojstranu pripravil **Pavol VITKO**
Foto **Peter DOVINA**

Pochod úcty

Na pamiatku 42 slovenských vojakov, ktorí zahynuli na vrchu Borsó pri maďarskej obci Hejce, si 19. januára spomenulo celé Slovensko. Spomienková slávnosť sa konala pri pamätníku v obci, vojaci 2. mechanizovanej brigády Prešov a 22. mechanizovaného práporu Trebišov vyrazili na kopec pešo pod vedením svojich veliteľov, brigádneho generála Ondreja Novosada a podplukovníka Jána Stavrovského. Vydali sa na Pochod cti, aby si uctili pamiatku svojich mŕtvych kolegov a priateľov.

Už sú to tri roky, čo Slovensko so zatajeným dychom sledovalo najväčšie nešťastie v dejinách slovenských ozbrojených síl – tragickú haváriu lietadla An-24 na vrchu Borsó. Každý rok sa vraciame na tieto miesta. Už viem, že 19. januára nebudem na žiadnom inom mieste, ale budem stáť pri pamätníku so slzami v očiach a hľadať podporu v očiach silných mužov a žien v uniformách, v gestách najvyšších predstaviteľov, ktorí vedia, že treba kráčať ďalej, v ostatných pozostalých, ktorých osudy nehoda navždy spojila.

VÝROČIA A OSUDY

Pamätám si, ako to bolo na výročie v roku 2008 – pršalo a kmene stromov sa strácali v oblakoch hmly. Kráčali sme na vrch Borsó a voda mi čľapkala v topánkach. Vtedy som mala pocit, že tu a tam spoza kmeňov a spomedzi chuchvalcov parý pozerajú nejasné postavy, ktoré nás sprevádzali rozblatenou cestou hore a naozaj som sa bála. Znova mi odvahu dodali silní muži v uniformách, ktorí kráčali po mojom boku – poznali tých, ktorým vrch zobral životy, žili s nimi a budú navždy uctievať ich pamiatku.

Dnes, o rok neskôr, bol vrch Borsó k návštevníkom priateľivejší. Jasně počasie a jemný mráz.

Brigádny generál Novosad mi povedal: „Tento pochod vznikol ako spontánna záležitosť brigády. Okrem ľudí z prešovských zložiek brigády sú tu vojaci 21. mechanizovaného práporu Trebišov a tankového práporu Trebišov. Som rád, že sme to presadili ako jednu z úloh ročného plánu.“ Na pochode sa zúčastnilo 43 vojakov. Najmä Trebišovčania vedení pplk. Stavrovským prišli vzdať úctu pamiatke kolegom z útvaru aj misie, keďže viacerí z nich sa zúčastnili 7. rotácie KFOR a domov leteli druhým, nákladným lietadlom. Vojaci sa vydali na cestu na kopec ihneď po ukončení oficiálnej ceremónie pri pamätníku v dedine. Čakalo ich takmer sedem kilometrov pochodu lesnou cestou, kde sa zabávali do snehu a podošvy kanád sa šmykali na mokrom snehu. Keďže brigádny generál Novosad strávil desať minút s oficiálnymi

hosťami pietnej spomienky na obecnom úrade v Hejciach, dobehol svojich vojakov vo vojenskej sanitke. Zobral nás so sebou, mňa a Martina. Zhruaba v jednej tretine cesty obaja chlapi vyskočili zo sanitky a pridali sa k vojakom. Ja som prijala radu brigádneho generála a vyviezla sa až k hájovni, ktorá je asi v dvoch tretinách vzdialenosti. Tu som počkala na ich príchod a potom som sa k nim pridala. Tento úsek cesty je najnáročnejší – prudké stúpanie snehom zasýpaným lesným chodníkom, pomedzi ľadom obalené stromy až hore k pamätníku. Velitelia na čele „hada ľudí“ nasadili rýchle pochodové tempo. Vojaci sa striedali v nesení vencov, na pleci poručíka Ivana Nagya, ktorý bol v siedmom kontingente veliteľom čaty, viala slovenská vlajka.

TICHO AKO V HROBE

Vojaci položili k pamätníku na vrchole hory vence. Potom k nim prehovoril brig. gen. Novosad: „Napriek tomu, že sa nám služba niekedy stáva osudnou, naše poslanie je čestné a vznešené. Sme tu preto, aby sme slúžili našej vlasti. Ti, ktorí tu zomreli, svoje poslanie čestne splnili,“ povedal veliteľ a po chvíli mlčania pokračoval, pričom jeho slová zneli v úplnom tichu lesa. Nebolo počuť ani dych nastúpených vojakov a v tej chvíli som mala pocit, že načúvajú aj tí, čo už nie sú medzi nami. „Chcem im povedať: Prišli sme sem pešo, s pokorou, aby sme si uctili vašu pamiatku. Verte mi, stále ste s nami, pretože na vás nikdy nezabudneme.“ Po slovách veliteľa sa reč ujal major Michalov, duchovný brigády a na jeho vyzvanie vojaci vzdali česť svojim mŕtvym druhom modlitbou. Po zapálení kahancov pri centrálnom pamätníku šiel každý z nás sám k jednotlivým pamätníkom.

„V Trebišove sme pred rokom odhalili pamätník a máme pre našich mŕtvych kolegov aj izbu cti a slávy. Chodievali sme sem súkromne, teraz si uctieame pamiatku našich mŕtvych kolegov spolu. Zostalo tu desať mojich vojakov, náčelník logistiky, veliteľ roty a jeho zástupca, technik roty, teda nosné funkcie. S podplukovníkom Baluchom som strávil spolu desať

rokov, boli sme dobrí priatelia,“ spomenul si smutne podplukovník Stavrovský. Vojaci postupne zapalovali kahančeky pod zasneženými vencami a fotkami. Šeptom spomínali na svojich kamarátov. Pomedzi drevené pomníky so sklonenou hlavou pomaly prechádzal aj Ondrej Novosad. Aj on tu stratil priateľov.

Malé pamätníčky pri stromoch, ktoré polámalo padajúce lietadlo, sú každý raz viac a viac ozdobené kvetmi či rodinnými fotkami. Peter Orlovský, Martin Háber..., ďalej už neviem čítať, lebo slzy mi rozmazali písmená pred očami. Vojaci neplačú, preto prehltam aj ja slzy.

Po polhodinke zavelil veliteľ na odchod. Jednotka sa bleskovo zoradila, tentoraz sú najvyššie hodnotní na chvoste kolóny. Cestu dolu som absolvovala s vojakmi celú. Keď ma v dedine veliteľ vyzval, aby som vystúpila z nastúpeného dvojradu, nechcelo sa mi spomedzi nich odísť. Spolupatričnosť a súdržnosť vojenského kolektívu však vo mne zostala. Navždy.

Dvojstranu pripravila **Michaela FARKAŠOVÁ**

Slovenskí vojaci sa vracali 19. januára 2006 zo siedmej rotácie mierovej misie v Kosove. Antonov-24 havaroval krátko pred pristátím, keď ho počas klesania na košické letisko zachytili koruny stromov a stiahli na zem. Zo 42 ľudí na palube stroja prežil iba jediný, nadporučík Martin Farkaš.

Rany na duši sa hoja pomaly

Pamiatku 42 slovenských vojakov, ktorí zahynuli na vrchu Borsó pri maďarskej obci Hejce, si 19. januára pripomenulo celé Slovensko. Spomienková slávnosť sa konala pri pamätníku dolu v obci. Pamiatku mŕtvych mierotvorcov si prišli do Hejcov uctiť delegácie slovenského a maďarského ministerstva obrany a desiatky pozostalých a priateľov.

Na spomienkovej slávnosti sa zúčastnil minister obrany Slovenskej republiky Jaroslav Baška, minister obrany Maďarskej republiky Imre Szekeres, veľvyslanec SR v MR Juraj Migaš, náčelník generálneho štábu OS SR generál Lubomír Bulík, delegácia prezidenta, vedená brigádnym generálom Mariánom Áčom, generalita slovenských aj maďarských ozbrojených síl, duchovní predstavitelia armády, zástupcovia samosprávy regiónu na čele so starostom obce Gejzom Rohályom a ďalší hostia. Na pietnej spomienke s vojenskými poctami boli prítomní aj desiatky pozostalých príbuzných a priateľov a aj jediný vojak, ktorý tragédiu prežil, nadporučík Martin Farkaš.

„Klaníme sa pamiatke vojakov, ktorí čestne slúžili v ozbrojených silách, bránili nás všetkých a prinášali mier na miesta, kde ešte nie je samozrejmosťou. Prišli sme, aby sme spolu s vami zdieľali farchu tejto tragédie,“ prihovoril sa pozostalým J. Baška. „Táto tragédia spojila naše krajiny,“ povedal maďarský minister obrany Imre Szekeres. „Maďarskí záchranári našli toho jediného, ktorý prežil, Martina Farkaša. Tu nastala nenahraditeľná strata a spôsobila rany, ktoré sa nikdy nezahoja. Skláňam hlavu pred pamiatkou slovenských vojakov. Ich pamiatka zostane v Hejciach stále zachovaná.“ To, že obec bude pamätník stále udržiavať, potvrdil aj starosta obce, Gejza Rohály.

Po skončení oficiálneho programu sa žulové dosky schovali pod vence a smútočné kahančeky. J. Baška aj gen. Bulík sa zhovárali s príbuznými. Na oboch najvyšších mužoch armády bolo vidieť, ako zdieľajú bolesť matiek, otcov, ale aj manželiek, manželov, detí a priateľov.

SPOLOČNÉ SPOMIENKY

Pozostalí sa pristavovali pri Martinovi Farkašovi a pýtali sa: „Poznali ste Dušana? Poznali ste Petra?“ „Samozrejme, bol to veľmi dobrý chlap,“ znela jeho odpoveď a pri stisku rúk už nebolo treba slov. Nadporučík Farkaš sa na miesto nešťastia stále vracia. „Vždy, keď máme príležitosť, tak sa tu zastavíme. Dnes by som sa rád pridal k vojakom z Prešova a Trebišova, ktorí sa chystajú hore na kopec pešo. Spomienky na priateľov sú živé, stále mi veľmi chýbajú. Pol roka na nebezpečnej misii ľudí zbližuje, lebo sa musia spoliehať jeden na druhého. V takýchto situáciách vznikajú veľmi pevné priateľstvá. O to viac ma bolí ich strata,“ povedal M. Farkaš a nasledoval veliteľa 2. mechanizovanej brigády Prešov, brigádneho generála Ondreja Novosada, aby sa zaradil do ich tvaru pri Pochode úcty na vrch Borsó.

Kosovský zápisník

Koncom januára sa skončila šesťmesačná služba príslušníkov 13. kontingentu našich ozbrojených síl v misii KFOR v Kosove. Pod velením podplukovníka Alexandra Kollárika tu pôsobili predovšetkým vojaci martinského mechanizovaného práporu, doplnení o príslušníkov ďalších útvarov a súčasti OS SR. Plnili úlohy v priestore zodpovednosti medzinárodného účelového zoskupenia Stred.

Veliteľ kontingentu sa pri završení misie pochvalne vyjadril o práci svojich podriadených, najmä ich zápale čo najlepšie plniť úlohy. „Najväčší podiel na týchto úspechoch majú predovšetkým príslušníci roty. Vyzdvihnúť však musím aj prácu členov styčného a monitorovacieho tímu, čaty logistickej podpory, štábu NSE (Národná podporná skupina), našich zástupcov v štábe veliteľstva KFOR a medzinárodného účelového zoskupenia Stred. Vojaci úspešne zvládli úlohy pri vyhľadávacích operáciách, ako aj výcvik v zvládnutí davu. Pri prehľadávaní jedného objektu našli jednu krátku gulovú

zbraň, samopal kalašnikov a množstvo munície do nich. V novembri minulého roka bola dokonca naša rota jediná v rámci celého zoskupenia Stred, ktorá mohla vyhľadávacie operácie uskutočňovať,“ zdôrazňuje podplukovník Kollárik.

Pre neho a ďalších príslušníkov kontingentu patrilo medzi najkrajšie dni minuloročný 8. december, keď ich navštívil v sprievode ministra obrany Jaroslava Bašku hlavný veliteľ ozbrojených síl a prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič. Spoločne s nimi zavítali na základňu Šajkovic aj rodinní príslušníci a mohli sa oboznámiť s podmienkami, v ktorých ich otcovia, manželia či synovia plnia úlohy. Počas misie sa dvom členom kontingentu na Slovensku narodili deti.

MODULÁRNY SYSTÉM POMOHO

Vojaci sa veľmi potešili aj nosnému modulárnemu systému i vybaveniu posilňovne, ktoré im hostia odovzdali. Pri tejto príležitosti sa veliteľ kontingentu posťažoval, že automobilová technika, najmä UAZ-y, majú najazdené veľa kilometrov nad rámec generálnej opravy.

„V spolupráci s technikom a logistom sme síce zvýšili povolené počty kilometrov, ale len za cenu častejších porúch, zvýšenej potreby náhradných dielcov a častejších opráv. Pri tejto príležitosti chcem pochváliť veľmi dobrú spoluprácu s českou stranou pri riešení všetkých otázok súvisiacich so zabezpečením nášho pôsobenia na základni Šajkovic. V súvislosti s nakupovaním potrebného materiálu pre misiu KFOR by bolo vhodné zvážiť, či materiál dovážať zo Slovenska alebo podobne ako iné armády využívať aj miestne zdroje. Najmä keď sa takto ušetria finančné prostriedky,“ pripomína podplukovník Alexander Kollárik.

Jedným z vojakov, ktorí sa zúčastnili na misii KFOR v Kosove, je aj čatár Norbert Ernek z obce Čígeľ v okrese Prievidza. V Martine je veliteľom protitankového kompletu. V Kosove bol zástupcom veliteľa družstva. Ako veliteľ každý deň kontroloval materiál, pred patrolou robil poučenie, čo sa bude robiť, čo sa bude kontrolovať. Čatár Ernek hovorí: „V armáde som už dvanásť rok, páči sa mi táto práca, aj finančné ohodnotenie je dostačujúce. Toto je moja prvá misia v uniforme, no bol som už v bývalej Juhoslávii aj predtým v jednotkách UNPROFOR, ale len ako civilný zamestnanec.“ Pobytu v misii vďačí za množstvo nových skúseností, veď aj to je dôvod, prečo v Kosove bol. Mal možnosť komunikovať aj v anglickom jazyku, no má rezervy, preto po návrate do Martina by chcel navštevovať kurz

anglického jazyka. Teraz, keď sa jeho pobyt v misii končí, teší sa na dcéry Katku a Dominiku. Prvá má 5 a druhá 9 rokov. Má už pre ne pripravené aj darčeky, nejaké dostali už predtým, na Vianoce.

Ďalším z vojakov slúžiacim v Kosove je nadrotmajster Miroslav Andrej, rodák z Vlačie v okrese Vranov nad Topľou. Je vedúcim starším inšpektorom špecialistom v skupine podpory velenia vojenskej polície v Prešove. V armáde je od roku 1993, dva roky predtým si odslúžil ako vojak základnej vojenskej služby. „Do armády som vstúpil preto, lebo to bola vždy moja srdcová záležitosť. Mal som dokonca podanú prihlášku na vojenskú školu, no nakoniec z toho nebolo nič, no chrobák ostal v hlave,“ hovorí nadrotmajster Miroslav Andrej. Na misiu išiel aj pre lepšie finančné ohodnotenie, ale aj preto, že som chcel skúsiť čosi nové. Tu v misii je to trochu odlišné ako doma. V Kosove kontrolovali výkon strážnej služby, dopravné nehody, skúšky na alkohol a prispievali k zníženiu nehodovosti v pridelennej oblasti. Stále boli v teréne medzi ľuďmi. Je rád, že si mohol skúsiť komunikáciu v anglickom jazyku, lebo príležitosti bolo dosť. Boli tu Švédi, Fini a Íri. Doma ho čaká manželka a päť detí, najmladšia dcéra má päť rokov, najstaršia osemnásť. Boli veľmi prekvapení, keď im oznámil, že odchádza do misie, no keď im vysvetlil, o čo ide, pochopili.

ÚLOHY POLICAJTŮV

V rámci kontingentu v Kosove pôsobila aj skupina vojenskej polície pod vedením kapitána Olega Uhlíara. Vojenská polícia sa podieľala na dodržiavaní disciplíny a poriadku v objektoch a priestoroch pridelených slovenskému kontingentu. V prípade potreby pátrali po vojenskom materiáli, zúčastňovali sa na jeho ochrane (najmä zbraní, streliva a výbušnín), ale aj na zabezpečení policajnej ochrany pri preprave dôležitého materiálu a cenín, finančných sprievodov, kolón a na ochrane určených osôb a priestorov. Dohliadali nad bezpečnosťou prevádzky vozidiel slovenského kontingentu, podieľali sa na objasňovaní dopravných nehôd s účasťou vozidla či príslušníka nášho kontingentu.

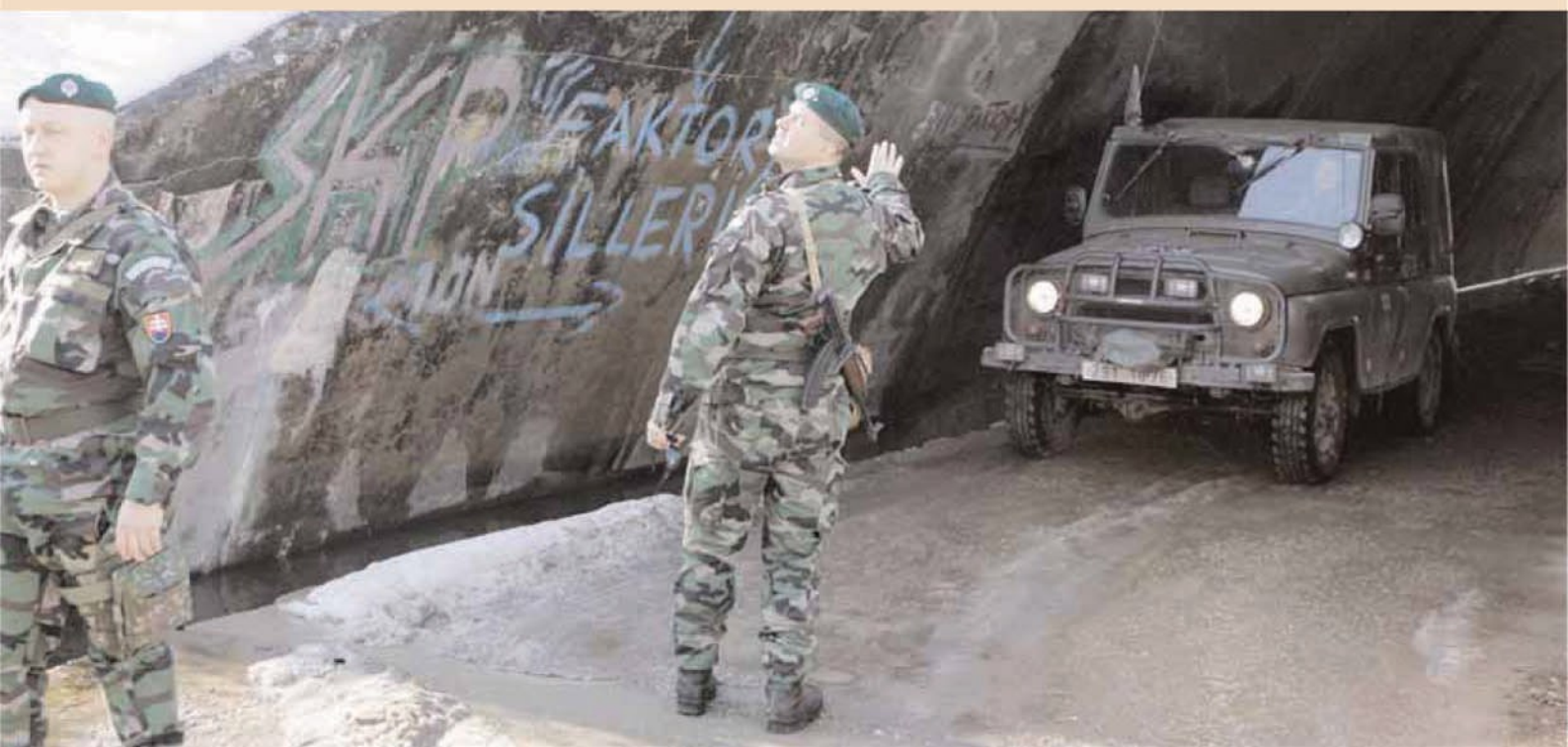
„Pri plnení všetkých úloh sme spolupracovali s vojenskými policiami ostatných krajín, zúčastnených na misii KFOR, ako aj s policajnými orgánmi Kosova. Pri kontrole na neoprávnené držanie omamných a psychotropných látok, jedov a prekursorov sme využívali spoluprácu s vojenskou políciou Českej republiky, najmä jej služobných psov,“ hovorí kapitán Uhlíar, ktorý na Slovensku pôsobí ako vyšetrovateľ oddelenia odhaľovania a dokumentovania trestnej činnosti prešovského útvaru vojenskej polície.

NÁVRAT DO KOSOVA

Príslušníkov 13. slovenského kontingentu v Kosove vystriedali koncom januára ich nástupcovia. Veliteľom 14. kontingentu, ktorý znova väčšinou tvoria príslušníci martinského mechanizovaného práporu, je podplukovník Vojtech Mojzes. Naposledy pracoval ako náčelník stálej zmeny Centra riadenia operácií Generálneho štábu OS SR. Situáciu priamo v provincii dobre pozná. Veď v roku 2003 zastával funkciu veliteľa 3. slovenského kontingentu a následne pôsobil priamo vo veliteľstve misie KFOR. Ďalšiu zahraničnú skúsenosť získal pred tromi rokmi v misii UNDOF na Golanských výšinách.

„Zúčastnil som sa na záverečnej príprave vojakov kontingentu pred odchodom do Kosova. Dôraz sme kladli predovšetkým na patrolovaciu a monitorovaciu činnosť na vozidlách i mimo nich, na ochranu a prípadnú obranu objektov zvláštnej pozornosti. Sústredili sme sa aj na činnosť pri nájdení výbušnín a výcvik pri potláčaní davu pri demonštráciách. Približne polovica príslušníkov kontingentu už má skúsenosti zo zahraničnej misie. Som presvedčený, že svojou prácou nadviažu na dobré meno, ktoré v Kosove v uplynulých rokoch urobili príslušníci našich ozbrojených síl,“ zdôraznil podplukovník Vojtech Mojzes.

Text a foto **Peter DOVINA**

Ruka krajanov

„Pamätné medaily ministra obrany Slovenskej republiky sa menovaným udeľujú za dlhoročnú spoluprácu, propagáciu Slovenska v zahraničí a hlavne za rozvoj vzťahov medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a komunitou Slovákov žijúcich v Kanade“, odznelo v januári v prijímacích priestoroch ministerstva odovodenie rozkazu ministra Jaroslava Bašku.

Následne štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň odovzdal v ministrovom mene Pamätné medaily ministra obrany SR III. stupňa Branislavovi a Margite Galatovcom. Mary Snellová a Joe Rusnak boli vyznamenaní v neprítomnosti.

PREKVAPENIE NAŠICH VOJAKOV

„Spontánne a veľmi priateľské vzťahy slovenskej komunity k nám vojakom a pracovníkom rezortu obrany! Veru, to bola jedna z najmilších vecí, ktorá ma v rámci jazykového kurzu v kanadskom Bordene neďaleko Toronta popri výučbe skutočne milo prekvapila,“ spomenul tesne pred slávnostným aktom generálmajor Peter Vojtek, náčelník štábu personálneho manažmentu GŠ OS SR. Plukovník gšt. Stanislav Šubín, ktorý šéfuje kancelárii náčelníka Generálneho štábu OS SR, sa rozhovoril najmä o medzinárodnom dni, kedy študenti jazykovej školy kanadských ozbrojených síl prezentujú spolužiakom, zamestnancom a návštevníkom svojou vlasť, jej kultúru a aj kulinárstvo. „Manželia Galátovci, Mary Snellová spolu s ďalšími krajanmi v tento deň pravidelne vyzdobia náš slovenský stánok svojou keramikou či výšivkami. Zároveň pripravujú zemiakové placky, holubky, palacinky či jablkové alebo makové záviný, takže prezentácia Slovákov býva vždy najvyhladávanejšia,“ usmieje sa pri spomienke plukovník. Zdôrazňuje, že hosťami akadémie vtedy bývajú aj vojenski pridelení, veľvyslanci jednotlivých krajín akreditovaní v Kanade a ďalší významní hostia. Generálmajor Vojtek poznamenáva, že v jazykovej škole priebežne študuje vyše stovky frekventantov z približne dvadsiatky krajín. Dodáva len, že manželia Galatovci sú výnimoční aj tým, že na spomenutú slávnosť dochádzajú dva razy ročne z 250-kilometrového Wellandu, kde žijú. „Aj to svedčí o ich úprimnom záujme,“ poznamenáva šéf vojenských personalistov.

Ďalší profesionálni vojaci dodávajú, že so slovenskými študentmi sa stretávajú a pomáhajú im aj desiatky ďalších krajanov. Spomínajú na mená niektorých z nich: Mária Široká, Milan a Má-

ria Popíkovci, Mária Čerešňová, Ján a Dagmar Mazákovci, Mária Ondíková, Milka Gulejová, Alena Melas a Margaret Dvorská, Pavol Džacko, Katarína Homolová, Peter Weinwurm, biskup Ján Pazák, rev. Miroslav Verčimák, rev. Ladislav Kozák a jeho manželka Katarína, Margita Sadloňová či veľvyslanec SR v Kanade Stanislav Opiela s manželkou. Áno, podakovanie patrí aj im.

SLOVÁKMI AJ ZA MOROM

„Blahoželám Vám a veľmi pekne ďakujem za vašu prácu,“ úprimne pri vyznamenaní zaželá Galatovcom štátny tajomník D. Duchoň. Aj on si potom vypočuje ich príbeh.

„Odišiel som z domoviny po tom, ako aj mňa šokovala okupácia Česko-Slovenska vojskami Varšavskej zmluvy,“ spomenie Branislav Galata, rodák z Miloslavova, na rok 1968. Cez Rakúsko a Nemecko sa mu podarilo dostať do Kanady. Ako vyučený elektrikár nemal problémy uplatniť sa, hoci pri príchode za oceán nevedel po anglicky ani slovo. Naučil sa, tak ako sa priebežne stále vzdelával v rámci svojej profesie. No a celý čas v Kanade pôsobil v krajaňských organizáciách. Zapisovateľ, dozorca, pokladník a napokon tajomník – to sú jeho funkcie v rámci Kanadskej slovenskej ligy. „Tajomníkom tejto celokanadskej slovenskej organizácie som bol do roku 2007, kedy som sa kvôli zdravotnému

stavu vzdal kandidatúry,“ poznamená pán Galata. Dodá ešte, Kanadská slovenská liga vydáva už od roku 1942 časopis Kanadský Slovák, ktorý na svojich stránkach informuje tiež o činnosti Ozbrojených síl Slovenskej republiky. V poslednom období to boli napríklad články o spolupráci Slovákov a Kanadčanov v Afganistane. Na stránkach tohto týždenníka bývajú pravidelne predstavovaní aj slovenskí vojaci študujúci na základni v Bordene.

„Je pre nás radosťou, že môžeme pomôcť našim krajanom Slovákom a že môžeme napomôcť pri prezentácii svojej domoviny, pridáva sa pani Margita, rodáčka z Michaloviec. Hovorí, že spolu s manželom sa podieľali aj na organizácii rôznych podujatí nielen pre vojakov, ale aj počas nemalého návštevných hostí zo Slovenska. Pani Margita pritom vo Wellande pri Niagarských vodopádoch zastupuje v mestskej rade slovenskú komunitu a do roku 2004 v tamojšom slovenskom klube robila všetko od manažovania až po varenie.

„Je dobré, že Slováci v zahraničí nestrácajú svoju identitu a že v tomto prípade konkrétne v Kanade si k sebe nachádzajú cesty tí, ktorí tu žijú trvalo s tými, ktorí prichádzajú napríklad na študijné pobyty. Teší nás to o to viac, že Slováci a Kanadania majú veľmi ústretové vzťahy aj vo vojenskej oblasti, či už je to v súčasnosti napríklad v rámci operácie ISAF v Afganistane pod vedením NATO, alebo trebárs v rámci výučby na základni v Bordene, kde za 15 rokov absolvovalo jazykovú školu približne 150 vojakov a príslušníkov nášho rezortu obrany, dodáva pred rozlúčkou štátny tajomník Daniel Duchoň.

Pavol VITKO
Foto autor a archív

Dlhé minúty pod ľadom

Skúsený potápač z trenčianskeho Hasičského a záchranného zboru nadporučík Pavol Rapant ostatným potápačom prízvukuje: „Keď zamrzne regulátor automatiky a nedajbože aj ten druhý, ktorý máte ako náhradný, čo by bola už veľká náhoda, tak na 99 percent zamrzne v polohe otvorenej. Hneď, ako zbadáte, že váš kolega v skupine stratí vztlak, nedrží sa vodiaceho lana, či padá dolu, treba zobrať nôž, odrezať ho z úväzu, pevne ho chytiť a ťahať ho na vlastnom úväze až k najbližšiemu otvoru“.

Aj takéto slová zazneli 15. januára pri poučení a oboznámení sa všetkých účastníkov potápania pod ľadom. Na zamrznutých seneckých jazerách sa uskutočnilo už dvanásť raz. Organizuje ho okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Pezinku. Na podujatí pod názvom: Ľad

2009 medzi 52 potápačmi nechýbali rovnako ako v posledných rokoch ani zástupcovia Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

SPOLUPRÁCA MEDZI REZORTMI

„Som rád, že sa nám darí aj takýmto spôsobom naplňať dohodu o spolupráci medzi rezortmi vnútra a obrany. Pre obe strany je spoločný praktický výcvik potápačov v extrémnych zimných podmienkach rozhodne prínosom. Už v minulých rokoch potápači nadviazali kontakty, vymenili si skúsenosti a sú lepšie pripravení v prípade potreby spoločne zasahovať pri záchrane životov a majetku našich občanov,“ pripomína riaditeľ HaZZ v Pezinku plukovník Emil Moťovský.

Vedúci potápač nadporučík Rapant ešte všetkých upozornil, aby pozorne sledovali na sebe i kolegoch prípadné príznaky podchladenia. Začínajú celkom nevinne drkotaním zubov. Odtiaľ je už veľmi blízko k trase celého tela a následne

až k nekontrolovateľnému trasu. A to sa len málokedy podarí zastaviť. Nasleduje bezvedomie a postupné zlyhanie celého organizmu. „Preto žiadne hrdinstvá. Keď pocítite, že vám je naozaj už neznesiteľná zima, rýchlo smerujte k najbližšiemu otvoru. Tam vám určení potápači pomôžu dostať sa z vody!“, prízvukuje skúsený potápač.

Na seneckých jazerách bola v tomto roku na ľade vrstva snehu. Teda k potápačom cez ľadový prikrov neprenikalo žiadne svetlo...

ŠTVOREC A DVA TROJUHOLNÍKY

Pred zamestnaním museli organizátori podujatia pri vyrezávaní vstupného štvorcového otvoru a dvoch trojuholníkových otvorov (jedného prechodného a druhého výstupného) prekonať vyše 23-centimetrovú hrúbku ľadu. Potápači pred samotným ponorom prešli lekárskou prehliadkou (kontrola ich čakala aj po ukončení potápania).

Potom v dvojiciach, maximálne trojiciach prešli k vstupnému otvoru. Teplota vzduchu bola mínus dva stupne. Vošli do vody, ktorá mala na hladine teplotu štyri stupne, upli sa pomocou karabíny na vodiace lano a museli pod ľadom prekonať vzdialenosť 100 metrov. Hĺbka jazera v mieste ponoru bola do piatich metrov a viditeľnosť až štyri a pol metra. Krátko pred vynorením museli potápači urobiť zhruba na jednu minútu bezpečnostnú dekompresnú zastávku.

Vedúcim zamestnania bol podplukovník Jozef Rybárik z hasičského a záchranného zboru, jeho zástupcom bol kapitán Slavomír Čmarada zo seredského ženijného práporu.

„Naši chlapi idú v tomto roku po prvý raz pod ľad. Doteraz pre takéto zamestnania neboli vhodné podmienky. Všetci majú za sebou základný výcvik potápača, zdokonalovací výcvik i výcvik špecialistu. Som rád, že v súčasnosti disponujeme aj v porovnaní s hasičským a záchranným zborom už pomerne slušným vybavením. Napríklad kvalitnými suchými potápačskými oblekmi. V lete sa dajú využívať aj takzvané mokré obleky, čiže neoprén. Dnes majú vojaci pod suchým oblekom termobielizér,“ hovorí kapitán Čmarada.

Medzi potápačmi boli príslušníci krajských riaditeľstiev Hasičského a záchranného zboru z Bratislavy, Trnavy a Nitry, Hasičského záchranného útvaru hlavného mesta Bratislavy, okresného riaditeľstva HaZZ v Trenčíne a vojenski potápači. Ozbrojené sily reprezentovali potápači zo ženijného práporu v Seredi a 5. pluku špeciálneho určenia zo Žiliny.

Pre väčšinu z nich, napríklad pre desiatnika Michala Fodora či slobodníka Juraja Kemlágeho nebolo zimné potápanie pod ľadom žiadnou novinkou. „Veľkú pozornosť pri zimnom potápaní je potrebné venovať príprave výstroja. Musí byť dokonale vysušený, aby nedošlo k zamrznutiu automatiky. Lenže tá môže zamrznúť aj vtedy, keby sme dýchali nad hladinou. Lebo dych je vlhký. Treba sa ponoriť a dýchať už len pod hladinou,“ konštatuje slobodník Kemláge. Svoje prvé potápanie pod ľadom absolvoval na Čiernej vode neďaleko Galanty a podľa neho je potápanie pod ľadom predovšetkým o dobrej psychickej pohode.

PREMIÉRA POD ĽADOM

Svoju premiéru pod ľadom však zažil potápač prieskumník vojak Branislav Lipták. „Bol to pekný zážitok. Vliezli sme do vody a pripojili sme sa karabínami na vodiace lano. Počkali sme na pokyn, kedy sa môžeme zanoriť. Vypustili sme vzduch zo žaketu, a tým sme sa vlastne zanorili. Pomalým tempom celá naša trojica plávala pod ľadom. Potápanie som si vychutnal. Išiel som prvý. Pod ľadom vládlo doslova božské ticho. Voda bola čistá, videli sme až na dno. Bolo tam zazimované vodné rastlinstvo i kapor v pokročilom štádiu rozkladu. Akurát si človek musí zvyknúť na to, že je nad ním ľad a vynoriť sa môže len v určenom otvore. Lebo hlavou ani rukou či nohou ľad nad sebou nerozbije,“ hovorí rodák z Hlohovca, ktorý je už piaty rok vojenským profesionálom.

Podobne ako jeho kolegovia mal na seba pod vodou výstroj s hmotnosťou asi 40 kilogramov (okrem iného pozostával z obleku, dvoch potápačských tlakových fliaš, automatiky na dýchanie, kompasu, hlbkomeru, plutiev, okuliarov i noža).

Kapitán Čmarada, ktorý je v Seredi veliteľom roty podpory velenia, bol s počínaním svojich podriadených spokojný: „Chlapi sa bez problémov ponorili, preplávali stanovený úsek a vynorili sa. Ani s výstrojom neboli nijaké problémy. Všetky úlohy zimného potápania úspešne splnili. Som rád, lebo aj týmito zamestnaním sa zasa zdvihlo ich zdravé sebadomie. Utvrdili sa v tom, že v prípade potreby dokážu plniť svoje úlohy aj v zimných podmienkach, na zamrznutých vodných tokoch.“

Na záver zaujímavého zamestnania si pobyt pod ľadom vyskúšal aj prezident Hasičského a záchranného zboru SR podplukovník Alexander Nejedlý.

Jozef ŽIAK
Foto Vladislav VAVRINEC

[VÝCVIK]

Na čele brigády

Veliteľ 1. mechanizovanej brigády. Náročná a zodpovedná funkcia, ktorá si vyžaduje schopného a entuziastického lídra, dobrého psychológa, ktorý to vie s ľuďmi, zručného logistu a oduševneného vojaka. Ak sa k tomu pridá rozvaha, pokoj, priateľská a úprimná povaha, koho nájdete vo funkcii veliteľa brigády v Topoľčanoch? Brigádného generála Ivana Hirku. Je ďalším z vyšších dôstojníkov, ktorí boli vymenovaní do generálskej hodnosti 2. septembra 2008.

Ivan Hirka hovorí krásnou slovenčinou, sám seba však označuje za Moravana. Narodil sa 30. decembra 1960 vo Veľkom Meziříčí a do 18. roku vyrastal na Morave. Nastúpil na odborné učilište na odbor organizačná a výpočtová technika, ale vyššie vzdelanie ho lákalo. „V tých časoch nebolo jednoduché dostať sa na školu, akú by si človek želal. Ani ja som nemal možnosť dostať sa na strednú elektrotechnickú školu. Keď mi pri odvode na vojnu ponúkli možnosť študovať ďalej v Liptovskom Mikuláši, prijal som,“ hovorí Ivan Hirka. Uvedomoval si význam vzdelania a cieľavedome za ním šiel. Nastúpil na jednoročný maturitný kurz v L. Mikuláši a po jeho úspešnom ukončení začal plynule študovať na Vysokej vojenskej technickej škole v tom istom meste, veliteľsko-inžiniersko-spojovací odbor.

„ANTISPOJÁR“

„Výštuďoval som spojárinu, ale po vysokej škole bol zo mňa „antispojár“. V roku 1984 som ako poručík nastúpil na

miesto veliteľa čaty roty rušenia VKV rádiového spojenia 4. rádiového práporu REB (rádiového a elektronického boja) 4. armády ZVO v Českom Krumlove,“ hovorí veliteľ 1.mb. „Spojárske vedomosti sa mi veľmi hodili, keďže sme pracovali v tej istej oblasti, ale na druhej strane barikády.“

Rádiový prápor v Českom Krumlove nebol veľký, iba dve bojové roty a jedna zabezpečovacia. „Dodnes si pamätám môjho vtedajšieho veliteľa kapitána Frka, bol to skvelý človek a vynikajúci odborník. Pod jeho velením som ako poručík začínal. Boli sme mladý kolektív, ktorý si okrem plnenia služobných povinností vždy našiel čas na služobnú telesnú prípravu, v rámci ktorej sme zvädzali „urputné boje“ pri loptových hrách... Rád na tieto časy spomínam.“

V roku 1989 bol jeho domovský prápor (vtedy bol veliteľom roty) pretransformovaný na 4. zmiešaný pluk REB 4. armády ZVO. Ivan Hirka si sadol na funkciu dôstojníka pre mobilizačné veci. Počas delenia armád v roku 1992 prápor dislokovali do Štúrova. V tom čase už bol kapitán Ivan Hirka náčelníkom štábu a na tejto funkcii slúžil až do roku 2001, keď sa stal zástupcom veliteľa 5. pluku REB GŠ ASR. „V tomto prápore, neskôr pluku som prešiel všetkými funkciami, od veliteľa čaty cez veliteľa roty až po náčelníka štábu. Vtedy boli tieto špecializované útvary iba tri a rotácia tam nebola taká rýchla. Preto som mohol zostať na jednom mieste viac ako 9 rokov. Dnes už nie je nič také možné.“

MISIA NA CYPRE

„V septembri 2002 som sa chystal do Iraku ako pozorovateľ OSN. Situácia tam bola napätá, schyľovalo sa k voj-

ne. V tom čase „vypadol“ veliteľ slovenského kontingentu v misii OSN UNFICYP na Cypre. Bol som po výcviku, mal som veliteľské skúsenosti a STANAG 3 z angličtiny. Dodnes si pamätám rýchly chod udalostí – rozhovor s terajším náčelníkom generálneho štábu generálom Bulkom, vtedajším zástupcom na štábe operácií. Všetko sa zbehlo za niekoľko dní,“ spomína na odchod do misie. „V utorok som bol na pohovore u vtedajšieho NGŠ generála Cerovského. Vo štvrtok mi volali, že sa mám na druhý deň hlásiť vo vojenskej nemocnici. Počas piatku a časti soboty som odovzdal funkciu na útvare a absolvoval skrátenú prípravu vo výcvikovej jednotke misii v Nitre. Predo mnou stála veľká výzva – ako veliteľ som si veril, ale potreboval som si oprášiť angličtinu,“ opisuje brig. gen. Hirka hektické dni pred odchodom do zahraničnej misie. V pondelok večer už bol na Cypre, kde na jeho pleciach ležala zodpovednosť za nárazníkové pásmo od hlavného mesta Nikózie až k moru na východnej časti ostrova. Kvalita plnenia úloh vojakmi OS SR v sektore spadajúcom pod velenie veliteľa práporu sektorového veliteľstva jednotky MS OSN UNFICYP pplk. Ivana Hirku bola hodnotená zo strany velenia misie veľmi pozitívne. „Cyprus bola obrovská skúsenosť. Naučil som sa veľa v oblasti vyjednávania a diplomacie. Musel som sa tvrdo pripravovať na každé stretnutie, našťudovať si dokumenty a pozadie udalostí. Sily OSN pôsobili medzi oboma znepriatelenými stranami ako nárazník. Museli sme konať veľmi opatrne. V tých časoch pôsobilo v silách OSN na Cypre 30 – 35 národností. Ľudia, s ktorými som tam spolupracoval, boli úprimní a otvorení, to sú vlastnosti, ktoré veľmi oceňujem. Vtedy sa postupne rušil aj môj útvár v Štúrove a tak keď som dostal ponuku, zostal som dlhšie.“ Ako veliteľ sektoru strávil na Cypre rok a pol.

PÁN VELITEĽ

Po návrate z misie v roku 2004 bol pplk. Hirka ustanovený na funkciu náčelníka oddelenia strategického plánovania, odboru požiadaviek a dlhodobého plánovania na štábe požiadaviek a dlhodobého plánovania (J-5). O rok na to sa stal náčelníkom odboru požiadaviek a dlhodobého plánovania na J-5. V tej dobe dostal ponuku na štúdium v kurze národnej bezpečnosti (KNB), a tak sa v roku 2005 vrátil opäť do školských lavíc v Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Po absolvovaní KNB bol v septembri 2006 ustanovený na náročnú funkciu veliteľa centra riadenia operácií (CRO) na Štábe riadenia operácií GŠ OS SR. Veliteľom CRO bol jeden a pol roka. Vo februári 2008 sa stal veliteľom 1. mechanizovanej brigády Pozemných síl OS SR v Topoľčanoch. „Vo velení brigády som videl obrovskú výzvu. Pokiaľ človek berie armádu viac ako zamestnanie, takúto ponuku neodmietne. Veliteľ musí vedieť, čo manažuje a musí sa priblížiť svojim jednotkám čo najviac. Robota ma vždy bavila. Mal som šťastie, vždy som mal a mám dobrých vojakov. V každom človeku treba objaviť jeho silnú stránku a zaobchádzať s ním ako s partnerom, vtedy sa odmení tvrdou prácou a lepšími výsledkami,“ hovorí veliteľ brigády.

Topoľčianska brigáda je v súčasnosti nosným prvkom Pozemných síl OS SR pre prípravu a vysielanie vojakov do operácií misii v zahraničí. Topoľčany mali v minulom roku na starosti prípravu jednotky do operácie KFOR, ALTHEA, UNFICYP a strážnej jednotky do operácie ISAF, ktorá v súčasnosti pôsobí v provincii Urugan a zabezpečuje obranu a ochranu kempu v Tarin Kowte. Okrem toho v uplynulom roku 1. mechanizovaná brigáda zabezpečovala tzv. „stand-by“ fázu vyčlenenými jednotkami pre sily rýchleho nasadenia NATO – NRF-10, kde hlavné jadro uvedených síl tvorili príslušníci 11. mechanizovaného práporu dislokovaného v Martine. V úvode tohto roku boli vo VVP Lešt pripravovaní príslušníci 12. mechanizovaného práporu Nitra na plnenie náročných úloh v operácii ISAF v Afganistane, kam budú vyslaní v marci. Všetci títo vojaci podliehajú veleniu brigády v Topoľčanoch.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVA**

48 rokov v rezorte

Keď Bratislavčan František Mikláš prvého novembra 1960 narukoval k tankovému pluku do Českých Budějovic na základnú vojenskú službu, ani vo sne mu nenapadlo, že v rezorte obrany strávi dlhých 48 rokov. Stal sa vodičom tanku T-34, absolvoval poddôstojnícku školu a po roku sa rozhodol, že sa stane vojakom z povolania. Na budúce povolanie sa pripravoval vo Vyškove na Morave v ročnej práporčickej škole.

František tak pokračoval v rodinnej tradícii. Jeho starý otec bol legionárom a v prvej československej republike dôstojníkom. Po skončení základnej školy sa František Mikláš vybral do Novák, kde sa v odbornom učilisti vyučil za baníka.

SNÍVAL O LIETADLÁCH

Od malička ho priťahovali lietadlá. Chcel sa stať vojenským pilotom. Na priviedzskom letisku úspešne absolvoval plachtársky výcvik a lietal na vetroňoch. Spoločne s niekoľkými ďalšími nadšencami sa vybral do Prahy do Ústavu leteckého zdravotníctva. Žiaľ, nevybrali ho. A tak celý svoj život v rezorte obrany zasvätil tankovej a automobilovej technike.

Po skončení školy vo Vyškove sa pre novopečeného rotného Mikláša stal na takmer dve desaťročia materuským útvarom motostrelecký pluk v Prachaticiach. Bol tam najskôr náčelníkom tankovej dielne, neskôr správcou skladu automobilového materiálu. Život na Šumave v čase, keď zúrila studená vojna a jedno niekoľko týždňové vyvedenie do Vojenského výcvikového priestoru Boletice striedalo druhé, nebol jednoduchý. Františkovou úlohou bolo udržiavať tankovú techniku v prevádzkyschopnom stave.

VOJNOVÉ T-34

„Náš tankový prápor disponoval najmä starými tankami T-34. V čase druhej svetovej to boli zaiste výborné stroje, ale dvadsať rokov po nej to už bolo horšie. Väčšina tankov prešla frontom a niesla ešte jeho

stopy. Priestrely boli len zavarené. Stroj bol už poriadne poruchový. Na každom z tankov sa za tie roky vystriedalo množstvo vodičov. Lepších i horších. Na vozidlách to bolo vidieť. Počas cvičenia zostávalo mnoho tankov v poli. Spoločne s mechanikmi sme sa ich snažili v provizórnych podmienkach dať dohromady. Čím ďalej, tým to bolo horšie. Na tankoch sa kazili najmä spojky. Na smerových sa rýchlo zamastili semeriny a stroj nemohol poriadne zatočiť. Vodiči často skončili celkom inde, než pôvodne chceli. Pri výcviku dostávali zabráť aj tankové pásy a pojazdné kolesá, ktoré často odchádzali. Stálo nás to veľa síl, aby sme po každom cvičení dali nejako tanky dohromady,“ spomína nadpráporčík vo výslužbe František Mikláš.

Zimy na Šumave bývajú poriadne kruté. V tých rokoch boli poznamenané aj množstvom snehu. František spomína, že s „haklom“, v ktorom mal pojazdnú dielňu, sa veľakrát nemohli dostať cez snehové záveje k pokazenému tanku. Museli vyložiť náradie a šliapať peši. Náradie cez rozodraté rukavice primrzlo k rukám. Nadpráporčík Mikláš v tom čase najazdil množstvo kilometrov nielen s tankami či haklom, ale aj s tatrovkou stojedenáskou, ktorá mala ešte drevenú kabínu.

AFRICKÁ ANABÁZA

V roku 1980 sa František ocitol medzi československými vojakmi, ktorí boli vybraní na pôsobenie v Líbyi. V horúcej Afrike prežil štyri roky. Na tankovej základni Tadžura, zhruba 30 kilometrov od hlavného mesta Tripolisu mal na starosti sklad tankového materiálu. Sklady boli veľké ako futbalové ihriská a boli na to obdobie dobre vybavené. Zhromažďoval sa v nich materiál nielen z Československa, ale aj zo Sovietskeho zväzu. Na všetky typy tankov, ktoré mala v tom čase Líbyjská armáda vo výzbroji. „Teda náhradné dielce na tanky T-34, T-55, T-62 i T-72. Veľkou výhodou bolo, že som na Šumave mal dlhé roky na starosti T-34. Tak som spoločne ešte s jedným našim technikom, ktorý mal podobné skúsenosti, úspešne zvládli aj túto úlohu. Mal som na starosti 10 líbyjských vojakov. Práca s nimi

nebola ľahká, ani jednoduchá. Prvým problémom bola jazyková bariéra. Anglický, ani arabský jazyk sme neovládali. Ich znalosti angličtiny boli až na zopár výnimiek veľmi chabé. Spočiatku sme sa dohovárali rukami, nohami alebo prostredníctvom tlmočníka. Ten však nemohol byť vždy po ruke. Čiastočne nám pomohli malé slovníčky, v ktorých sme mali najčastejšie používané výrazy preložené do arabského jazyka i angličtiny. Druhým problémom bol prístup miestnych k pracovným povinnostiam. Povieť to diplomaticky, nepretrhli sa... Väčšine arabských vojakov chýbali aj potrebné technické znalosti a zručnosti. Tamojší školský systém ich na takúto prácu nepripravil dobre. A to aj napriek tomu, že podľa papierov mali skončené učilište. Nezostávalo nám teda nič iné, ako ich krvo-potne a najmä trpezlivo učiť, ako katalogizovať prichádzajúci materiál, viesť jeho evidenciu a udržiavať ho,“ spomína nadpráporčík Mikláš na roky strávené v Afrike. Traja či štyria jeho arabskí podriaďení boli vyslaní k bojujúcim líbyjským jednotkám v susednom Čade, kde vtedy bojovali. Zrejme zahynuli, lebo na základňu sa už nevrátili.

NÁVRAT DO RODNÉHO MESTA

Po návrate do vlasti pomohla Františkovi zhoda náhod. Zo Šumavy sa dostal slúžiť do svojho rodného mesta. Na ďalšie roky zakotvil v Duklianskych kasárňach. Bol náčelníkom parku, neskôr KTS (kontrolnej technickej stanice). V posledný deň roku 1998 odišiel nadpráporčík František Mikláš do zálohy. V rezorte však zostal pracovať aj ďalej ako občiansky zamestnanec. „Myslel som si, že to bude na rok, nanajvýš dva. Nemyslel som si, že z toho bude vyše desať rokov,“ spomína František. Mal na starosti umývaciu linku. Za tie roky umyl vyše 56 tisíc vojenských vozidiel. Stará linka doslúžila ešte pred jeho odchodom. Pomáhal uvádzať do prevádzky novú. V posledný januárový deň tohto roku po 48 rokoch strávených v rezorte obrany odchádza. Za večne usmievaným Františkom, ktorý mal vždy naporúdzí nejaký zážitok či humornú spomienku bude mnohým, ktorí prichádzajú do Duklianskych kasární umyť služobné vozidlo smutno.

Jozef ŽIAK

Foto Vladislav VAVRINEC

Kolektívne zmluvy podpísané

Minister obrany Jaroslav Baška a vedúci služobného úradu MO SR Miroslav Šim podpísali 15. januára s predstaviteľmi odborov na MO SR - predsedníčkou Odborov štátnych zamestnancov obrany Evou Jurčovou a predsedom Slovenského odborového zväzu zamestnancov obrany Mariánom Lackom nové znenie kolektívnych zmlúv. „Teším sa na dobrý dialóg, ktorý sme mali aj doteraz,“ povedal minister obrany po podpísaní dokumentov. Dodal, že ministerstvo plní všetky povinnosti, ktoré mu vyplývajú zo Zákonníka práce a ďalších súvisiacich pracovnoprávných predpisov a zo zákona o štátnej službe. „Význam kolektívnych zmlúv je výrazný, pretože z príslušných zákonov vyplýva, že niektoré výhody zamestnancov a teda aj štátnych zamestnancov, možno dohodnúť výlučne v kolektívnej zmluve,“ vysvetlila predsedníčka OŠZO Eva Jurčová. „Som relatívne spokojná so znením zmluvy, vytvára dobrý základ do nasledujúceho obdobia.“ V Kolektívnej zmluve na rok 2009 sa zachováva rozsah kolektívnej zmluvy platnej do 31. decembra 2008 s jednou podstatnou zmenou. Tá zakladá nárok štátneho zamestnanca na zvýšenie náhrady príjmu počas dočasnej pracovnej neschopnosti zo 65 % na 80 % vymeriavacieho základu. Táto zmena sa týka kolektívnej zmluvy pre štátnu službu aj pre verejnú službu. Pre zamestnancov vo verejnej službe sa podarilo dohodnúť aj zvýšenie odchodného na maximálne štyri platy. „Je to maximum toho, čo sa v rámci zákonov Slovenskej republiky mohlo dohodnúť,“ skonštatoval Marián Lacko.

Michaela FARKAŠOVÁ

Užitočná spolupráca s občianskymi združeniami

Minister obrany SR Jaroslav Baška 26. januára podpísal dohodu so Slovenským zväzom protifašistických bojovníkov a Združením vojenskej obrody Slovenska. Podľa tajomníka Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Tomáša Šveca dohoda určuje pravidlá spolupráce a zaväzuje oboch partnerov na organizovanie aktivít zameraných na zabezpečenie primeraného spoločenského postavenia vojnových veteránov, ktorí bojovali proti fašizmu alebo pôsobili v mierových pozorovateľských misiách. Nová dohoda umožní zväzu získať finančné prostriedky z rozpočtu ministerstva obrany na aktivity, ktoré spĺňajú kritériá stanovené zákonom. V tomto roku by chceli vďaka dotáciám zorganizovať stretnutia priamych účastníkov protifašistického boja a pripraviť aj spomienkové podujatia pri príležitosti 65. výročia SNP. „Bude to veľmi významné, pretože dnes majú títo bojovníci 85 rokov. Vďaka nim žijeme už dlho v pokoji a v mieri, preto si zaslúžia našu úctu,“ povedal Tomáš Švec. Minister J. Baška prisľúbil, že urobí všetko pre to, aby sa na bojovníkov za mier nezabúdalo. Predseda Združenia vojenskej obrody Slovenska Alojz Mikušiak pozitívne hodnotí dohodu. K jej aktualizácii došlo takmer po 15-tich rokoch.

(red)

Foto Peter DOVINA

Návrat z Balkánu

Profesionálnych vojakov, ktorí od júla 2008 do januára 2009 plnili úlohy vo vojenských operáciách, privítali 2. februára na Námestí baníkov v Rožňave. Na slávnostnom akte spojenom s udeľovaním pamätných medailí za účasť vo vojenskej operácii sa zúčastnili štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík a veliteľ pozemných síl OS SR generálmajor Milan Maxim. Medzi pozvanými hosťami boli ďalší zástupcovia ministerstva obrany, ozbrojených síl a miestnej samosprávy. Na slávnostnom nástupe sa zúčastnilo 177 príslušníkov Ozbrojených síl SR, ktorí sa vrátili z pôsobenia vo vojenských operáciách KFOR v Kosove a ALTHEA na území Bosny a Hercegoviny. „Vždy, keď vidím pred sebou vojakov vracajúcich sa z misíj, tak ako teraz vás, mám pocit úľavy a zároveň cítim hrdosť na každého vojaka - misionára. Pociť hrdosti je prirodzený a zaslúžený, pretože naši vojaci v misiách pristupujú k svojej práci zodpovedne a na profesionálnej úrovni,“ povedal Daniel Duchoň.

npor. Mário PAŽICKÝ
Foto rtm. Radoslav HVIŠČ

Úcta a uznanie

Na uniforme generálmajora v. v. Antona Petráka pribudlo ďalšie vyznamenanie – 12. kríž obrany štátu ministra obrany Českej republiky. Odovzdal mu ho počas návštevy v petržalskej nemocnici, kde je momentálne generál hospitalizovaný, veľvyslanec Českej republiky v SR Vladimír Galuška. Pritomný bol pridelenec obrany ČR generálmajor Jiří Jančík a náčelník Štátu personálneho manažmentu OS SR generálmajor Peter Vojtek. Pri príležitosti 90. výročia vzniku samostatného československého štátu mu vysoké vyznamenanie Českej armády udelila ministerka obrany ČR Vlasta Parkanová. Český veľvyslanec Galuška zdôraznil, že generál Petrák dostal vysoké vyznamenanie za hrdinstvo v boji proti nacizmu, za obranu demokracie a obnovu Československej republiky. „Ste pre nás najvážnejší člen ozbrojených síl.“ Pre 96-ročného generála znamená každé vyznamenanie poctu, pretože vie, za čo ich dostal. „Veľmi si vážim všetky vyznamenania a je mi ťažko povedať, ktoré viac,“ povedal a doplnil, že každá medaila hovorí sama za seba. Dodal, že rád by sa z momentálnych zdravotných problémov zotavoval medzi vojakmi v niektorej z vojenských nemocníc.

V čase našej uzávierky sme sa dozvedeli, že 7. februára 2009 v Ústrednej vojenskej nemocnici v Ružomberku generál Anton Petrák zomrel.

(red)

Foto Vladislav VAVRINEC

90 rokov partnerského archívu

Koncom minulého roka sa riaditeľ Vojenského archívu – centrálnej registratúry Trnava Dr. Jozef Petráš a jeho zástupkyňa Ing. Daniela Nemčeková zúčastnili na základe pozvania riaditeľa Vojenského ústredného archívu Varšava plk. Bogusława Stachulu na oslavách 90. výročia tejto partnerskej ustanovizne. Oslavy sa začali svätou omšou v kostole svätého otca Rafała Kalinowskiego, ktorú celebroval biskup Vojska Poľského divizny generál Dr. Tadeusz Płoski. Súčasťou osláv bola aj teoretická konferencia „90 rokov Vojenského ústredného archívu“ pod patronátom ministra národnej obrany. „Vo Vojenskom ústrednom archíve hľadajú Poliaci pravdu o svojej národnej histórii a o histórii Vojska Poľského. Na základe tejto historickej pravdy môžu rozvíjať výchovu na tradícii národnej hrdosti a uchovávať kultúrne dedičstvo pre ďalšie pokolenia,“ zdôraznil riaditeľ politického kabinetu ministra dr. Andrzej Czesław Żak. Spolu s delegáciou českých vojenských archivárov sme si prezreli priestory archívu – depoty a digitalizačnej linky. Priateľom z Poľska môžeme len závidieť proces modernizácie archívu a jeho personálne obsadenie. V porovnaní s našim archívom sú na tom podstatne lepšie. Napríklad my o digitalizačnej linke len snívame... Našu a českú delegáciu prijali generálny riaditeľ Ministerstva národnej obrany Jacek Olbrycht, riaditeľ politického kabinetu Ministerstva národnej obrany Andrzej Czesław Żak a riaditeľ Bezpečnostného úradu plk. Piotr Grzybowski.

Text a foto Dr. Jozef PETRÁŠ

riaditeľ Vojenského archívu - centrálna registratúra Trnava

Vojenská kvapka krvi

Ústredná vojenská nemocnica Ružomberok, oddelenie hematológie a transfúziológie uskutočnilo 3. februára na Klube MO SR ambulantný odber krvi. Odberu sa zúčastnili profesionálni vojaci aj civilní zamestnanci ministerstva. „Odobrali sme 58 krvných jednotiek od 58 darcov,“ povedal pre Obranu primár MUDr. Juraj Mitura, primár odd. hematológie a transfúziológie. „Na krv sa pozeráme ako na živý orgán. Každý darca je teda darcom časti orgánu a patrí mu za to veľká vďaka. Takisto, darovanie krvi je najjednoduchšia technika, ako si skontrolovať zdravotný stav.“

Kapitán Jozef Dedič, vedúci starší dôstojník oddelenia finančno-ekonomického zabezpečenia odboru rozpočtu a financovania (J-8) GŠ OS SR, daroval krv po prvý raz. „Už dávno som chcel darovať krv, no na „ihly“ mám neprijemné spomienky z detstva. Darovanie krvi je správna vec a mne nerobí problém pomáhať ľuďom. Preto som sa aj vďaka podpore spolupracovníkov rozhodol prekonať obavy,“ hovorí kpt. Dedič. Na margo prvdarcovstva dodáva: „Nevedel som, čo ma čaká a tak tam bola určitá nervozita, no profesionálny prístup zdravotníckeho personálu ma jej bez problémov zbavil. Cítim sa skvele a som presvedčený, že v tom budem pokračovať.“

Michaela FARKAŠOVÁ

Foto Peter DOVINA

Zabúdaný generál

Rodák z obce Brehy, neďaleko Novej Bane generálmajor Peter Emilius Vlčko patrí neprávom medzi tých slovenských generálov, o ktorých naša verejnosť vie veľmi málo. Možno aj preto, že v roku 1948 po prevzatí vlády komunistami na protest proti tomu, verný demokratickým ideálom opustil republiku a žil až do konca svojho života v USA.

Narodil sa v rodine strojmajstra na železnici a bývalého československého legionára z Ruska. Po maturite na gymnáziu v Leviciach v roku 1931 ako devätnásťročný vstúpil do armády. Najskôr absolvoval školu pre záložných dôstojníkov kavalérie (jazdeckta) v Pardubicích, potom vojenskú akadémiu v Hraniciach na Morave. Ako podporučík jazdeckta pôsobil v jazdeckých jednotkách československej armády. V marci 1939 sa vrátil na Slovensko.

KRVAVÁ STÁŽ

Po vzniku Slovenskej republiky bol najskôr veliteľom eskadry jazdeckta a inštruktorom školy protitankového

delostrelectva v Hlohovci, neskôr pobočníkom veliteľa jazdeckého útvaru. V roku 1940 nastúpil do vojenskej akadémie v Bratislave. Jej druhý ročník absolvoval vo forme stáže na východnom fronte ako spravodajský dôstojník. V ťažkých bojoch na Ukrajine bol ranený.

Zážitky z vojny, aj z veľakrát nedostojnej, podradnej úlohy, ktorú v nej zohrávali slovenskí vojaci po boku nemeckej armády, mu zostali v pamäti do konca života. Aj prípady brutálneho správania Nemcov nielen k ruským zajatcom, ale aj k miestnemu civilnému obyvateľstvu. Tu niekde sa rodilo jeho presvedčenie, ktoré neskôr vyústilo do vstupu Petra Vlčka do povstaleckej armády v čase SNP. Po návrate na Slovensko dokončil akadémiu a pracoval ako stotník gšt. na materiálnom oddelení ministerstva obrany v Bratislave.

Stretnutie s peknou mladou ženou v bratislavskej kaviarni Luxor mu zmenilo život. Netušil, že je židovského pôvodu. Zákony Slovenského štátu prísne zakazovali akýkoľvek styk so Židmi. Obzvlášť sa to týkalo štátnych zamestnancov, najmä profesionálnych vojakov.

ZÁCHRANA ŽIDOV

Napriek všetkému sa s Georginou Reichsfeldovou oženil a vybavil pre nevestu a jej rodinu falošné dokumenty, ktoré ich zachránili od deportácie do koncentračného tábora a takmer istej smrti. Všetko sa dialo v čase, keď sa okolo neho pohybovalo mnoho udavcov. Stačil jediný neopatrný krok a nasledovalo by väzenie a krutý trest. Zariadil aj falošnú svadbu medzi svojou manželkou a bulharským známym. Georgína tak prežila obdobie, keď boli na Slovensku deportácie v plnom prúde, v relatívnom bezpečí v Sofii. Kapitán Vlčko však neriskoval len pre rodinu svojej manželky. Postupne vybavil potrebné dokumenty aj pre ďalších dvadsať židovských spoluobčanov.

Koniec augusta 1944 ho zastihol v radoch tzv. východoslovenskej armády. Zažil počiatočné nadšenie po vyhlásení Slovenského národného povstania, ale aj zmätok, nedorozumenie a chaos. Tie napokon vyústili do rýchleho odzbrojenia oboch divízií Nemcami. Len malej časti jednotiek divízií sa podarilo dostať sa na povstalecké územie či k partizánom do hôr východného Slovenska. V Prešove sa dostal do zajatia. Patril medzi nemnohých, ktorým sa hneď na druhý deň podaril útek z nemeckého zajatia.

SKUPINA MURÁŇ

Vedel, že čím skôr sa musí dostať do centra Povstania a zaradiť sa medzi jeho bojovníkov. V Banskej Bystrici sa hneď po svojom príchode u generála Goliana prihlásil do služieb povstaleckej armády. Bol vymenovaný za náčelníka štábu (prvého pobočníka veliteľa) IV. taktickej skupiny Muráň, ktorá bránila proti postupujúcej nemeckej armáde Ponitrie a Hornú Nitru. Skupina nemala ľahkú pozíciu.

Počas ťažkých ústupových bojov, keď neskúsené a pomerne slabo vyzbrojené povstalecké jednotky (najviac absentovali ťažké a protitankové zbrane, neraz viazla aj efektívna koordinácia činnosti povstalcov a partizánskych oddielov) nedo-

kázali odolávať náporu Nemcov, si kapitán Vlčko veľmi dobre počínal v bojoch pri Opatovciach. Najviac sa však vyznamenal pri zneškodňovaní nemeckej jednotky, ktorá prenikla na skalnaté bralo východne od Handlovej do tyla povstalcov a minometnou paľbou ohrozovala veliteľstvo taktickej skupiny. Bol povýšený na majora gšt. Nasledovali ťažké ústupové boje v Kremnických vrchoch. Po 27. októbri 1944 zvyšky taktickej skupiny ustúpili do oblasti Nízkych Tatier.

HĽADEL SMRTI DO OČÍ

Majora Vlčka na železničnej stanici v Ružomberku 30. októbra zatkla nemecká vojenská polícia. Mal civilné oblečenie a vydával sa za obuvníka nemeckého pôvodu Pavla Kunitza (na toto meno mal vystavené falošné doklady). Počas výsluchov sa mu podarilo vyšetrovateľov gestapa a Sicherheitsdienstu presvedčiť, že je naozaj obuvníkom a nie ruským špiónom, či nebudaj povstalcem.

Neskôr sa už ako obchodný pomocník Pavel Valko vybral smerom na detvianske lázy. Tam sa ukrývala jeho

Peter Vlčko (v strede) s prezidentom ČSR Edvardom Benešom na Dukle

manželka a polročný syn. Strelol sa s nimi a v kraji pod Polanou sa skrýval až do marca 1945. Získal údaje o budovaní novej nemeckej obrannej línie a podarilo sa mu začiatkom marca prejsť cez front k sovietskym jednotkám.

Veľa nechýbalo, aby ho vojnový tribunál v Mýtnej neodsúdil ako špióna na smrť. „Vtedy mi zachránil život môj samaritánsky skutok ešte na východnom fronte. V roku 1941 počas bojov pri Lipovci na Ukrajine som nechal odtransportovať dvoch ranených ruských vojakov do poľnej ošetrovne našej Rýchlej divízie. To im zachránilo život. Aj takto som sa presvedčil na vlastnej skúsenosti, že napriek všetkému zlému, čo človeka v živote postretnie, sa predsa len oplatí robiť dobro...“, spomína generál Vlčko vo svojich pamätiach.

Napokon sa šťastne dostal do Košíc, kde ho generál Ludvík Svoboda pridelený do vojenskej kancelárie prezidenta Edvarda Beneša. V júni 1945 bol major Vlčko povýšený na podplukovníka a pôsobil v Prahe vo vojenskej kancelárii prezidenta. Pri tejto príležitosti asistoval Edvardovi Benešovi aj pri odovzdávaní Radu Bieleho leva najvyššiemu spojeneckému veliteľovi generálovi Dwightovi Eisenhowerovi. V Prahe prišiel na svet jeho druhý syn. V máji 1946 vtedajší podplukovník Vlčko prešiel pracovať na osobný (personálny) odbor ministerstva obrany. V decembri 1947 bol pridelený na oddelenie vojenského spravodajstva ako vedúci americkej sekcie. Začal sa pripravovať na svoju novú misiu. Mal odísť pracovať do Washingtonu ako československý vojenský atašé.

ÚTEK ZA HRANICE

Zdanlivo bezproblémová budúcnosť však začala mať vážne trhliny po februári 1948, keď komunisti postupne prevzali moc a kontrolu aj nad armádou. Niektorí jeho bývalí kolegovia z povstaleckej armády ho oslovili, aby vstúpil do komunistickej strany. Keď odmietol, varovali ho, že to môže mať vážne dôsledky na jeho ďalšiu vojenskú kariéru.

Peter Vlčko bol vychovaný v demokratických tradíciách a práve tie začal nový režim čoraz okatejšie pošliapávať. Demokraticky zmýšľajúci dôstojníci boli postupne odstraňovaní po malicherných zámienkach zo svojich funkcií. Následne boli nútení opustiť armádu a začali proti nim dokonca súdne procesy. Perzekúcie sa dotkli aj ich rodín. Nahrádzovali ich vojaci oddaní komunistickej strane, hoci veľakrát na zastávanie danej

funkcie im chýbali potrebné teoretické i odborné predpoklady. Pochopil, že za tejto situácie mu asi nezostane nič iné ako útek. Nechal sa preveliť k zväzku neďaleko západnej hranice a 15. júna prešiel do Bavarska. Dostal sa do americkej zóny. S pomocou amerických úradov sa mu o dva mesiace podarilo previezť aj manželku a dvoch synov.

AMERICKÁ ANABÁZA

V USA sa začala nová kapitola života rodiny. Peter Vlčko najskôr v továrni u Forda upratoval. Znova sa vrátil do školských lavíc a v Detrote vystudoval za projektanta – konštruktéra. Postupne sa vypracoval na priemyslového dizajnéra najvyššej triedy v automobilom koncerne Ford.

Na všetko čo vo svojom živote zažil, však nezabudol a v roku 1973 vyšla jeho autobiografická kniha spomienok V tieni tyranie. Po jej vydaní Vlčko precestoval celé Spojené štáty a Kanadu. Vo svojich prednáškach nielen medzi emigrantmi z Československa hovoril o porušovaní ľudských práv a demokracie v komu-

nistickom bloku, ale aj o nebezpečenstve fašizmu a antisemitizmu pre svetový mier. Odsudzoval aj spochybňovanie významu SNP a protifašistického odboja na Slovensku. Zdôrazňoval, že práve Povstaním sa aj Slováci zaradili do rodiny demokratických, anti-fašistických národov sveta. V roku 1976 ho prijal americký prezident Jimmy Carter, ktorému osobne daroval jeden výtlačok svojej knihy. Carter vysoko ocenil jeho snahu ukázať pravú tvár antidemokratických režimov vo východnej Európe. V roku 1981 štát Izrael ocenil jeho záchranu židovských spoluobčanov udelením medaily Spravodlivý medzi národmi – Yad Vashem. V Jeruzaleme zasadil svoj strom života a jeho meno je na plakete na Ceste spravodlivých. O osem rokov neskôr získal aj čestné občianstvo Izraela.

STARÁ VLAST SI SPOMENULA

Po zmene režimu v novembri 1989 si konečne na neho spomenula aj jeho stará vlasť. Peter Vlčko bol vymenovaný do vojenskej hodnosti plukovník vo výslužbe. V roku 1991 vrátili jemu a manželke aj československé štátne občianstvo. Po vzniku Slovenskej republiky ho pri príležitosti 50. výročia SNP prijal prezident Michal Kováč a menoval ho 25. augusta 1994 do hodnosti generálmajora vo výslužbe. V roku 1998 nakrútil svetoznámy režisér Steven Spielberg o ňom a jeho manželke časť dokumentárneho seriálu o ľuďoch, ktorí prežili holocaust. Dostal pamätnú medailu starostu Tel Avivu. Jeho meno je vyryté na veľkom mramorovom reliéfe vedľa mien Raoula Wallenberg a Oskara Schindlera v Záhrade spravodlivých v Múzeu holokaustu vo West Bloomfield v Michigane.

Dňa 11. januára 2004 sa napokon jeho životná púť ukončila vo veku 91 rokov. Kongres Spojených štátov si jeho život, dielo a prínos k demokracii a ľudskosti uctil 19. februára 2004 zápisom do kongresového záznamu. A deviateho septembra 2004 sa rodák z dedinky Brehy znova ocitol vo svojej rodnej zemi. Celý jeho život ho sprevádzali slová, ktoré má vyryté na náhrobnom kamene: „Tu odpočívaj v Kristu Pánu generálmajor Peter Emilius Vlčko, bojovník za slobodu slovenského národa, ktorý riskoval svoj život, aby mohol zachrániť druhých.“

Jozef ŽIAK

Foto archív gen. VLČKA

Peter Vlčko (vpravo) odovzdáva prezidentovi USA J. Carterovi svoju knihu

Francúzsko objednalo NH90 TTH

Francúzska akvizičná agentúra pre vojenský materiál a služby DGA v decembri 2008 objednala 22 viacúčelových dopravných vrtuľníkov NH90 za takmer 600 miliónov eur (18 mld. Sk) od konzorcia NH Industries. V januári o tom informovalo francúzske ministerstvo obrany a spoločnosť Eurocopter. Zákazka podpísaná 23. decembra 2008 sa týka taktickej dopravnej verzie TTH (Tactical Transport Helicopter). S najnovšou objednávkou by francúzske letectvo malo mať celkovo 34 strojov TTH organizovaných v jednom krídle. Už v roku 2000 obstarala DGA 27 vrtuľníkov v špecializovanej úprave pre vojenské námorníctvo vo verzii NFH. Prvé stroje verzie TTH by mali byť dodané v roku 2011, čím by francúzske vzdušné sily mali mať 61 vrtuľníkov NH90.

Vrtuľník NH90 vo verzii TTH má primárne zabezpečovať taktickú vzdušnú prepravu 16 až 20 vojakov a materiál. Je schopný plniť aj ďalšie úlohy – vo vyhotovení ambulancia napr. zabezpečiť prepravu ranených (12 ležadiel) alebo pôsobiť ako vzdušné stredisko velenia a riadenia. Konštrukcia stroja je navrhnutá tak, aby bol NH90 ťažšie zistiteľný rádiovými prostriedkami protivníka. Program vrtuľníka NH90 je jedným z najväčších spoločných programov, ktorý sa realizuje v Európe. Objednávky na výrobu už dosiahli 529 strojov (50 je momentálne vo výrobe), ktoré majú modernizovať vzdušné sily Austrálie, Belgicka, Fínska, Francúzska, Grécka, Holandska, Nemecka, Nového Zélandu, Nórska, Ománu, Portugalska, Švédska, Španielska a Talianska.

Systemy Archer za 70 mil. USD

Spoločnosť BAE Systems získala v januári zákazku na dokončenie vývoja delostreleckého systému Archer pre švédske a nórske ozbrojené sily v hodnote 70 mil. USD. Kontrakt zahŕňa finálny vývoj samohybnéj húfnice, vývoj nabíjacieho mechanizmu a modúlárnej časti. Spoločnosť očakáva, že finálnu podobu prototypu húfnice bude mať vyrobenú v septembri tohto roka. Podľa zástupcov spoločnosti fakt, že pre projekt sa rozhodli aj Nóri, posilní delostrelecké spôsobilosti bojovej skupiny severských štátov. Súčasťou kontraktu je aj opcia oboch štátov na nákup po 24 systémov, ktoré by mali byť dodané do roku 2011.

Archer je 155 mm delostrelecký systém s dĺžkou hlavne 52 cal. novej generácie a nahrádza staršie húfnice radu FH77A a FH77B. Maximálny dosah s klasickou muníciou je 30 km, 40 km s reaktívnym nábojom a 60 km s presne navádzanou muníciou pomocou GPS Excalibur. Za minútu vystrelí maximálne 8 - 9 rán, vozidlo si vie zásobu 20 nábojov a na zaujatie palebnej pozície potrebuje 30 s. Posádku tvoria štyri osoby, jeden vodič a traja operátori. Delostrelecký systém sa montuje na komerčne dostupný podvozok Volvo A30D 6x6. Hmotnosť húfnice bez kabíny ťahača je 13,1 tony, rýchlosť kompletu na ceste 70 km/h a dojazd 500 km. Kabína poskytuje ochranu pred účinkami mín (6 kg) a zbraň hromadného ničenia.

Patriot PAC-3 pre SAE

Americký Raytheon zmodernizuje protivzdušnú obranu Spojených arabských emirátov (SAE). Arabskej krajine dodá systémy Patriot vo verzii PAC-3 s celkovou hodnotou 3,3 mld. USD. SAE sa tak stanú 11 krajinou, ktorá bude používať systém Patriot. Kontrakt zahŕňa prvky protivzdušného systému, servis a podporu počas doby životnosti a zodpovedajúci výcvik obsluh systému. Raytheon uvoľní pre emiráty systém s najnovšími spôsobilosťami, ale dodá riadené strely Patriot GEM-T. Tie ničia nepriateľské ciele pomocou črepín, ktoré vzniknú po explózii bojovej hlavice v blízkosti cieľa. Verzia 3 však umožňuje použitie aj novších riadených striel PAC-3, ktoré ničia cieľ priamym zásahom (hit to kill). Tie však budú súčasťou inej dodávky spoločnosti Lockheed Martin. Raytheon dodávkou nových systémov nahradí staršie systémy PVO Hawk, ktoré do krajiny dodal v 80-tych rokoch.

Pozemné sily Spojených štátov postupne modernizujú svoje systémy Patriot-2 na verziu PAC-3, zatiaľ čo na dosiahnutie cieľového „čistého stavu“ ostáva podľa zástupcov firmy Raytheon takmer polovica. Tá zároveň predpokladá, že toto úsilie inšpiruje ostatné krajiny, do ktorých boli dodané verzie Patriot-2, tiež k modernizácii schopností protivzdušného systému, ktorý sa zviditeľnil vo vojnách v Perzskom zálive.

Dvojstranu pripravil **Roman KMENT**

Foto **Eurocopter, BAE Systems, Raytheon, autor, Miroslav GYŮRÖSI**

Zaujím o L-159 Alca

Podľa náčelníka generálneho štábu rakúskej armády Edmunda Entachera, ktorý v decembri minulého roka navštívil Česko, lietadlo L-159 Alca je jedným z možných kandidátov na nové rakúske cvično-bojové lietadlo. V tomto roku by mali prísť do Česka ďalší rakúski experti a piloti, aby si možnosti a vlastnosti L-159 preverili. Rakúsko, ktoré sa rozhodlo pre využívanie moderných stíhacích lietadiel Eurofighter, má stále vo výzbroji na výcvik staré stroje Saab 105. Podľa neoficiálnych informácií by si preto i chcelo zaobstaráť osem až 12 nových lietadiel na prechod na Eurofightery.

Okrem L-159 (v dvojmiestnej verzii T) sa hovorí o švajčiarskom Pilatus PC-21 a talianskom Aeromacchi M-346. Ako uviedol Entacher pre české médiá, pri rozhodovaní Viedne nebudú bodovať len technické parametre lietadiel, ale aj cena. Z tohto pohľadu je dvojmotorový M-346 výrazne drahší. Okrem českej armády lietadlá L-159 zatiaľ nikto iný nevyužíva. Pokusy o export boli zatiaľ neúspešné. Pre Aero Vodochody a českú armádu by mohol byť pozitívny plánovaný predaj šiestich strojov L-159 do Bolívie, za ktoré by naši susedia mali získať približne 58 mil. USD. Kontrakt by mal zahŕňať aj výcvik pilotov a pozemného personálu, dodávku výzbroje, náhradných dielov i leteckého simulátora. Bolívijské letectvo používa zatiaľ stále 17 zastaralých lietadiel Lockheed T-33.

Ruské RPG budú dominovať

Americká analytická skupina Forecast International publikovala v januári analýzu trhu ručných protipancierových zbraní. Podľa nej sa tieto ľahko prenosné prostriedky stávajú výraznou súčasťou moderného asymetrického bojišťa. Z pôvodného účelu ničenia tankovej techniky sa podľa analytikov tiež stávajú univerzálnou zbraňou ľahkých a stredne veľkých jednotiek. V odhade vývoja predpokladajú, že do roku 2018 sa vyrobí 1,79 mil. kusov zbraní tejto kategórie v hodnote 5 mld. USD. Trhu budú počas nasledujúcich deviatich rokov dominovať ruskí výrobcovia (60 % produkcie) s hodnotou približne 46 %. Takmer 45 % novej produkcie majú tvoriť pancierovky RPG-26 Agleň a RPG-27 Tavolga (na fotografii). Podiel produkcie západnej Európy má byť na úrovni 12 %, ale s hodnotou takmer 29 %.

V tejto súvislosti možno spomenúť, že v závere minulého roka Rusko informovalo o vývoji nového typu pancierovky RPG-30, ktorá používa tandemovú reaktivnú strelu, ktorá je odpálená s malým oneskorením oproti prvotnej klamnej hlavici. Tá má iniciovať prostriedky dynamickej ochrany a umožniť ľahší prienik hlavnej strely pancierom nepriateľského prostriedku či objektu. Pancierovka z dielne spoločnosti Bazalt váži 10,3 kg, má kaliber 105 mm a efektívnu účinnosť strelby 200 m. Podľa expertov prenikne po eliminovaní dynamickej ochrany cez 650 mm najmodernejší tankový homogénny pancier, viac ako 1,5 m silnú železobetónovú bariéru či 4-metre hrubú bariéru zo zeminy a dreva.

Krátko

V prítomnosti ministra obrany Imre Szekeresa deklarovali 9. januára maďarské vzdušné sily na leteckej základni Kecskemét pripravenosť všetkých 14 stíhacích lietadiel JAS-39 Gripen na pôsobenie v pohotovostnom systéme NATO tzv. Quick Reaction Alert na zabezpečenie vzdušného priestoru Maďarskej republiky. V súčasnosti sa Gripeny striedajú pri plnení služby s lietadlami Mig-29, do konca roka by ich však mali nahradiť úplne. Prvý hotovostný vzlet absolvovala vyzbrojená dvojica maďarských Gripenov už 22. decembra 2008.

Indické pozemné sily dostali a začali zavádzať do výzbroje prvé raketomety Smerč ruskej výroby. Kontrakt na systémy typu MLRS bol uzatvorený ešte v roku 2006 a má hodnotu 450 mil. USD. Zahŕňa bojové, podporné vozidlá, systém riadenia palby a výcvik obsluh. Kontrolné streľby s cieľom overiť schopnosť systému uskutočnili indické sily na polygóne Chandipur v závere minulého roka. Smerč dokáže vypáliť salvou 12 striel s dosahom 70 km, pričom tento môže byť rozšírený až na 90 km. Smerč sa tak stal delostreleckým systémom s najdlhším dostrelom v indickej armáde.

Švédska vesmírna korporácia SSC podpísala kontrakt s poľským Národným úradom v Gdyni. Zmodernizuje námorné pozorovacie systémy lietadiel L-410 SP-MBA, ktoré sa využívajú na hliadkovanie v oblasti Baltského mora. SSC inštalovala do lietadiel svoje systémy už v roku 1993, pričom najnovšia zákazka v hodnote 1,3 mil. eur (39,16 mil. Sk) bude zahŕňať modernizáciu systémov na štandard MSS 6000. Všetky stroje by mali byť nimi vybavené do prvej časti roka 2010. MSS 6000 pozostáva z modernizovaného palubného SLAR radaru a infračerveného snímača, nových fotografických a video prístrojov či vyhodnocovacieho softvéru.

Podľa informácií zo zdrojov spoločnosti EADS táto pracuje na vývoji nového systému na zisťovanie pozícií ostreľovačov. Sledovací systém Ellipse je určený na zisťovanie a odhalovanie palby ostreľovačov pomocou vysielania zväzkov laserových lúčov, ktoré sa môžu odraziť od optických mieridiel strelnej zbrane, čím sa odlišuje od klasických systémov, ktoré využívajú akustické a tepelné systémy detekcie. Jednotka vyhľadávacieho systému je montovaná na trojnožke a obsahuje aj procesor, ktorý vyhodnocuje odrazy laserových lúčov.

Ruské vzdušné sily dostanú do svojej výzbroje 26 jednomiestnych viacúčelových stíhacích lietadiel Mig-29 SMT a šesť dvojmiestnych Mig-29 UBT. Po dlhoročnej odmlke ide o prvé stroje výrobcu značky Mig, ktoré sa dostanú k ruskému vojenskému letectvu. Pôjde o lietadlá v hodnote 1,3 mld. USD, ktoré mali byť pôvodne dodané do Alžírka, ale to ich v roku 2007 odmietlo pre údajne nízku kvalitu a poskladanie z použitých dielov. Zaradenie do ruského letectva má podľa zdrojov zo spoločnosti Rosoboronexport „potvrdiť vysokú kvalitu lietadiel.“ Cena lietadiel by mala byť uhradená zo zdrojov rozpočtu ruského ministerstva obrany na rok 2009.

Spoločnosť Sagem z konzorcia SAFRAN zvíťazila v súťaži, ktorú vyhlásila francúzska Agentúra pre obstarávanie vojenského materiálu a služieb na spracovanie návrhu prenosu údajov pre budúce bezpilotné prostriedky (UAV). Kontrakt je známy pod označením LIDO. Práce majú byť prezentované na konferencii Medzinárodnej telekomunikačnej únie OSN v roku 2011. Štúdia má zahŕňať všetky typy bezpilotných prostriedkov vrátane taktických, strategických a útočných strojov a využiť inovatívne a ekonomické riešenia so zvláštnou pozornosťou na riešenie zvýšenej odolnosti prenosu údajov proti elektronickému rušeniu. Sagem je známy svojim datalinkom v prostriedku Sperwer, ktorý sa podľa mnohých veľmi dobre osvedčil.

EADS a Airbus Military navrhli, že termín prvého dodania lietadla A400M pre zákazníkov bude tri roky po prvom lete stroja, napriek tomu, že ešte nebol stanovený dátum prvého skúšobného letu nového dopravného lietadla. V rámci meškania programu vývoja spoločnosti objednávateľom A400M ponúkajú vyriešiť zatiaľ nedostatok prepravných kapacít nákupom Airbusu A330.

Dopravné lietadlo C-27J Spartan

Za tri minúty vystúpi do 3 050 m

Súťaž na nákup taktických lietadiel pre Ozbrojené sily SR sa dostala do ďalšej fázy. Odborná komisia vybrala lietadlo C-27J Spartan. V súčasnosti sa rokuje o cene, platobných podmienkach a ofsetoch. Ministerstvo obrany SR si vyhradilo právo zmluvu s víťazom súťaže nepodpísať.

Dodávka lietadiel nielen významne posilní prepravné a výsadkové možnosti ozbrojených síl, ale zlepši aj možnosti humanitárnych a zdravotníckych operácií či VIP preprav pre potreby štátu. Výhodou vyvinutého lietadla je, že má tie isté logistické a prevádzkové charakteristiky ako prevládajúci typ stredných dopravných lietadiel C-130 Hercules. Hlavnou úlohou C-27J je preprava nákladu, vojakov, vedenie výsadek parašutistov i zhadzovanie vojenského materiálu. Použitie pri iných operačných úlohách je rovnako možné – podľa požiadaviek môže lietadlo plniť námorné hliadkovanie, taktické operácie, zdravotnú a humanitárnu evakuáciu či hasenie požiarov.

VÝVOJ

Lietadlo C-27J vychádza z osvedčenej konštrukcie typu G-222, kvalitných motorov a pokročilej avioniky C-130J Hercules. Spartan je spoločným vývojom zoskupenia Lockheed Martin Alenia Tactical Transport

Systems (LMATTS) so sídlom v Mariete v americkom štáte Georgia. Prvý let nového dopravného lietadla sa uskutočnil v septembri 1999 a vojenský typový certifikát stroj získal v decembri 2001. Oproti pôvodnému čisto vojenskému využitiu bol Spartan certifikovaný aj podľa civilných predpisov.

Základom je konštrukcia G-222 od Alenie s motormi Allison a vyspelými systémami od Lockheed Martin. Finálne práce na lietadle sa robia v Taliansku a americká strana zodpovedala za motory a avioniku, pričom talianska strana mala na starosti certifikačný

proces a väčšinu výrobných a testovacích operácií. Okrem talianskych vzdušných síl si lietadlo objednali letectvá Grécka, Bulharska, Litvy, Rumunska a USA. Do jesene minulého roku bolo kontrahovaných celkovo 121 strojov C-27J Spartan.

KONŠTRUKCIA

Posádku lietadla tvoria tri osoby – pilot, druhý pilot a palubný technik. Pilotná kabína je dvojmiestna s prídavným sedadlom pre tretieho člena posádky, prístroje v kokpite sú NVG kompatibilné na použitie nočného

Do nákladového priestoru sa zmestí aj Aligator

videnia. Prístrojová paluba je veľmi podobná ako pri C-130J Hercules. Základom je zdvojený elektronický letovo-navigačný systém EFIS, ktorý zahŕňa päť plnofarebných displejov z tekutých krištáľov. C-27J je vybavené digitálnou avionikou, ktorú integroval Lockheed Martin Aeronautical Systems. Počítačový systém plánovania letov dodáva spoločnosť Sanders a displeje firma ADC, obe zo skupiny Lockheed Martin. Honeywell dodáva systém autopilota a záložné nástroje spoločnosť BF Goodrich.

Avionika a špeciálne zariadenia sú prepojené zbernicami podľa štandardu MIL-STD-1553B. Rádiolokátor Northrop Grumman AN/APN-241 je možné prepínať podľa požadovanej funkcie – od zobrazovania zemského povrchu cez detekciu letiacich objektov, poveternostnú situáciu, vrátane turbulencií a strihu vetra až po špeciálny mód, ktorý identifikuje zónu pre výsadok. Piloti majú k dispozícii ďalšie štandardné prístroje, ako napríklad protikolízny systém TCAS-II. Rádionavigačné vybavenie predstavujú systémy GPS/INS, VOR/DME, ILS, TACAN, zdvojený rádiovýsko-

mer, dvojica dátových distribútorov, nízko-frekvenčné zariadenie ADF a iné. K rádiovkej komunikácii slúžia dve VKV/UKV súpravy AN/ARC-210, rovnaký počet krátkovlnných prijímačov, digitálny audio-interkom.

Taktické lietadlo je vybavené dvomi turbovrtuľovými motormi AE 2100D3, ktoré dodáva Royce Defence North America (bývalý Allison). Dosahujú maximálny výkon 4 700 kW s elektronickým ovládacím systémom FADEC. Turbiovrtuľový motor AE 2100 je dvojhriadeľový turbínový motor so 14-stupňovým vysokotlakovým kompresorom, ktorý poháňa dvojstupňová vysokotlaková turbína. Nastaviteľné šesťlistové vrtule z kompozitového materiálu Messier-Dowty majú priemer 4,11 m a ich konce sú od trupu vzdialené 1,04 m, čo prináša nižšie vibrácie. Dostatočná zásoba výkonu pohonnej jednotky umožňuje lietadlu prevádzku z celej škály letísk od jednoduchých neupravených pristávacích plôch, ktoré sa nachádzajú v rôznych nadmorských výškach až po štandardné letiskové dráhy. Stroj zvládne za istých podmienok aj manéver na úrovni 3G. V porovnaní s jednotkami predchodcu G-222 pomáha predĺžiť dolet o 35 % a maximálny dostup o 30 %. Cestovnú výšku 3 050 m dosiahne lietadlo za tri minúty od vzletu, pri jednom vysadenom motore stroj môže dosiahnuť

výšku 4 420 m. Výmena motora vrátane vrtule netrvá podľa výrobcu viac ako osem hodín.

SYSTÉM NÁKLADU

Lietadlo je schopné nadvihnúť prednú časť podvozku a zaujať zaklonenú polohu. Tým sa znižuje uhol medzi nakladacou rampou a podlahou nákladného priestoru, čo umožňuje do lietadla C-27J ľahšie naložiť vyššie bremená. Stojaci Spartan sa môže

medzipristáť do Kábulu napríklad šesť ton nákladu alebo 62 vojakov s ľahkým podporným vybavením alebo 46 vojakov s plnou poľnou či dve vozidlá HMMWV alebo 27 VIP osôb. Naopak do kosovskej Prištiny by stroj dopravil bez medzipristátia 11,5 ton nákladu, alebo 62 vojakov.

Roman KMENT

Foto autor, Alenia Aeronautica

Kabíne dominuje päť displejov

nadvihnúť o 50 cm, čo mu umožňuje konštrukcia podvozku. Používa rovnaké nakladacie zariadenie ako C-130J Hercules a je vybavené o desať percent pevnejšou podlahou. Lietadlo je rozdelené na sekcie s možnosťou dodatočnej ochrany dôležitých priestorov, uvezie tri štandardizované NATO palety 463L (4 535 kg/paleta) na podlahe a pol palety na rampe. Lietadlo môže byť upravené aj pre 36 nosidiel (pacientov) a šesť členov zdravotníckeho personálu alebo pre 68 vojakov či 46 výsadkárov. Do dopravného lietadla sa zmestí bez úpravy aj vozidlo typu HMMWV, AML-90, M113, Aligator alebo podobný typ.

Ak si zoberieme ako príklad našu účasť na misii v Afganistane, tak dopravné lietadlo C-27J Spartan dokáže prepraviť bez

TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE C-27J SPARTAN

Úloha	Taktická preprava osôb a materiálu
Finalizátor	Alenia Aeronautica
Pohon	2x motor AE 2100D Rolls Royce
Výkon	2x 4 700 kW (6 378 k)
Krídlo / Dĺžka / Výška	28,7 / 22,7 / 9,64 m
Max. vzletová hmotnosť (logistika)	31 800 kg
Max. vzletová hmotnosť (základná)	30 500 kg
Max. užitočné zaťaženie	11 500 kg
Objem paliva	12 320 l
Voliteľná palivová nádrž	1 520 l
Taktický vzlet / Výbeh	580 m / 340 m
Strop pri vysadení motora	4 420 m
Max. praktický dostup	9 144 m
Cestovná / Max. rýchlosť	583 / 602 km/h
Dolet (logistická úloha):	
s 10 000 kg nákladu	1 852 km
so 6 000 kg nákladu	4 260 km
prelet bez nákladu	5 926 km

Zdroj Alenia Aeronautica

Aero L-29 Delfín

Jednomotorové prúdové podzvukové ľahké cvičné lietadlo L-29 výrobné číslo 89 2845, 28. série patrí do zbierkového fondu Vojenského historického útava Bratislava – Vojenského historického múzea Piešťany. Prvý raz vzlietlo na podnikovom letisku Aero Vodochody 21. marca 1968. Lietadlo pilotoval pilot David a let trval 40 minút s jedným pristátím.

Lietadlo pôsobilo od apríla 1968 v leteckom pluku Zvolen. Po obsadení letiska Sovietskou armádou v auguste 1968 v Piešťanoch až do 10. apríla 1970, keď prešlo na juh Čiech. V leteckom pluku v Českých Budějoviach slúžilo do marca 1976, keď ho odovzdali do Leteckých opravovní Trenčín na prvú generálnu opravu (GO).

VÝCVIK MLADÝCH PILOTOV

Po nej lietadlo prevzal letecký školský pluk v Piešťanoch. Tam a neskôr na letisku v Košiciach lietadlo do 15. decembra 2000 slúžilo na výcvik mladých pilotov. Potom ho prevzali príslušníci leteckej základne Kuchyňa. Lietadlo tu pôsobilo až do svojho vyradenia z prevádzky 1. októbra 2003. Stroj bol udržiavaný v prevádzkyschopnom stave do 17. mája 2004. Potom ho na základe zmluvy o bezodplatnom prevode správy hnutelného majetku štátu č. 23/783 medzi Úradom pre investície a akvizície Ministerstva obrany SR a VHU Bratislava previezli z Kuchyne do expozície múzea v Piešťanoch.

Lietadlo L-29 vyr. č. 892845 nalieťalo celkom 3 824 hodín 54 minút a uskutočnilo 7 698 pristátí. Posledný let absolvoval 17. septembra 2003 pilot Krčík. Lietadlo bolo v prevádzke od prvého vzletu 35 rokov 6 mesiacov a 10 dní. Prešlo štyrmi generálnymi opravami. Do lietadla postupne namontovali 14 motorov M-701c 500. Lietadlo pilotovalo niekoľko

pilotov. Okrem iného aj veliteľ 3. Zboru letectva a PVO vo Zvolene, neskorší štátny tajomník Ministerstva obrany SR Ing. Jozef Pivarčí, veliteľ LZ Piešťany plk. Miroslav Sluka, veliteľ LZ Prešov plk. Marián Dzurila, či rektor VLA gen. M. R. Štefánika v Košiciach plk. Ladislav Lacko. Svoju pilotnú kariéru na ňom začínal i člen akrobatickej skupiny „Biele albatrosy“ Ing. Peter Lele. V súčasnosti je lietadlo v kamufláži z roku 2001 umiestnené v stálej expozícii múzea v hale č. 1. Je vystavované s výzbrojou. Na dvoch krídlových zavesníkoch BD3-53 má podvesené vypúšťacie zariadenia R-57/4M. Múzeum vlastní 12 kusov L-29. Medzi najvzácnejšie patrí lietadlo vyr. č. 19 0007 nultej série, ktoré vyrobili v marci 1962. Lietadlo sa v súčasnosti nachádza na podstavci v LZ Prešov.

PROJEKT C-29

V polovici päťdesiatych rokov potrebovalo československé vojenské letectvo ľahké cvičné prúdové lietadlo na zdokonaľovací výcvik pilotov. Projekt dostal označenie C-29 a viedol ho hlavný konštruktér Ing. Zdeněk Rublič, aerodynamik Dr. Ing. Jozef Hoško a za pevnostné výpočty zodpovedal Ing. Ján Hlava. Dokončili ho v apríli 1956. Oproti konečnej podobe mal koncové nádrže na krídle a výrazné vzopätie vodorovných chvostových plôch. Na využitie lietadla vo vtedajšej Varšavskej zmluve bolo potrebné aby bolo schválené v ZSSR. Nastali zmeny. Axiálny kompresor nahradil radiálny,

menej citlivý na drsné poľné podmienky. Palivové nádrže z koncov krídel zmizli. Zvýšila sa kapacita vnútorných nádrží.

Bolo vyrobených päť prototypov. Meškal však vývoj motora. Preto sa na začiatku letových skúšok využil britský motor ASV-8 Viper, ktorý sa osvedčil v lietadlách Jet Provost. Prvý vzlet prototypu 03 sa uskutočnil 5. apríla 1959. Lietadlo pilotoval Rudolf Duchoň a let prebehol bez problémov. 12. júla 1960 nasledovalo zalietanie lietadla 01 s namontovaným československým motorom M-701.

VÍTAZNÝ DELFÍN

V roku 1961 sa hlavným konštruktérom sa stal Ing. Ján Vlček. V auguste toho roku sa na letisku Monino v Moskovskej oblasti uskutočnili porovnávacie skúšky cvičných prúdových prototypov. Československé lietadlo uspelo v súťaži so sovietskym Jak-32 a poľskou TS-11 a stalo sa cvičným prúdovým strojom pre celú Varšavskú zmluvu (okrem Poľska). Do konca roku 1974 bolo celkom vyrobených 3 665 lietadiel L-29 (Aero Vodochody 1 943 a Let Kunovice 1 722 kusov). Lietadlo dostalo obchodný názov Delfín a vyvážalo sa okrem ZSSR do Bulharska, Číny, Egypta, Ghany, Indonézie, Iraku, Maďarska, NDR, Nigérie, Rumunska, Sýrie, Vietnamu a Ugandy.

plk. v zál. Ing. Miroslav MIHÁLIK
Vojenský historický ústav

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

Dĺžka	10,81 m
Rozpätie	10,29 m
Výška	3,126 m
Ťah motora	8,73 kN
Hmotnosť vzletová max.	3 586 kg
Dĺžka rozjazdu betón	600 m
Dĺžka dojazdu betón	550 m
Rýchlosť max.	
vodorovná H = 5000 m	622 km.h ⁻¹
Rýchlosť max. prípustná	820 km.h ⁻¹
Rýchlosť pristávacia	140 – 150 km.h ⁻¹
Dostup praktický	10 900 m

Generálmajor in memoriam

Jozef MARKO

Narodil sa 8. júna 1904 v Zelenči pri Trnave. V rokoch 1914–1922 študoval na reálnom gymnáziu v Bratislave a v Trnave. V štúdiu pokračoval na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, ktorú však z materiálnych dôvodov nedokončil. Od októbra 1924 do augusta 1926 absolvoval Vojenskú akadémiu v Hraniciach na Morave. 1. októbra 1926 bol povýšený na poručíka spojov z povolania, v roku 1936 na kapitána.

V prvých rokoch slúžil ako veliteľ čaty najprv v telegrafnom prápore 3 v Trnave, od roku 1929 v telegrafnom prápore 1 v Kutnej Hore, od roku 1933 ako veliteľ roty v telegrafnom prápore v Týne nad Vltavou, v rokoch 1935–36 v Kutnej Hore a Brne. Na jeseň 1936 nastúpil ako pedagóg do Vojenskej akadémie v Hraniciach na Morave, kde pôsobil až do rozpadu republiky.

Po vzniku Slovenského štátu sa stal dočasným veliteľom spojovacieho vojska na MNO v Bratislave. Dňa 1. mája 1939 bol povýšený na majora. Zároveň prevzal velenie telegrafného práporu 1 (od októbra 1940 spojovacieho) v Turčianskom Svätom Martine. Mal vybudovať miestne telegrafné učilište. V čase priprav na vojnu proti Poľsku v auguste 1939 sa jeho veliteľstvo presťahovalo do Spišskej Novej Vsi, kde sa podieľal na budovaní spojovacieho ústredia pre veliteľstvo poľnej armády. V máji 1941 sa stal popri svojej funkcii v Martine referentom Civilnej protileteckej ochrany v Bratislave. V januári 1944 bol spolu s týmto úradom premiestnený do Banskej Bystrice. Od 1. júna 1944 popri tomto zaradení sa stal aj veliteľom spojovacieho oddelenia v štábe Veliteľstva pozemného vojska v Banskej Bystrici.

ČLEN VOJENSKÉHO ÚSTREDIA

Kontakty s odbojovými pracovníkmi si začal budovať už v roku 1940. V roku 1944 sa výrazne

zaslúžil o prehlbenie kontaktov medzi Slovenskou národnou radou (SNR) a predstaviteľmi armády. Z jej poverenia osobne rokoval s vhodnými kandidátmi z radov dôstojníkov slovenskej armády na funkciu vojenského veliteľa, ktorý mal zjednotiť vojenský odboj a pripraviť ozbrojené vystúpenie slovenskej armády. Zabezpečil priame spojenie s pplk. gšt. Jánom Golianom. Sprevádzal ho aj na schôdzke s predstaviteľmi SNR, na ktorej Golian prijal funkciu vojenského veliteľa, aj keď jeho poverenie už predtým odsúhlasil čs. prezident Edvard Beneš. Keďže Marko slúžil v budove, kde sídlilo aj Veliteľstvo pozemného vojska, mohol udržiavať pravidelné konšpiratívne styky s J. Golianom.

Po vzniku ilegálneho Vojenského ústredia v apríli 1944 sa stal jeho členom. Na starosti mal styk s partizánmi a záležitosti spojenia. Pôsobil ako styčný dôstojník Vojenského ústredia so SNR. Zabezpečoval kontakty s tajnými vysielacami, vďaka ktorým mal domáci odboj priame rádiové spojenie s čs. MNO v Londýne. V júli 1944 zabezpečil styk medzi Vojenským ústredím a spravodajcami-parašutistami (príslušníkmi čs. vojenských jednotiek v ZSSR), ktorých na Slovensko vyslala Československá vojenská misia v Moskve. 27. júla sa zúčastnil pri Čremošnom v chate v Žarnovíckej doline na porade členov SNR a Vojenského ústredia, kde sa prediskutovala príprava Povstania. Iniciatívu vyvíjal aj v prípade snahy o koordináciu rozmáhajúceho sa partizánskeho hnutia s potrebami a postupom slovenskej armády, ktorá však nepriniesla výraznejšie výsledky. Partizánske hnutie pomáhal materiálne zásobovať. Prispel aj k zabezpečeniu prechodu francúzskych vojnových zajatcov z Maďarska k partizánom v Turci.

POVSTALECKÉ ROKY

Po vypuknutí SNP sa stal veliteľom spojovacieho vojska Československej armády na Slovensku (od 30. 9. 1. ČSA na Slovensku). Podieľal sa na technickej príprave a zapojení Slobodného slovenského vysielачa, vďaka ktorému sa do éteru dostali prvé povstalecké proklamácie. Po jeho vyradení z činnosti 2. septembra 1944 prispel k jeho obnoveniu prostredníctvom mobilného vojenského leteckého vysielачa. 12. septembra 1944 sa stal členom Rady na obranu Slovenska. Tu sa pokúšal dosiahnuť súhru medzi velením armády a partizánmi. Svojou iniciatívou prispel k odtransportovaniu spojeneckých

letcov – bývalých vojnových zajatcov z povstaleckého územia na ich vojenské základne v Taliansku. V období, ktoré predchádzalo pádu Banskej Bystrice, budoval na Donovaloch a okolí novú spojovaciu sieť veliteľstva 1. ČSA na Slovensku. Ešte pred odchodom z Banskej Bystrice bol povýšený na plukovníka. Do hôr odišiel 28. októbra spolu so skupinou osvetových dôstojníkov, pričom spočiatku sa skrýval nad obcou Hiadef v priestore výšiny Kozí chrbát. V decembri odcestoval cez Ružomberok a Trnavu za rodinou, vydávajúc sa za evakuanta z východu Slovenska. Až do prechodu frontu sa skrýval vo svojom rodisku Zelenči blízko Cífera.

POLITICKÝ VÄZEŇ

V rokoch 1945–48 pôsobil ako veliteľ spojovacieho vojska na Ministerstve národnej obrany v Prahe. V roku 1945 sa podieľal na vzniku organizácie Zväz vojakov SNP a krátky čas bol predsedom jej pražskej expozitúry. 19. februára 1947 ho povýšili na brigádneho generála. Po nástupe komunistov k moci ho však už v marci 1948 zbavili činnnej vojenskej služby a poslali na zdravotnú dovolenku. V septembri bol preradený do zálohy a následne degradovaný.

V priebehu rokov 1949–1950 bol z politických dôvodov trikrát zatknutý a väznený. V rokoch 1951–52 bol zamestnaný ako pracovník Správy spojov, 1953–55 Montážnej správy spojov, 1955–56 Spojprojektu, 1957–58 Krajského zväzu výrobných družstiev. V rokoch 1958–1963 pobudol štvrtýkrát vo väzení. Na slobodu sa dostal vďaka prezidentskej amnestii. ŠtB ho však naďalej sledovala a podozrievala z „nepriateľskej činnosti proti republike v spojitosti so zahraničím“. V rokoch 1963–68 bol pracovníkom Ľudového družstva invalidov v Bratislave. Na dôchodok odišiel v roku 1968. Vtedy ho aj čiastočne rehabilitovali. V období „pražskej jari“ sa angažoval v Slovenskej organizácii na obranu ľudských práv. Jeho pokusy o vrátenie hodnosti však boli neúspešné. Po nástupe normalizácie ŠtB obnovila jeho sledovanie.

Spravodlivosti sa J. Marko už nedožil. Zomrel 22. mája 1981 v Bratislave. Úplne rehabilitovaný bol až v roku 1991, keď mu bola priznaná hodnosť generálmajor in memoriam.

PhDr. Igor BAKA, PhD.
Vojenský historický ústav

Tí, bez ktorých by to nešlo

Svoju históriu začal písať pod menom Správa administratívno-hospodárskeho zabezpečenia, bolo to 1. novembra 1993. Jeho vznik si vyžiadala potreba komplexného zabezpečenia činnosti Ministerstva obrany SR. Odvtedy prešiel niekoľkými reorganizačnými a štruktúrnymi zmenami a v súčasnej podobe pôsobí od začiatku roka 2006. Predstavujeme vám Úrad logistiky a služieb MO SR (ÚLogS).

Úrad je v podriadenosti vedúceho služobného úradu MO SR a v súlade s organizačným poriadkom ministerstva obrany plní predovšetkým úlohy všestranného zabezpečenia sekcií, úradov a zariadení ministerstva. „Zodpovedáme najmä za materiálne a technické zabezpečenie organizačných jednotiek MO SR podľa hospodárskeho pričlenenia. Ide asi o šesťdesiat účtovných celkov rezortu ministerstva obrany po celom území republiky,“ objasnil riaditeľ ÚLogS Ing. Juraj Halenár, ktorý pôsobí v úrade od jeho vzniku a prešiel rôznymi funkciami. Šéfom ÚLogS je od 1. januára 2006.

Okrem materiálno-technického zabezpečenia ministerstva obrany poskytuje úrad služby aj pre ozbrojené sily. A to najmä v oblasti komplexného logistického zabezpečenia zahraničných služobných ciest a návštev, preprave osôb motorovými vozidlami, kalkuláciami nákladov na služobné cesty a tiež v tlmočnicko-prekladateľských službách. V rozsahu požiadaviek poskytuje napr. techniku na prepravu cvičiacich jednotiek do výcvikových priestorov v SRN, Českej republike, Poľsku a Maďarsku. Významnou mierou sa podieľa aj na zaistovaní aktivít Vikariátu Ordinariátu OS SR, ako sú návštevy pútnických miest v Lurdoch, Ríme, Čenstochovej či Levoči.

JASNE STANOVENÉ KOMPETENCIE

Piliermi úradu sú okrem sekretariátu a skupiny obstarávania tri odbory: odbor služieb, odbor dopravy a odbor zásob a opráv. Široké a rozmanité spektrum úloh v súčasnosti zabezpečuje takmer 180 zamestnancov a profesionálnych vojakov.

„Činnosť jednotlivých oddelení a skupín úradu je vzájomne prepojená. Ich práca je zameraná hlavne na komplexnú starostlivosť o jednotlivé druhy materiálu, ako aj na služby, ktorými ÚLogS zabezpečuje ministerstvo,“ spresnil riaditeľ úradu. „Za všetky odbory a oddelenia spomeniem napríklad oddelenie zásob všeobecného materiálu, ktoré riadi Ing. Ivan Mesároš. V jeho zodpovednosti je kompletná starostlivosť o audiovizuálnu techniku, materiál vrátane jeho opráv, kancelársku a tlačiarenskú techniku, spotrebný materiál, polygrafickú techniku a materiál, športový materiál, opravy kopírovacích a skartovacích strojov a vybrané druhy náhradných súčiastok pre automobilovú techniku. Pracovníci oddelenia sú zodpovední za revízie materiálu,“ vysvetlil riaditeľ J. Halenár. Ale vyskytnú sa situácie, keď na splnenie zadaných úloh treba zapojiť doslova všetky sily a um. „V roku 2008 sme všetky sekcie, úrady a zariadenia, ktoré sú v našej materiálovej starostlivosti, zásobovali v súlade s Plánom nákupu materiálu,“ zhodnotil šéf oddelenia zásob Ing. Mesároš. „Požiadavky dané plánom nákupu sme splnili a materiál bol pravidelne vyskládňovaný alebo v štvrtročných intervaloch, alebo na základe mimoriadnych požiadaviek. Čoraz častejšie sa však stretávame s prípadmi, keď niektoré organizačné celky žiadajú materiál, ktorý si nenaplánovali, a ani naň nevyčlenili žiadne finančné prostriedky. V takýchto prípadoch musíme v súčinnosti s Odborom ekonomického a materiáloveho zabezpečenia pomerne náročne hľadať náhradné riešenia tak, aby sme aj tieto požiadavky mohli splniť,“ dodal Ing. Mesároš.

MENEJ PERSONÁLU

Ani Úradu logistiky a služieb sa nevyhlo nedávne znížovanie počtov zamestnancov. Od januára 2008 do 1. 2. 2009 došlo postupne k zníženiu jeho počtov o sedemdesiat osôb. „Pri takom radikálnom znížení nie je fyzicky možné zabezpečovať všetky aktivity a akcie tak ako v predchádzajúcom období. Dopad organizačných zmien sa už čiastočne prejavil napríklad aj v tom, že nie sme schopní zabezpečiť plnohodnotnú prevádzku športovísk pre profesionálnych vojakov a zamestnancov cez vikendy. Problémy máme aj pri uspokojovaní všetkých požiadaviek na prepravu osobnými motorovými vozidlami. Taktiež sme museli pristúpiť k skráteniu výdajnej doby v jednotlivých skladoch. Pravdupovediac, s obmedzenými počtami nebudeme tak pružne a rýchlo zabezpečovať požiadavky na materiál a služby, ktoré sa na nás kladú,“ hodnotí reálny stav Ing. J. Halenár. „Práca bude náročnejšia tiež v tom, že sa nám od začiatku roka zvýšil počet zabezpečovaných účtovných celkov,“ doplnil I. Mesároš. „Máme našťastie skúsených pracovníkov, ktorí sa v týchto oblastiach pohybujú niekoľko rokov a poznajú veľa spôsobov ako zariadiť aj zdánlivo nerealizovateľné. Slová uznania za odvdžanú prácu si isto zaslúžia napríklad správca skladu Dušan Opálek, skladníčka Dana Jajciová či účtovateľka Emília Lančaričová, ale aj veľa ďalších,“ pochválil Ing. I. Mesároš.

Nasledujúce mesiace budú pre Úrad logistiky a služieb MO SR náročné. Po vykonaných organizačných zmenách MO SR budú musieť zvládnuť (účtovne aj fyzicky) odúčtovanie materiálu a jeho odsun do zásobovacích základní. „Nemenej jednoduchým bude tiež plánovaný prechod na účtovanie všetkého materiálu v systéme SAP R-3 v polovici tohto roku. Verím však, že sa nám podarí plniť úlohy tak, aby sme plnohodnotne zabezpečili plynulý chod a funkčnosť Ministerstva obrany SR minimálne na takej úrovni ako doteraz,“ vyslovil presvedčenie riaditeľ Úradu logistiky a služieb Ing. Juraj Halenár.

Vladislav VAVRINEC
Foto Peter DOVINA

Zahraničné vojenské misie

Téma, ktorú v poslednom období pravidelne sledujeme vo výskumoch verejnej mienky, je názor verejnosti na pôsobenie našich vojakov v zahraničných vojenských misiách. Poznanie názoru verejnosti na túto tému, je z hľadiska komunikácie rezortu obrany veľmi dôležité.

Z údajov získaných z výskumu agentúry ASA, s.r.o., ktorý sa uskutočnil v októbri 2008 na reprezentatívnej vzorke 1103 respondentov vyplýva, že o problematiku účasti našich vojakov v zahraničných misiách sa zaujíma len jedna tretina obyvateľov Slovenska.

Záujem prejavujú najmä muži a respondenti s vysokoškolským vzdelaním. Vyšší záujem o túto problematiku je aj v kategórii respondentov mladšieho a stredného veku, od 29 do 59 rokov.

Na jednej strane môžeme konštatovať, že záujem o problematiku účasti našich vojakov v zahraničných misiách nie je príliš veľký, na strane druhej sa však ukázalo, že pomerne veľká časť obyvateľov Slovenska vie, kde naši vojaci v zahraničí pôsobia. Tí, ktorí vedia, kde sú naši vojaci tvoria takmer dve tretiny obyvateľov SR (58%).

Z krajín alebo oblastí, ktoré uviedli respondenti ako miesta pôsobenia našich vojakov, je na prvom mieste Afganistan, nasleduje Kosovo, Cyprus a najmenej sa v odpovediach vyskytla krajina pôsobenia našich vojakov Bosna.

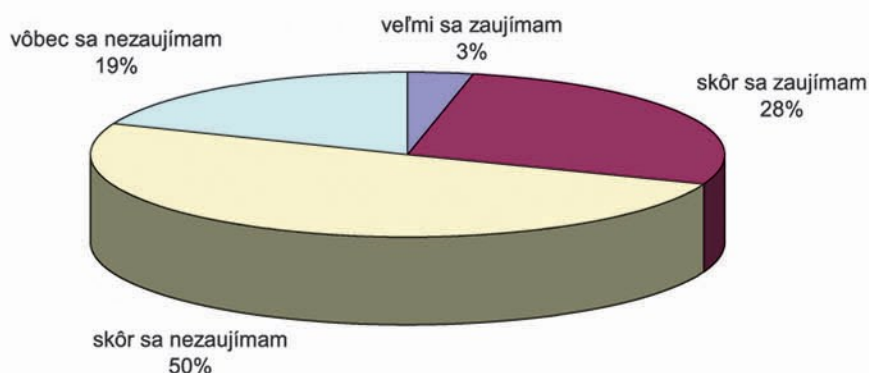
Vo výskume sme mali osobitý záujem poznať bližšie názory obyvateľov na misiu v Afganistane. To, že Afganistan uviedli respondenti výskumu na prvom mieste medzi krajinami, v ktorých sú naše vojenské misie, svedčí o tom, že medializácia tejto misie začína mať svoj efekt. Tým, ktorí uviedli Afganistan ako krajinu, v ktorej pôsobia naši vojaci (tvorili 46% všetkých opýtaných), sme položili otázku, či vedia, čo tam robia?

Viac ako 63% uviedlo, že vie, ostatní odpovedali záporne. Ak prevedieme tieto čísla na celú populáciu Slovenska vychádza nám, že o tom, aké majú poslanie naši vojaci v Afganistane, čo tam robia, vie (resp. takto to prezentuje) približne 30% dospeléj populácie.

Medzi odpoveďami sa najviac vyskytovali odpovede, že tam robia odminovacie práce a vykonávajú strážnu službu.

Podrobnejší pohľad na výsledky októbrového výskumu signalizuje, že vyššia informovanosť o pôsobení našich vojakov v Afganistane spôsobuje aj

Zaujímate sa o pôsobenie našich vojakov v zahraničných misiách? (n = 1103)

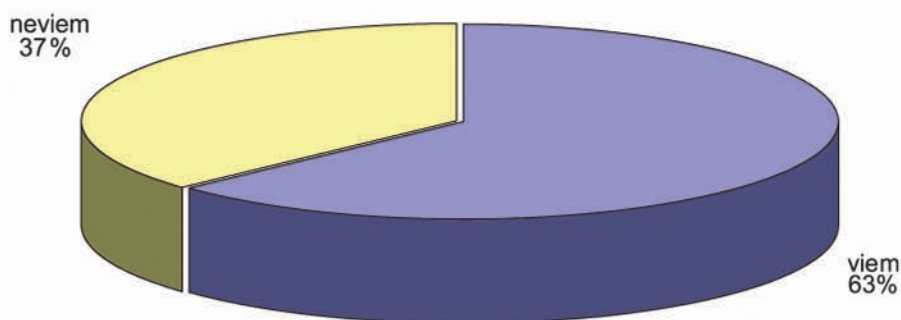
vyššiu mieru súhlasu s účasťou Slovenska na misii SAF. Z tých, ktorí uviedli, že vedia, čo robia naši vojaci v Afganistane, viac ako 31% súhlasilo so zvýšením ich počtu v tejto misii.

Z dôvodu plánovanej vyššej angažovanosti Slovenskej republiky v misii ISAF a pri obnove tejto ťažko skúšanej krajiny, by bolo dobré, keby sa postupne zvýšil podiel tých, ktorí sa cítia byť informovaní o našich aktivitách v Afganistane.

Potreba zvýšenia informovanosti verejnosti o pôsobení našich vojakov v Afganistane, o dôležitosti misie v rámci boja s terorizmom a pre mier vo svete, je determinovaná aj faktom, že naša verejnosť sa zatiaľ stavia pomerne zdržanlivo k zvyšovaniu našej angažovanosti v tomto regióne.

Karol ČUKAN

Viete, čo robia naši vojaci v Afganistane? (n= 510)

Slovensko v období II. svetovej vojny

Po VI. zväzku Vojenských dejín Slovenska (1945 - 1968), ktorý predstavili čitateľskej verejnosti v septembri 2008, začiatkom januára tohto roka slávnostne uviedol do života minister obrany J. Baška aj V. zväzok (vročenie 2008). Autorský kolektív na čele s Františkom Cséfalvayom sa v ňom venuje rokom 1939 – 1945.

Bolo to veľmi zložitá obdoba. Na jednej strane sa vojenské dejiny Slovenska po prvýkrát v moderných dejinách stali súčasťou slovenských štátnych dejín, na druhej strane sú však stále spojené aj s pôsobením Slovákov v ozbrojených zložkách, ktorých politické a vojenské ciele boli nezlučiteľné s existenciou samostatného Slovenského štátu (pro česko-slovenský domáci a zahraničný odboj; pôsobenie slovenských vojakov – v zmysle medzinárodného práva neobčanov horthyovského Maďarska – v maďarskej armáde a pod.). Autori mali neľahkú úlohu všetky tieto aspekty skĺbiť a vytvoriť tak ucelené dielo. Až na to, že žiadnym spôsobom sa nedotkli pôsobenia slovenských vojakov v maďarskej armáde, ktorej prebehli i zajatci sa tiež stávali príslušníkmi česko-slovenských zahraničných jednotiek v ZSSR, možno povedať, že predložili slovenskej verejnosti dielo hodné povšimnutia.

Autori zvolili tradičnú koncepciu, ktorá je prítomná i v ostatných zväzkoch vojenských dejín, ale aj obdobných ďalších syntetizujúcich prác o období existencie slovenského štátu, keď začínajú stručným náčrtom politických dejín štátu. Rozoberajú vojenskú otázku, prístupujú k popisu prejavov nespokojnosti v ozbrojených silách, neskôr odboja a kapitolu končia popisom otázok súvisiacich s ozbrojenými silami česko-slovenského zahraničného odboja. Približne v tejto štruktúre publikácia obsahuje päť kapitol, ktoré vymedzením zodpovedajú všeobecne prijatej periodizácii dejín Slovenska v rokoch druhej svetovej vojny.

BRANNÁ MOC

V prvej kapitole Branná moc Slovenského štátu v období upevňovania režimu sa venuje problematike vojenstva v rokoch 1939 – 1941. Je to obdobie, keď po zániku ČSR vznikla branná moc nového štátu vo veľmi zložitej situácii. Nacistické

Nemecko obsadilo západnú časť Slovenska, kde sa nachádzala rozhodujúca časť vojenských zásob, na východné Slovensko zasa zaútočili horthyovské vojská. Myslím si, že práve táto časť s celou svojou zložitou by si zaslúžila väčšiu pozornosť, pretože práve v tomto období sa rozhodovalo o tom, aké vojenské sily bude mať Slovensko – či niečo podobné, ako bolo vládne vojsko v protektoráte, alebo skutočnú armádu s bojovou hodnotou. To, že sa vtedajším vojenským a politickým silám slovenského štátu podarilo uchovať skutočnú armádu, malo ďalšie implikácie vrátane toho, že sa slovenskí vojaci ocitli na strane Wehrmachtu vo vojne proti Poľsku a ZSSR, že boli nasadení v Taliansku, ale aj toho, že mohli odbojové zložky rátať so slovenským vojakom ako faktorom antifašistického hnutia. V každom prípade čitateľ si tu nájde dostatok informácií o slovenskej armáde, ale i o „slovenskej“ problematike pri budovaní česko-slovenského vojska na západe.

V druhej kapitole V pakte Osi Berlín – Rím – Tokio sa autori venujú obdobiu po napadnutí ZSSR nacistickým Nemeckom v roku 1941 až do rozhodujúcej bitky na východnom fronte pri Stalingrade, teda k obratu vo vojne na prelome rokov 1942 – 1943. Je to veľmi zaujímavé obdobie pre spracovateľa i pre čitateľa. Slovenská armáda bola v tomto období nasadená na frontové línie v takom rozsahu a tak ďaleko od materského územia, že potom sa to už nikdy neopakovalo a dúfajme, že už ani nebude. Ako sa s týmto fenoménom vyrovnali domáci politickí a vojenský činitelia, ale predovšetkým obyčajní vojaci, odpovedá aj predložený text. Primeraná pozornosť sa venuje aj zahraničnému odboju, ktorý bol posilnený o vojenské jednotky v ZSSR.

V tretej kapitole Strategický prelom vo vojne sa popisuje najmä kríza režimu a kríza slovenského „štátneho“ vojenstva. Pre slovenských vojakov bola vojna proti ZSSR nepopulárna a z ich pohľadu nezmyselná. Keď k tomu prišli strategické porážky nemeckej vojnovéj mašinérie na frontoch, malo to vplyv na politickú i vojenskú sféru na Slovensku. Nielen režim, ale aj jeho ozbrojená moc sa dostali do krízy, čo viedlo k tomu, že sa množili dezercie, ale i prechody celých jednotiek na druhú stranu. Ozbrojená moc sa stávala nespolehlivou, čo je podstatnou časťou tejto kapitoly.

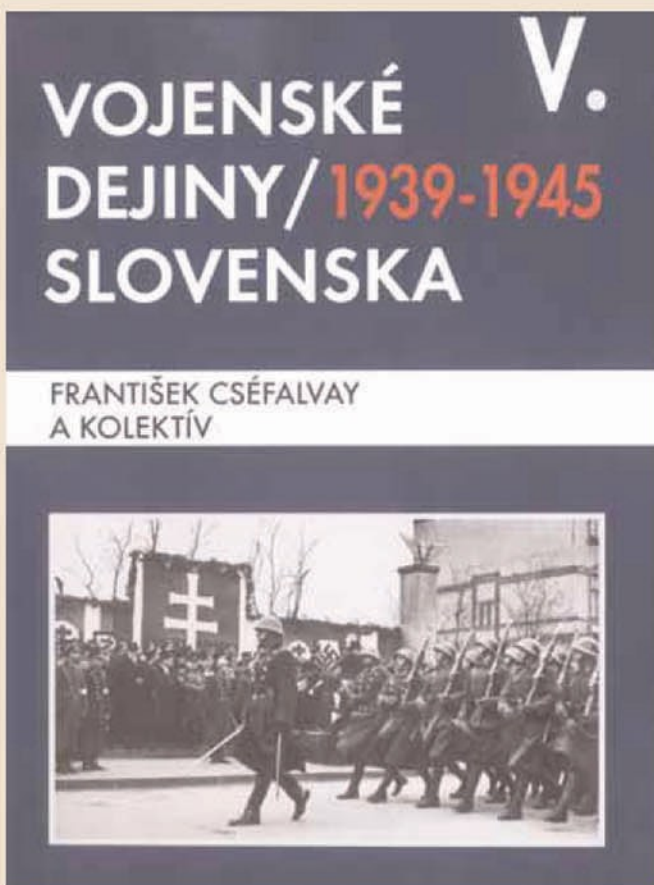
ANTIFAŠISTICKÝ ZÁPAS

Určite najvýznamnejšou etapou dejín Slovenska v rokoch vojny bolo Slovenské národné povstanie. Bolo vyvrcholením antifašistického zápasu slovenského ľudu a bolo významným nielen z hľadiska slovenských vojenských dejín, ale aj z hľadiska dejín európskej rezistencie. Tento druhý moment by hľadám bolo treba viac zdôrazniť, lebo niektoré vojenské operácie SNP boli unikátne – napríklad dvojmesačné pôsobenie letectva v tyľe nacistických vojsk. Je chvályhodné, že autori sa neobmedzili len na opis vojenských a politických udalostí, ale venovali sa aj otázkam organizovania civilného života v zápolí bojujúcich armád, čo je pri takýchto vojenských operáciách, akou bolo SNP, veľmi dôležité na udržanie kompaktnosti frontov.

Posledná kapitola V posledných mesiacoch vojny rieši otázky nacistického okupačného režimu, agónie politického systému prvej Slovenskej republiky, popisuje bojové operácie oslobodzovacích armád na Slovensku a, samozrejme, zániku Slovenského štátu a obnovy ČSR. Súčasťou kapitoly je aj pôsobenie Slovákov v ozbrojených silách antihitlerovskej koalície.

Záverom možno konštatovať, že slovenská verejnosť dostala do rúk dielo o vojenských dejinách Slovenska, ktoré syntetizuje doterajšie poznatky o uvedenej problematike. Treba privítať, že toto dielo vzniklo vzhľadom na prietahy, ktoré boli pri jeho zostavovaní. Nazdávam sa, že Vojenský historický ústav nemusel mať obavy z jeho publikovania, veď nikto nechcel dokonalé dielo, ktoré uzavrie výskum a interpretáciu tohto úseku slovenských dejín. Výskum pokračuje a anotované dielo je len jedným kameňom v jeho mozaike. Nuž a jednu pripomienku na záver: Azda mohli autori zvoliť také názvy kapitol, ktoré by viac vystihovali problematiku, ktorej sa venujú.

PhDr. Anton HRNKO

Za slnkom slobody

V oblasti vydávania kníh s vojenskou tematikou je v Európe jednoznačný trend, že ich už nevydávajú samotné rezorty obrany, ale ministerstvá môžu finančne vypomôcť vydavateľom, pokiaľ ich diela prispievajú k rozvoju vojenských tradícií či informovanosti o armádach a ich cieľoch. Podobnú prax u nás zabezpečuje komunikačný odbor MO SR. Aj preto je v knihe *Za slnkom slobody* s podtitulom *Na správnej strane barikády* od Ladislava Takáča napísané: Publikácia bola vydaná s finančnou podporou Ministerstva obrany Slovenskej republiky.

Autor sa v 160-stranovej publikácii vydanéj minulý rok venuje vojenským peripetiám predstaviteľov rodu Kordovcov, ktorí pochádzajú z Vrútok. „Eugen a Zuzana vychovávali svojich šesť detí podľa zásad evanjelickej cirkvi a modernej demokratickej občianskej spoločnosti,“ vracia sa L. Takáč do prvých desaťročí minulého storočia. Potom opisuje príbeh rodiny, ktorej časť sa upísala vojenskej uniforme (na foto Alexander Korda) a ktorá sa zapojila do protifašistického odboja doma i v zahraničí. Jeden zo synov padol, ďalší sa vrátili domov s vyznamenaniami. Po príchode komunistickej totality sa však členovia rodiny ocitli vo vykonštruovanom procese pred súdnym tribunálom. Obvinenia zo špionáže, vyzvedačstva, združovania sa proti republike a dlhoročné nepodmienečné tresty – to bola „odmena“ nového režimu pre týchto statočných ľudí.

Dotácia na vydanie publikácie, ktorá bola poskytnutá Slovenskému zväzu protifašistických bojovníkov, splnila jednoznačne svoj účel. Pravidlá poskytovania dotácií sú uverejnené na internetovej stránke MO SR (legislatíva – výnosy). Uzávierka projektov je vždy k 31. januáru kalendárneho roka.

Pavol VITKO

Sociológia a obrana

V súčasnom svete vystupuje čoraz viac do popredia téma bezpečnosti. Neoddeliteľnou súčasťou diskusie o bezpečnosti na začiatku 21. stor. sú problémy pôsobenia ozbrojených síl, ich pozície a roly v súčasnej spoločnosti. Jednou z najdiskutovanejších otázok je vytváranie profesionalizovaných ozbrojených síl, ktoré má dopady nielen na ich vnútornú organizáciu a fungovanie, ale aj na vzťahy ozbrojených síl a spoločnosti. Aj tento moment mali na mysli autori kolektívnej monografie „Slovenská vojenská sociológia na začiatku 21. storočia“, ktorú slávnostne prezentovali v stredu 28. januára v Posádkovom klube ozbrojených síl v Bratislave. Knihu predstavil kolektív autorov pod vedením doc. PhDr. Františka Škvrndu, CSc. Monografia, vznikla ako projekt vojenskej sekcie Slovenskej sociologickej spoločnosti, ktorá združuje vojenských sociológov z OS SR, MO SR, AOS, ako aj sociológov pôsobiacich mimo rezortu obrany. Projekt vznikol pri príležitosti okrúhleho výročia existencie samostatnej SR a Armády SR. Pre vojenských sociológov sa medzník 15 rokov života samostatnej Slovenskej republiky a jej armády stal príležitosťou, aby sa zamysleli nad vývojom vojenskej sociológie.

Hlavným cieľom publikácie je charakterizovať vybrané problémy sociologického skúmania života a činnosti vojsk v kontexte vojenskej stránky obrany a bezpečnosti Slovenska a ich medzinárodných súvislostí a poukázať na možnosti využitia sociológie pri ich riešení. Tomu zodpovedá aj jej štruktúra, v ktorej sú tri základné časti. Prvá objasňuje niektoré historické aspekty vývoja vojenskej sociológie na Slovensku, druhá sa zaoberá základnými oblasťami vojenskej sociológie, ktoré sa rozvíjajú v podmienkach samostatnej SR a tretia sa venuje aktuálnym otázkam rozvoja slovenskej vojenskej sociológie vrátane tendencie utvárania sociológie bezpečnosti a ich teoretickým, metodologickým a praktickým súvislostiam.

Kniha je určená odborníkom na sociálnu a personálnu oblasť pôsobiacich v ozbrojených silách, študentom vojenskej akadémie, ale aj civilných vysokých škôl, odbornej a laickej verejnosti, ktorá sa zaujíma o problematiku bezpečnosti, vojenvstva a armády.

Karol ČUKAN
Foto **Peter DOVINA**

Vysvätenie pamätníka

16. januára 2009 pri príležitosti tretieho výročia posledného letu lietadla An-24 SQF – 5605 v priestoroch dopravného leteckého krídla (dlk) generála Milana Rastislava Štefánika Kuchyňa slávnostne odhalili pamätník venovaný pamiatke ôsmich členov posádky, ktorí sa z tohto letu už nevrátili. Na slávnosti sa zúčastnili ordinár OS a OZ SR mons. František Rábek, veliteľ VzS OS SR genmjr. Ing. Juraj Baránek, náčelník štábu PeM GŠ OS SR genmjr. Ing. Peter Vojtek a náčelník štábu VzS OS SR plk. gšt. Ing. Peter Dobrota.

Po prihovore veliteľa pplk. Ing. Igora Brandaburu pamätník posvätil mons. František Rábek. Autorom návrhu je veliaci poddôstojník dlk Kuchyňa št. nrtm. Jozef Jakubec. Jeho súčasťou je aj časť vrtule havarovaného lietadla An-24.

Po položení vencov k pamätníku sa prítomní presunuli do priestorov letiskového klubu, kde mons. František Rábek celebraval zádušnú svätú omšu na pamiatku všetkým obetiam leteckej nehody.

por. Martin URBAN
Foto mjr. Tibor FEHÉR

Aktívne občianske združenie

Občianske združenie UN-VETERANS Slovakia združuje aktívnych aj penzionovaných profesionálnych vojakov predovšetkým z radov bývalých účastníkov mierových misii. Najvýznamnejšou udalosťou, ktorú členovia, sympatizanti, významné osobnosti vojenského aj politického spektra SR, viaceré zahraničné delegácie spoločne oslávili 1. mája minulého roka, bolo 15. výročie vyslania prvej organickej vojenskej jednotky v novodobých dejinách samostatnej Slovenskej republiky do mierovej misie UNPROFOR. Toto výročie výrazne dekorovalo strelecký memoriál na počesť padlých v mierových misiách každoročne organizovaný práve v tento deň. Po prvotných skúsenostiach zo stavania mostov v Srbsku sa členovia UN-V Slovakia pravidelne zapájajú do rozvojovej pomoci na Slovensku aj v zahraničí. V minulom roku zorganizovali niekoľko výstav obrazov slovenských naivných maliarov z Vojvodiny, s veľkým ohlasom sa stretla aj výstava fotografií a dokumentov z pôsobenia našich vojakov v mierových misiách. V oblasti medzinárodnej spolupráce úspešne rozvíjajú kontakty s organizáciami podobného charakteru zo susedných štátov. Pri príležitosti 15. výročia vyslania slovenských vojakov do mierovej misie UNPROFOR v septembri 2008, delegácia UN-V navštívila Zahreb. V závere minulého roka sa stretli s veteránmi Maďarska najprv v Székesfehérvári a potom v Seredi. Pred Vianocami navštívila delegácia UN-V Prahu, kde sa stretli s predstaviteľmi Klubu generálov. Je ambíciou, aby sa členom UN-V podarilo vytvoriť organizáciu, ktorá bude dôstojným pokračovateľom najslávnejších tradícií slovenských vojakov. Podrobnejšie sa o aktivitách UN-VETERAN Slovakia môžete dočítať aj na internetovej stránke www.un-veteran.sk.

plk. v. v. Pavel MARKO

Vojaci ďakovali deťom

Oči plné očakávania mali žiaci I. základnej školy na Jilemnického ulici vo Zvolene 27. januára. Navštívili ich profesionálni vojaci z Regrutačného strediska Banská Bystrica a nadporučík Richard Johanides z Leteckej základne generálmajora Otta Smika Sliach. Tridsaťročný nadporučík Johanides velil počas Vianoc 2008 ženijnjej leteckovo-stavebnej čate na kandahárskom letisku v rámci operácie ISAF v Afganistane. „Som rád, že vám môžem osobne poďakovať za krásne listy a vianočné pozdravy, ktoré ste pripravili pre vojakov pôsobiacich v zahraničných misiách,“ s dotatím ďakoval tridsiatim žiakom. „Udržať psychickú pohodu vojakov vzdialených tisíce kilometrov od vlasti, pracujúcich v nehostinných podmienkach je najmä v čase Vianoc nesmierne náročné. Solidarita prýštiaca z vašich výtvorov nám po päťmesačnom odlúčení od rodín uľahčila preklenúť obdobie, ktoré zvyčajne trávime v kruhu blízkych.“ Prácu profesionálnych vojakov v operácii ISAF priblížil školákovi aj krátky film. Ten sa končil záberom na ich afganského rovesníka s oboma amputovanými nohami. Každoročne zmrzačia nášlapné míny v Afganistane stovky detí a civilného obyvateľstva. Posledná rotácia našich mierotvorcov tam za šesť mesiacov odminovala 75-tisíc štvorcových metrov ručne a 80-tisíc mechanicky. Zlikvidovali vyše 500 protipechotných mín.

Text a foto rtn. Zuzana MILDEOVÁ

Krst novej publikácie

Na katedre Humanitných a sociálnych vied AOS 21. januára predstavili novú publikáciu. Autorom učebnice „Teória a riešenie konfliktov“ je doc. Ing. Ladislav Hofreiter, CSc. Knihu krstil prorektor pre vedu Akadémie ozbrojených síl plk. gšt. doc. Ing. Pavel Nečas, PhD. Určená je na vysokoškolskú prípravu študentov v odboroch orientovaných na národnú a medzinárodnú bezpečnosť, ale využijú ju aj špecializované kurzy a kurzy zabezpečujúce kariérne vzdelávanie profesionálnych vojakov. Rozdelená je do troch blokov: prvý blok venoval autor teórii konfliktov, druhý blok zahŕňa metódy a spôsoby riešenia konfliktov a posledný blok je venovaný analýze súčasných konfliktov a konfliktných komplexov. „Konflikty, či už vnútorné alebo medzistátne sa stali jedným z najintenzívnejšie vnímaných bezpečnostných problémov súčasného sveta, v špecializovanej príprave je potrebné orientovať sa na ich zvládnutie a riešenie,“ povedal L. Hofreiter.

Text a foto PhDr. Alena HARAGOVÁ

V Hronseku spomínali na kolegu

Na strelnici v Hronseku sa 15. januára uskutočnil nultý ročník Memoriálu Igora Scigela v bojovej strelbe. Súťaž zorganizovalo Centrum výcviku a kynológie Vlkanová-Hronsek v spolupráci s Regrutačným strediskom Banská Bystrica na pamiatku inštruktora výcviku vojenskej polície kapitána Igora Scigela. Bol jedným zo 42 príslušníkov Ozbrojených síl SR, ktorí tragicky zahynuli pri páde vojenského špeciálu An-24, vracajúceho sa pred tromi rokmi z misie KFOR. Tento rok súťažili len príslušníci útvaru. Parkúry navrhli pre dvojčlenné družstvá: bojovník – civil. Vytvorili tak priestor aj pre nevojakov. „Spoliehame sa na spoluprácu s regrutačným strediskom, ktoré nám súťažiacich vopred vytipuje,“ informoval veliteľ Centra výcviku a kynológie Vlkanová-Hronsek pplk. Jozef Gandžala. Súťažilo desať dvojíc v štyroch parkúroch. Cieľom bolo zostreliť v čo najkratšom čase piatimi nábojmi dva kovové terče Poper. V prípade neúspechu mohol nestrielať z družstva zhodiť terče piatimi gumenými granátmi. Ak ani to nepomohlo, súťažiaci dobehol k Poper-om a rukou ich zhodil. Až výstrel zo samopalu zastavil časomieru. Každý parkúr museli zvládnuť s handicapom – narušenie rovnováhy točením na stoličke, strelba naslepo s pomocou za ním stojaceho kolegu, plnenie zásobníka v idúcom fúriku, strieľanie v zvisle medzi dvoma reťazami. V kategórii družstiev zvíťazili major František Vaverka a nadrotmajster Daniel Čepček. V kategórii jednotlivcov v najlepšom čase nastrielať veliteľ centra podplukovník Gandžala.

Text a foto rtn. Zuzana MILDEOVÁ

Protokol v praxi (37)

Účasť na akcii s VIP

Aj nám sa môže stať, že dostaneme pozvánku na akciu, na ktorej bude prítomný ústavný činiteľ. Dôležité je dôkladne si ju preštudovať, aby sme problém neurobili sebe, ale ani svojmu okoliu. Preštudujeme si, kde sa máme ozvať s nahlásením svojej účasti (R.S.V.P.), pozrieme si, kedy presne sa akcia začína, či sme pozvaní sami, alebo so svojim partnerom a samozrejme, aký je predpísaný odev. Určenie oblečenia musíme bezpodmienečne dodržať aj za cenu, že by sme si museli nejakú časť odevu požičať. Rovnako tak sa neusilujeme prísť oblečení v niečom slávnostnejšom, ako je predpísané. Vo svojom oblečení vynecháme prvky originality, skôr zachováme konvenčnosť.

V pozvánke môže byť uvedená aj povinnosť prísť s vyznamenaniami, v prípade, že si nie sme istý, kde a ako sa nosia vyznamenania, radšej sa pri potvrdzovaní svojej účasti spýtame odborníkov na protokol.

Na akciu, na ktorú sme pozvaní, prichádzame včas a snažíme sa dodržať všetky maličkosti, ktoré patria k spoločenským udalostiam (správne predstavenie seba, ale aj partnera, podanie ruky, držania pohára ale aj správnu úpravu svojho oblečenia).

V prípade stretnutia napr. s prezidentom alebo s ministrom veľakrát váhame s oslovením. Môžeme ich osloviť alebo nemôžeme..., ale pravdaže môžeme, slušne a taktne. Snažíme sa osobe, s ktorou sa chceme stretnúť, postaviť do zorného uhla tak, aby nás zaregistrovala a pohľadom alebo nenápadným gestom sa pokúsime upútať jej malú pozornosť. Nikdy sa nesnažíme „vstúpiť“ do rozhovoru dvoch osôb alebo prerušiť ich rozhovor. Trpezlivosť aj v tomto prípade „prináša ovocie“. V prípade ukončenia rozhovoru dvoch osôb pristúpime k vybranej osobe, najskôr pozdravíme, predstavíme seba, svojho partnera a v krátkosti povieme, čo nás priviedlo k tomuto rozhovoru. V každom prípade sa vždy predstavíme, nemyslíme si, že si nás bude dotýkať osoba pamätáť, v prípade, že sme sa už niekedy videli, pripomenieme, kde to bolo. Významné osoby sa nám nepredstavujú, predstavujeme sa im vždy my. Ruku podáva najskôr pán prezident alebo pán minister, rovnako tak podáva ruku aj žene alebo staršiemu mužovi.

Rovnako dbáme aj na oslovovanie významných osôb. V súčasnosti oslovujeme s výnimkou kráľovskej rodiny vo väčšine všetkých s civilným označením funkcie. Napr. pán prezident, pán minister, pán kardinál a pod.

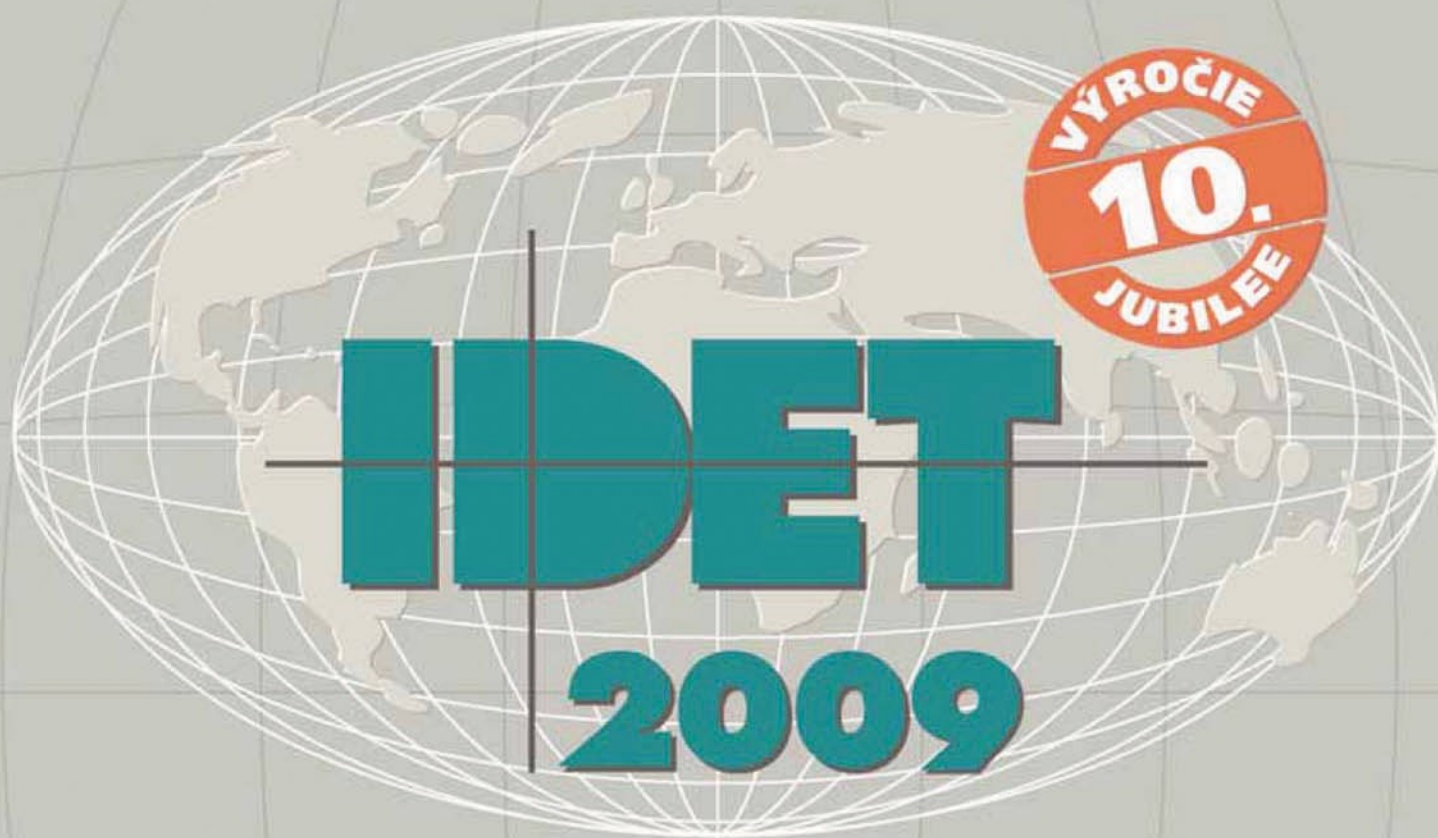
Pri stretnutí s kráľovnou alebo princeznou ruku neobkávame, iba ju zľahka stisneme a pozeráme sa s úsmevom do očí. Počas konverzácie dbáme na to, aby sme sa významnej osoby pri rozhovore nedotkli, lebo je to netaktné a významné osoby sú zväčša chránené a zbytočnými dotykmi, by sme mohli vzbudiť pozornosť ochranky.

Zo spoločenského podniku nikdy neodchádzame skôr ako významná osoba, prípadne náš nadriadený, ktorí sú na uvedenú akciu pozvaní, bolo by to prejavom neúcty k danému človeku.

Ak máme byť prijatý u významnej osoby, dostaneme čas nášho prijatia a prichádzame aspoň 15 minút vopred. Počas dňa dáme prednosť tmavšiemu obleku s jednofarebnou košielou, kravatou s nenápadným vzorom, čiernym topánkam a čiernym ponožkám. Na prijatie prichádzame samostatne, nikdy nie s osobou, ktorá nie je pozvaná s nami, aj tak by zostala čakať v predsieni. Najčastejšie platí, že návštevu otvára hosťiteľ a končí hosť, ale v tomto prípade platí, že aj návštevu končí hosťiteľ alebo pracovník protokolu. Aj pri odchode nám ruku podáva najskôr hosťiteľ.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMo

Dokonalé obranné technológie sú nutnosťou

**CZECH REPUBLIC
BRNO 5.-7. 5.**

**10. medzinárodný veľtrh
obrannej a bezpečostnej techniky**

**10. výročie vstupu Českej republiky do NATO
60. výročie založenia NATO**

**Významná expozícia MO SR, OS SR
a slovenského obranného priemyslu**

www.bvv.cz/idet

Veletrhy Brno, a.s.
Výstaviště 1
647 00 Brno
Tel.: +420 541 153 272
Fax: +420 541 153 054
idet@bvv.cz
www.bvv.cz/idet

**Central European
Exhibition Centre**

BVV

**Veletrhy
Brno**

Trojstovkou a strmhlav

Je príslušníkom Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica a patrí do svetovej špičky športových parašutistov sveta. Na svojom konte má takmer jedenásťtisíc zoskokov a dva tituly majstra sveta. Predstavujeme rotného Karola Adamčíka.

K parašutizmu priviedla štyridsaťšesťročného Martinčana viac menej náhoda. Pri bicyklovaní s kamarátmi raz „zablúdili“ aj na letisko v Tomčanoch, kde práve skákali parašutisti. Už vtedy mu nie práve „tradičný“ šport učaroval a ani príležitosť na seba nenechala dlho čakať. Keď mu ponúkli zúčastniť sa na základnom para výcviku, neváhal. Písal sa november 1978 a prvé zoskoky absolvoval už v máji nasledujúceho roku. Bolo mu sedemnásť. „Neučaroval mi iba samotný prvý zoskok, ale celá príprava naň. Aj keď bola pomerne dlhá a tvrdá. Museli sme absolvovať tréningy na trenažéri, naučiť sa para kotúle a ovládať množstvo teoretických vedomostí o termike, technike zoskoku, meteorológiu a podobne,“ spomína Karol Adamčík. Strach aj vďaka dôkladnej príprave pri prvom zoskoku nepociťoval. Prekvapilo ho skôr iné – hluk vnútri lietadla a zrazu, po výskoku, okamžité a takmer úplné ticho.

Parašutizmu sa začal venovať naplno. Aj základnú vojenskú službu odslúžil ako príslušník vojenského športového klubu Dukla Prostějov. To už bol však niekoľkonásobným juniorským reprezentantom a majstrom Slovenska. Prvý výraznejší úspech dosiahol v roku 1983, keď obsadil 6. miesto na majstrovstvách Československa. A to mal za sebou niečo málo nad pästo zoskokov. Po ukončení ZVS ho ako nádejného športovca, a tiež pre absenciu voľného tabulkového miesta v prostějovskej Dukle, preradili do reprezentácie civilných republikových parašutistov do Leteckého športového centra v Lučenci.

Členom vojenského športového klubu Dukla Trenčín sa stal opäť v roku 1996, keď tam nastúpil ako občiansky zamestnanec. „Vtedy ma však evidenčne viedli na tabuľke zápasníka. Až po pol roku bol vytvorený oddiel parašutizmu a ja spolu s ďalšími kolegami sme boli zaradení na tie správne, „parašutistické“ miesta. Uniformu som obliekol o štyri roky neskôr v roku 2000,“ spresnil rotný K. Adamčík. V súčasnosti pôsobí na funkcii inštruktora športu parašutizmu.

STEREOTYP MÔŽE VYÚSTIŤ DO TRAGÉDIE

Ako vravia skúsení parašutisti – v tomto športe sa nedá povedať, že sa za omyly pyká. Ak sa skokan dopustí vážnej chyby, následky môžu byť tragické. „Napriek tomu však nepovažujem parašutizmus za extrémne nebezpečný. Je množstvo iných, nebezpečnejších športov. Veď samotný výskok z lietadla a let (pád) nebezpečný nie je. Nehody sa stávajú až pri vlastnom pristávaní, doskoku. Aj keď je pádák technickým prostriedkom na dopravu na zem v dnešných časoch už na vysokej technickej úrovni, musíte mať neustále

rešpekt, udržiavať pozornosť a mať na pamäti aj to, že sa vám padák nemusí správne funkčne otvoriť. Za dvadsaťdeväť rokov aktívneho skákania sa mi to stalo asi štyrikrát. V takejto situácii si musíte zachovať chladnú hlavu a nepomýliť sa. Nesmiete otvoriť záložný padák prv, ak ste ešte neodopli hlavný. Vtedy sa totiž môžu do seba zamotať. Keď si uvedomíte, že minimálna výška už otvoreného padáka je 600 metrov a z tejto výšky trvá voľný pád zhruba iba desať sekúnd, poctivá príprava a absolútne sústredenie sú teda na mieste,“ zdôraznil jeden z najskúsenejších parašutistov nielen na Slovensku. Rovnako ako jeho kolegovia, aj on úspešne porušuje zákony fyziky.

Tá totiž hovorí, že človek môže padať maximálnou rýchlosťou 240 km za hodinu. Lenže súčasní parašutisti skáču v špeciálnych kombinézach, ktoré znižujú trenie vzduchu a podľa prístrojov dosahujú rýchlosť 320 až 340 km/h. Ak podľa slov Karola Adamčíka použijú ešte špeciálnu prilbu, dosiahnuť až 400 km/h nie je nereálne.

A čo na to zdravie? „Keď v takej vysokej rýchlosti, ktorou padáte, otvoríte padák, dôjde k okamžitému zbrzdzeniu. Nastane dynamický náraz do chrbtice, ktorý vám dokáže narobiť aj vážne problémy. Pri pristávaní sú to zasa nárazy do spodných končatín, vtedy trpia hlavne kľby,“ objasnil inštruktör Karol. Okrem rýchlosti si svoju daň na zdraví vyberajú aj iné faktory. Najmä veľké tepelné rozdiely – na zemi je cez leto 30 stupňov a v zoskokových výškach 2 000 alebo 4 000 metrov sa teploty blížia k mínusovým hodnotám. Ak sa športovec dole na zemi spotí, hore v podstate hneď zachladne. Rozdielny je tiež tlak v redšom vzduchu, čo menej trénovaným môže spôsobovať problémy.

Pre parašutizmus je dôležitá predovšetkým fyzická kondícia, schopnosť sústrediť sa a schopnosť rýchlo sa rozhodovať. „U športových parašutistov závisí výkon vo veľkej miere od záverečných, približne desiatich sekúnd. A to ako v akrobácii, tak aj v zoskokoch na presnosť. Hlavne na presnosti sú najdôležitejšie posledné dve tri sekundy. Ako sa skoncentrujem, či položím tú nohu presne. Len jeden centimeter vedľa môže znamenať prepád o niekoľko miest. Závery sú vždy najdôležitejšie,“ prezradil Karol.

PLUSY AJ MÍNUSY

„Za roky pôsobenia v tomto športe som mal možnosť navštíviť množstvo krajín, ktoré bežný človek nemá šancu vidieť. Medzi tie exotické patrí napríklad India, Japonsko, Afrika, ale aj Rusko či Turecko. Európu som prešiel niekoľkokrát. A čo mi čas vzal? Čas, ktorý som nemohol

stráviť s rodinou. Zobrať si napríklad dovolenku v letných mesiacoch je pre mňa ako parašutistu takmer nemožné. Keďže naše klimatické podmienky umožňujú trénovať iba od marca do októbra, snažíme sa toto krátke obdobie maximálne využiť. Letné dovolenky teda neprichádzajú do úvahy. V novembri sa zasa dávame zdravotne do poriadku a zvyčajne až december venujeme čerpaniu dovolenky a rodine. Ideálne by bolo, ak by sme mohli aj v zimných mesiacoch cestovať za tréningom do klimaticky priaznivejších krajín, ako napríklad iní športovci. Lenže to predovšetkým pre finančné dôvody nemôžeme,“ zdôveril sa K. Adamčík. Ťažké srdce má sčasti aj na materiállové zabezpečenie ich parašutistického oddielu. „To nie je práve najlepšie. Nemáme napríklad nakúpené celé padákové komplety, ale ich máme rôzne skombinované so súčiastkami Aeroklubu. Nemáme tiež potrebné kombinézy. Tie nám šijú už dva roky. Kupujeme si veľa potrebných vecí za vlastné peniaze. Napríklad spomínaná kombinéza na akrobáciu dnes stojí približne dvadsaťštyritisíc korún. Čo sa týka počtu absolvovaných zoskokov, ten je dostačujúci. Táto stránka je síce veľmi individuálna, no z môjho pohľadu to stačí,“ doplnil Karol Adamčík.

Keďže parašutizmus nie je evidovaný ako olympijský šport, najviac si cení práve úspechy zo súťaží najvyšších, teda z majstrovstiev sveta. Je držiteľom dvoch titulov majstra sveta. Doma mu stenu zdobí vyše 200 rôznych medailí a ocenení. Za podporu a porozumenie si najviac váži svojich najbližších – manželku Soňu, syna Michala a dcéru Martinu.

Jeho najbližším cieľom je príprava na tohtoročné vojenské majstrovstvá sveta v parašutizme, ktoré by sa mali konať v Bolkovciach od 13. do 24. augusta. Keďže je od prírody veľmi súťaživý typ, isto by nechcel odísť bez medaily.

Vladislav VAVRINEC

Foto autor

Špeciálna telesná príprava leteckého personálu

Počas letu pôsobí na organizmus pilota a celej osádky viacero nepriaznivých fyzikálnych faktorov. Letová činnosť nie je síce spojená s veľkými energetickými stratami, je však charakterizovaná náročnou duševnou prácou spojenou s koordináčne zložitými pohybmi paží a nôh. Vo významnej miere ovplyvňuje bezprostrednú činnosť a organizmus letca špeciálny výstroj a dlhotrvajúci pobyt vo vyútenenej polohe na pracovnom mieste.

Na to, aby sa v čo najväčšej možnej miere eliminovali tieto nepriaznivé faktory, slúži osobitý telovýchovný proces špeciálnej telesnej prípravy pre lietajúci personál.

Tento proces nadväzuje na základnú služobnú telesnú prípravu, odlišuje sa však od nej svojím obsahom, metódikou, úrovňou zaťažovania, ústrojom, výstrojom, organizáciou a zabezpečením výcviku.

TESTY ODOLNOSTI

Špeciálna telesná príprava výkonných letcov sa vykonáva v rozsahu 2 hodín týždenne v rámci predbežnej prípravy na lietanie. Jej obsahom sú prevažne činnosti: na rozvoj odol-

nosti proti preťaženiu, rozvoj odolnosti proti výškovému letu, odolnosti proti kinetóze, proti nepriaznivým vplyvom fyzického a psychického napätia, rozvoj rýchlosti a presnosti pohybovej reakcie a funkcií pozornosti, zdokonaľovanie pohybovej koordinácie a priestorovej orientácie a cvičenia na predchádzanie nepriaznivých zmien na chrbtici.

V každom druhu letectva sa pozornosť zameriava na dané špecifiká: v stíhacom letectve sa hlavná pozornosť venuje zvyšovaniu odolnosti proti vplyvom výškového letu, kinetóze a proti preťaženiu, dýchaniu proti pretlaku a zdokonaľovaniu priestorovej orientácie a presnej pohybovej koordinácie. Dopravné letectvo si zase vyžaduje odolnosť proti nepriaznivým vplyvom obmedzenia pohybovej aktivity a udržanie pracovnej schopnosti počas dlhodobého letu a vo vrtníkovom letectve je potrebné personál trénovať na zvýšenú odolnosť proti vibráciám a presnú pohybovú koordináciu.

Základným materiálovým vybavením používaním pri výcviku je bežné telocvičné náradie a náčinie, ako rebriny, bradlá, hrazda, kruhy, šplhacie laná, rebríky, koza, kôň, metací stôl, lavičky, žienky, trampolíny, tyče, basketbalové lopty, plné lopty, tenisové loptičky. Obsahom výcviku sú

predovšetkým skokansko-akrobatické cvičenia, gymnastické cvičenia na náradí, úpolové hry a rôzne behy vrátane behu na lyžiach. Výborne rozvíjajú potrebné schopnosti športové hry, ako nohejbal, florbal, squash, tenis, stolný tenis a znovuzobavený bedminton. Rôzne variácie pohybových hier s rôznorodým náradím, pohrávanie s rovnováhou, žongľovanie, rýchle a opakované zmeny rýchlostí a polôh tela dáva primerané stimuly na zlepšovanie senzomotorických schopností pilota. Odborná literatúra dokonca uvádza ako alternatívu pre potreby rozvoja funkčného stavu vestibulárneho aparátu možnosť využívať aj prostriedky, ktoré sú určené prevažne pre zábavu – hojdačky, kolotoče, húsenicové dráhy a pod. Nezastupiteľnú úlohu zohráva výcvik vo vode.

KOMPLEXNÁ PRÍPRAVA

Práve na Leteckej základni Prešov v súčasnom období prebieha komplexný blok zamestnaní v rámci špeciálnej telesnej prípravy na plaveckom bazéne. Úlohou je precvičenie situácií a následné získanie špeciálnych zručností, ktoré by mohol letecký personál využiť v krízovej situácii pri záchrane života. Vodné prostredie tiež dobre simuluje bez-

váhový stav, je bezpečné z hľadiska úrazovosti a dobre sa v ňom precvičujú orientačné schopnosti a zafazovanie vestibulárneho aparátu.

Piloti a palubní technici si pod vedením telovýchovného pracovníka npor. Miroslava Štubňu precvičujú činnosti, ako pomoc unavenému plavcovi, záchrana topiaceho sa, úžitkové spôsoby plávania, plávanie pod vodou, plávanie v odeve a použitie taktickej záchrannej vesty.

„Obsah výcviku prispôbujeme na základe potrieb, poznatkov a praktických skúseností z lietania a samozrejme, aj z pôsobenia v zahraničných mierových misiách, keďže osádky vrtuľníkov z Prešova sú zástupcami lietajúceho personálu, ktoré operovali aj na cudzom území v Bosne a Kosovo“, konštatuje telocvikár vrtuľníkarov.

Ďalšou významnou zložkou prípravy v oblasti špeciálnej telesnej prípravy je organizovanie 5-dňových výcvikov v prežití v prírodných podmienkach po núdzovom pristáti v neobývanom a ťažko dostupnom teréne, vo vode alebo na snehu. Vykonáva sa dva razy ročne.

V letnom období je obsah výcviku zameraný najmä na orientáciu v teréne, prekonávanie prírodných prekážok, pohyb v horskom a skalnatom teréne, budovanie prístreškov, zakladanie a udržiavanie ohňa, získavanie a príprava potravy z miestnych zdrojov, využitie núdzovej dávky a záchranných prostriedkov, spôsoby boja zblízka, vodnú turistiku, plávanie a záchranu topiaceho sa, potápanie, cykloturistiku atď.

NÁROČNÉ PODMIENKY

V zimnom období je činnosť zameraná na orientáciu v zasneženom teréne, horolezectvo, spôsoby prežitia v nepriaznivých klimatických podmienkach, budovanie prístreškov, boj zblízka, diaľkové pešie pochody a pochody s použitím snežníc a lyží, bežecké a zjazdové lyžovanie atď.

Súčasťou týchto prežití je prenocovanie vo vybudovanom provizórnom prístrešku, spacom vaku alebo v stane vo všetkých meteorologických podmienkach bez ohľadu na ročné obdobie.

Precvičuje sa aj vševojsková taktika, maskovanie, ochrana pred sledovaním ľuďmi a cvičenými psami.

Nové generácie pilotov už len z rozprávania poznajú prípravu na špeciálnom telocvičnom náradí, ako boli točnice a dvojkrúžia, lebo životnosť týchto zariadení sa skončila. Je to veľká škoda, pretože tieto technicky pomerne jednoduché stroje reálne simulovali podmienky, v akých sa posádka nachádza pri náročných prvkoch pilotáže počas letu. Na týchto trénažeroch sa dalo cvičiť pasívne bez úsilia cvičenca – tzv. polohovanie inštruktorom, alebo cvičenec vykonával pohyb sám vlastným svalovým úsilím.

Disciplíny, ako toče na točnici a otáčanie na dvojkrúži boli súčasťou ročného preskúšania z telesnej prípravy pilotov. Osobne si myslím že používanie takýchto trénažerov má opodstatnenosť v rámci prípravy na letecké povolanie najmä pre mladých pilotov na školách a neskôr v stíhacom letectve.

Piloti majú vo svojich rukách drahú a nebezpečnú zbraň, takou je predsa každé vojenské lietadlo, v ich pripravenosti po všetkých stránkach, preto nemôžeme nechať nič na náhodu.

npor. PaedDr. Miroslav ŠTUBŇA
telovýchovný pracovník LZ Prešov

Večné dary

Keď vyššie mesiaca po Vianociach spomenieme slovné spojenie Vianočné sviatky, nie je to pre nás prirodzené. Tieto sviatky prestali byť, pochopiteľne, aj predmetom našich rozhovorov. Zážitok z nich sme teda zatísli do úzadia. Stromčeky v domovoch sú odstránené a darčeky, ktoré sme dostali, sa stali zväčša predmetmi dennej potreby.

Nezabudnime však na to, že na Vianoce sme dostali aj iné dary. Sú to dary duchovné. Dary Božej milosti. Najväčším darom Božej milosti je narodené betlehemské dieťa menom Ježiš. Ježiš, pretože Jeho meno znamená záchranu, vykúpenie. Nezabudnime ani tieto dary Božej milosti, ktoré sme tiež dostali, „rozbalili“ a používať ich vo svojom každodennom živote ako tie dary, ktoré sme mali pod stromčekom.

Rozbalme teda dary nášho nebeského Otca a použijme ich! Tak ako nás na to z Božieho slova Biblie vyzýva aj apoštol Pavol v liste Kolosenským v 3. kapitole vo veršoch 12 až 17. Tími darmi sú: Láska Kristova, pokoj Kristov a slovo Kristovo. Prvým darom je láska, do ktorej sa máme obliecť. Na rozdiel od odevov, ktoré nás oddeľujú spoločensky alebo postavením, tento Kristov odev, teda láska nerobí medzi nami rozdiely. Ani spoločenské, ani v postavení a ani v hodnosti. Tieto šaty, tento odev je pre každého. Obľecme sa v lásku Božej a kráčajme v nej každý deň. Láska sa uplatní aj vo viacerých podobách. Ten kto je prudký, nech si obliecť trpezlivosť, ten kto je prísny, dobrotivosť a kto je namyslený, zasa pokoru a krotkosť.

Druhým vianočným darom je pokoj Kristov. Pokoj Kristov má byť v našich srdciach ako rozhodca. Keď porušíme pravidlá, Božie prikázania, rozhodca nás upozorní. Týmto rozhodcom na dodržanie pokoja v nás a okolo nás je Ježiš Kristus. Veď aj my vojaci sa o tento pokoj nielen doma, ale aj v zahraničí staráme. Pokoj strážiame a budujeme aj v našich srdciach, aby v nás neprekivala sebeckosť, zloba, pomstychtivosť či zákernosť. Rozhodca Pán Ježiš zapísa, ak sme prekročili rámec pokoja a faulovali sme. Tento pokoj znamená v konečnom dôsledku pokoj s Bohom, blíznymi a nakoniec so samým sebou.

A tretím darom Božej milosti, ku ktorému nás vyzýva apoštol Pavol, je slovo Kristovo. Božie slovo Biblia má byť našim pokrmom každodenným, z ktorého čerpáme vnútornú silu na budovanie viery a osobného vzťahu s Pánom Ježišom. Ak bude slovo Kristovo v nás prebývať bohato a podľa neho budeme skutočne aj žiť, tak potom bude aj náš život bohatý. Budeme bohatí na lásku a pokoj, ktorý je dnes taký potrebný. V rodinách, v priateľských či pracovných vzťahoch.

Drahí čitatelia, priatelia, bratia a sestry. Dostali sme od Pána Boha dary. Vedzte o nich, ale najmä ich používajte. Rozbalme ich a skutočne sa v nich rozhojňujeme. Potom aj naša služba v ozbrojených silách aj v rodine či medzi priateľmi bude skutočným bohatstvom. Bohatstvom vnútorného človeka. Bohatstvom v Ježišovi Kristovi, skrze ktorého ako jediného získame večný život a spasenie.

por. Mgr. Viktor SABO

dekan EPS v OS SR AOS v Liptovskom Mikuláši

Ordinár Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR Mons. František Rábek sa 21. januára zúčastnil na ocenení Jána Chryzostoma kardinála Korca. Katolícka univerzita v Ružomberku mu udelila čestný titul doctor honoris causa pri príležitosti jeho 85. narodenín počas slávnostného zasadnutia Vedeckej rady KU v Kňazskom seminári sv. Gorazda v Nitre.

Ján Chryzostom kardinál Korec sa narodil 22. januára 1924 v Bošanoch. V roku 1939 vstúpil do Spoločnosti Ježišovej. V rokoch 1939 – 1950 študoval filozofiu a teológiu v Ružomberku, v Trnave a v Brne. V roku 1950 po likvidácii kláštorov bol internovaný v Jasove, Podolínci a Pezinku, potom odišiel do civilného života. Kňazskú vysviacku prijal tajne 1. októbra 1950. Biskupskú vysviacku prijal 24. augusta 1951 z rúk biskupa Pavla Hnilicu. Do roku 1960 pracoval ako robotník, ale tajne vykonával biskupskú službu. V roku 1960 bol odsúdený za vlastizradu na 12 rokov. Bol väznený v Prahe na Pankráci, Ruzyni a vo Valdičiach. V roku 1968 po prepustení z väzenia sa opäť zapojil do obnovy náboženského života. V roku 1969 na audiencii u pápeža Pavla VI. dostal biskupské insígnie. Po návrate do vlasti naďalej pracoval ako robotník, naposledy ako opravár výťahov v bratislavskej Petržalke. V roku 1990 pôsobil ako rektor Kňazského seminára v Bratislave a bol menovaný za nitrianskeho diecézneho biskupa. V roku 1991 ho pápež Ján Pavol II. menoval za kardinála. Od 15. júna 2005 bol apoštolským administrátorom Nitrianskej diecézy a 16. júla 2005 sa stal emeritným biskupom Nitrianskej diecézy.

„V Nitre som mal 15 rokov veľmi dobré vzťahy k policii a policajtom, k väzenským dozorcami, k záchrannej hasičskej službe, a najmä k vojakom. Na ich požiadanie som ich prijímal a pri iných príležitostiach som zas navštevoval ich podujatia. Aj to bolo znamenie zmenených čias a podnet k ďalšiemu rozvoju vzťahov k duchovným hodnotám. Ja som síce vojak nebol, ale väzeň áno a viem preto oceňovať duchovnú službu aj vo väzniciach. Sme na ich službu hrdí a obdivujeme ich. Ale pri myšlienke na nich sa nám dnes do hrdosti mieša aj hlboký smútok – niektorí naši vojaci pri tejto

vznešenej službe už položili životy. Pri myšlienke na tieto bolestné obete – cítim bolesť s hlbokých smútkom. Modlím sa úprimne za nich. A rovnako úprimne za všetkých živých,“ zdôraznil Ján Chryzostom kardinál Korec.

Tieto slová plne vystihujú jeho vzťah k ľuďom slúžiacim pokoju, mieru, spravodlivosti, zákonnosti, či ochrane ľudského života a majetku obyvateľov našej vlasti, ale aj k trpiacim v oblastiach postihnutých vojnovými konfliktmi v zahraničí.

Práve on 2. decembra 1994 ako nitriansky sídelný biskup požehnal vo Výcvikovej základni mierových síl OSN prvú vojenskú kaplnku v novodobých časoch a zasvätil ju sv. Fabiánovi a sv. Sebastiánovi – patrónovi vojakov. Od toho dňa sa Ján Chryzostom kardinál Korec začal stretávať s vojakmi a príslušníkmi ozbrojených zborov častejšie. Nitriansky sídelný biskup pozval 19. novembra 2000 vojakov a policajtov Nitrianskej diecézy a mesta Nitra so svojimi rodinami, ako aj ich civilných zamestnancov na diecézne slávenie Jubilea vojakov a policajtov v rámci Veľkého jubilea 2000 do katedrály sv. Emeráma na Nitrianskom hrade.

Druhú vojenskú kaplnku v Nitre zasvätenú sv. Cyrilovi a Metodovi požehnal kardinál Korec 11. apríla 2002 v priestoroch protiletadlovej raketovej brigády v Nitre. Vyslovil želanie, aby tu vojaci našli pokoj, posilnenie ducha a viery. „Duchovná služba medzi vojakmi má osobitné miesto. Sú to práve vojaci, od ktorých sa očakáva, že budú nielen neohrozenými a odvážnymi bojovníkmi, ale najmä čestnými mužmi, oddanými ochrancami pokoja, mieru a života obyvateľov svojej krajiny,“ povedal kardinál Korec.

Ani po zrieknutí sa úradu nitrianskeho diecézneho biskupa v roku 2006 sa vzťah Mons. Jána Chryzostoma kardinála Korca k príslušníkom Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR neskončil. Nitriansky hrad sa stal 27. júna 2008 miestom v poradí už 12. stretnutia predstaviteľov zahraničného vojenského a policajného diplomatického zboru akreditovaného v Slovenskej republike s osobnosťami kultúry a verejného života v Nitre. V máji minulého roku prijal náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka.

mjr. Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD.

kancelár Ordinariátu OS a OZ SR

5 x odpovedz

1. Filozof a fyzik Ernst Mach (1838 – 1916) bol pôvodom
a) Rakúšan
b) Čech
c) Nemec
2. Najhlbšie jazero na svete je
a) Ladožské jazero
b) Kaspické more
c) Bajkalské jazero
3. Najplodnejším vynálezcom všetkých čias bol
a) Thomas Alva Edison
b) Nicola Tesla
c) Guglielmo Marconi
4. Hlavné mesto v Európe postavené na siedmich pahorkoch je
a) Brusel
b) Amsterdam
c) Lisabon
5. Koľko je hviezd na zástave Európskeho spoločenstva?
a) 15
b) 16
c) 12

Správne odpovede: 1b), 2c), 3a), 4c), 5c).

Pevnosť pri nebeskej bráne

Petržalská línia opevnenia vedie popri hraničnej čiare s Rakúskom. Do bunkrov označených v historickej vojenskej mape pod číslami S 1, S 2, S 3, S 4 sa dostaneme ťažko dostupným terénom cez stred Pečnianskeho lesa. K ďalším po Kopčianskej ulici a potom po poľnej ceste asi 300 – 400 m. Betónový bunker S8 sa nachádza pri nebeskej bráne vojenského cintorína z obdobia 1. svetovej vojny. V súčasnosti je cintorín vo finálnej fáze rekonštrukcie vďaka Magistrátu hl. mesta SR Bratislava.

Tieto zaujímavé priestory však veľmi rýchlo „našli“ vandali, ktorí postupne rozkrádali a naďalej rozkrádajú zariadenia. Terčom zlodějov sú všetky bunkre a opevnenia v petržalskej línii. Nie je tajomstvom, že lovcami vojnových suvenírov, nábojov, zbraní a inej výzbroje a výstroja sú domáci, ale aj zahraniční zberatelia vybavení detektormi kovov a inou technikou. Vojenská história Bratislavy siaha hlboko do minulosti nášho národa. Najmä prvá a druhá svetová vojna, v ktorých zahynuli tisíce vojakov, otcov, synov, matiek a nevinných detí, sa vryla do

pamäti Slovákov. Nadšenci z Klubu vojenskej histórie z Petržalky veria, že sa im aj v spolupráci s rezortom obrany podarí zriadiť v týchto pevnostiach pamätníky obetiam vojen, ktoré by slúžili ako náučné centrum pre školy a širokú verejnosť Bunker S8 „Hřbitov“, nachádzajúci sa pri vojenskom cintoríne na Kopčianskej ulici v Bratislave, je vhodným kandidátom.

Text a foto Miroslav KOŠIRER

ZASMEJME SA ...

V galérii chlap zastane pred jedným obrazom a kričí na sprievodcu:

- Tento hrôze hovoríte moderné umenie?!
- Nie, tento hrôze hovoríme zrkadlo.

...

- Šesť rokov som nepil, nefajčil a nebehal za ženami.
- Preboha a čo ti bolo?
- Nič, potom som začal chodiť do základnej školy.

...

Rozprávajú sa dvaja slobodní kamaráti:

- Nerád som chodieval na svadby.
- A prečo?
- Stále mi babky hovorili, že možno práve ja budem ten nasledujúci!
- A už ti dali pokoj?
- No jasne! Od kedy hovorievam na pohreboch, že možno ty budeš tá nasledujúca!

...

Stretnú sa dvaja dedkovia a jeden sa sťažuje:

- Človeče, ja mám strašné problémy so spaním. Ešte a nie zaspať.
- A druhý nato hovorí:
- To musíš robiť ako ja. Ja počítam do troch a vždy zaspím.
- Fakt len do troch?
- No niekedy aj do pol štvrtej.

...

Rozprávajú sa dvaja dedovia:

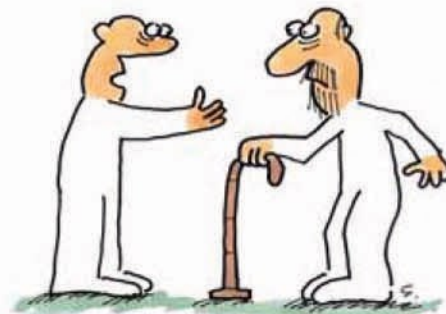
- Ten môj vnuk je chudák.
- Prečo?
- Ja som Slovak, babka Rumunka, otec je Maďar, mamu sme vychovávali v Rusku a on chudáčisko nevie rozprávať ani jedným jazykom. - A koľko má rokov?
- Už bude mať dva mesiace!

...

- Moja žena chodí každý večer do krčmy.
- A to jej dovoľáš?
- Jasné. Vieš, ako by sa mi samému zle išlo domov?

...

TY SI AKO BÝVALÝ VOJAK MÔŽEŠ DAŤ DO ZAHRADKY NAMIESTO TRPASLIKA TANK...

Hazardér

Už dlhé roky v médiách upozorňujú domácich majstročov, ktorých priťahujú zbrane a výbušniny pred nebezpečenstvom ich výroby a používania v domácom prostredí. No na niektorých, ako sme toho svedkami najmä po silvestrovských radovánkach, to absolútne neplatí. Spoliehajú sa na svoju „odbornosť“, ich konanie sa však väčšinou končí tragicky. Šťastie v tomto smere mal bývalý kpt. Ing. Dominik H., príslušník VÚ 1400 Liptovský Mikuláš, ktorý si bez povolenia zaobstaral výbušninu z kategórie traskavín, typu hexametyléntriperoxididiamín, výbušniny z kategórie trhavín typu pentrit a hexogén v celkovom množstve 50 – 80 g a výbušninu kategórie strelivín typu nitrocelulózoový doštičkový prach v množstve 71 g, elektrické vodiče a elektrický palník. Vo svojom byte, v ktorom sa nachádzala aj jeho manželka a maloleté dieťa, s týmito výbušninami manipuloval, čím došlo k výbuchu. Podľa znalca, vzhľadom na otvory spôsobené na stole a čiastočnú demoláciu okolitého zariadenia, muselo obžalovanému vybuchnúť dovedna 50 – 80 g výbušniny, teda viac, ako obsahuje obranný ručný granát. Keďže táto trhavina nebola obalená kovovým obalom, nemala našťastie také účinky, ako by mal granát, takže ani obžalovanému, ani jeho rodine nespôsobila žiadne zranenie. Aj keď sa obžalovaný bránil, že mu v byte vybuchli petardy, znalec vzhľadom na zloženie povýbuchových splodín a zvyškov ľahko zistil o aké trhaviny išlo a jednoznačne vylúčil, že by sa používali vo voľne predajných petardách.

Za takéto konanie hazardujúce nielen so svojím zdravím a životom, ale aj svojich najbližších, bol obžalovaný vojenským súdom uznaný vinným zo zločinu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. b) Tr. zák. a odsúdený na trest odňatia slobody na tri roky, ktorý mu bol za súčasného uloženia probačného dohľadu podmienčne odložený na skúšobnú lehotu troch rokov. Súčasne mu súd uložil aj obmedzenie spočívajúce v tom, aby sa počas tohto obdobia zdržal manipulácie s výbušninami a ich držania. Aj keď sa prokurátor domáhal nepodmienečného trestu odňatia slobody, vzhľadom na okolnosti prípadu (prítomnosť manželky a dieťaťa v čase výbuchu), súd zohľadnil pri ukladaní trestu doterajšiu beztrietnosť obžalovaného a to, že neprišlo k žiadnym následkom na zdraví.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Spomienky na vojenčinu

Na základnú vojenskú prezenčnú službu som nastúpil prvého októbra 1969. Bol som plný očakávania a zvedavosti, poučený skúsenými vojakmi ako sa na vojne správa. S troškou peňazí vo vrecku som nastúpil v Spišskom Štiavniku na osobný vlak do Prešova. Vo vlaku ma už čakal môj kamarát z učňovky. Vedeli sme, že ideme spolu k tomu istému útvaru a tešili sme sa, že budeme spolu slúžiť. Aby nám cesta lepšie ubiehala, občas sme si logli z fľašky, až kým nebola prázdna. Po vystúpení z vlaku sme sa okamžite zorientovali. Zvýšený počet vojakov na stanici dával tušiť možný odchyt regrútov, ani pripravené V35-ky neveštili nič dobrého, najmä pre veselších mládencov. Tak sme zo stanice zmizli ako para nad hrncom a pobrali sa na prieskum mesta, v ktorom sme mali stráviť nejaký čas. V krčme za námestím sme si ešte dali po poldeci, zapili sme to pivom a poďho do kasární. Zmocnili sa nás vojaci, ktorí nás odviekli k holičom. Keď skončil, ocitli sme sa na izbe. Na posteli nás čakal kompletný predpísaný vojenský výstroj, ktorý sme si museli obliecť, uložiť do komínkov do pridelených skriniek a čo bolo horšie, už sme to neboli my, ale vojaci.

Tak sa začal náš prvý deň z celkových 730, ktoré nás ešte len čakali. Velil nám slobodník, asi 158 cm vysoký, so zlými očami a ako sme neskôr zistili, aj so zlými nápadmi. Hneď nás otestoval večernou kontrolou uložených skriniek. Samozrejme, nik ju nemal uloženú podľa jeho predstáv, tak nám ich všetky vyhádzať. Skrinky sme ukladali takmer do polnoci, kým sa mu uráčiť dovolí nám, aby sme si ľahli. Tomu však ešte predchádzala kontrola, či nemáme pod pyžamom oblečené trenírky. No, veľmi zábavné. Keď sme sa už uložili a to slobodnícke čudo urobilo tmú, mohli sme sa konečne pokúsiť zaspáť.

Michal ANTAŠ

Tajničku tvorí slovenské prislovie	vykašľaný hlien (expr.)	vitím zhotovila	desatiny, po anglicky	rímske číslo 999	Pomôcky: Olsen, ELAS tentis, ekotopy	vzchop sa	strapcová metla na vytieranie	otrávné látky (skr.)	chemická značka germánia	Pomôcky: Lye. Veli	štát v Afrike	vzdelávajú	plače (bás.)	úhor, po nemecky
3					zmiešanina hmly a exhalátov					niktoš, nič, (hovor.) riskovalo				
trhám (kniž.)					povahovo prudká žena pre, po česky									
skratka chinínu				pravoslávny kňaz okolia živ. organizmov				ohováral, osočoval	Inspection Générale švédske sídlo			falošný, po maď. notársky úrad (skr.)		
nemecký tenista (Peter)						nórsky skladateľ tvorcovia							meno Edisona	hrá sa (bás.)
4														
Autor: Vojtech KUKOL	ktosi (bás.)	EČV okr. Sobrance ľadník			mužské meno plúž						sekám	MOL Haiti turecký básnik		
značka kilovoltu			toto priesečník dvoch priamok			táto 1			diera akútny koronárny systém (skr.)					
patriaca Tiborkovi										2				
kryt vojaka v poli proti strelám					popruh (hovor.)					býv. grécka národno-oslobod. armáda				
ovocné záhrady					oleje, po anglicky					plytká kuchynská nádoba				

Ľahké a viacúčelové LMV

Rakúske ministerstvo obrany je jedným z najnovších obstarávateľov ľahkých viacúčelových vozidiel (LMV) s pohonom 4x4 z dielne výrobcu nákladných vozidiel Iveco. Podľa talianskej automobilky si Viedeň objednala 150 vozidiel so štandardnou dĺžkou 4,8 m a šírkou 2,2 m. Vozidlá budú mať niekoľko konfigurácií, pričom zbraňový systém nadstavby s automatickou vežičkou a guľometom kalibru 12,7 by mala dodať izraelská spoločnosť Elbit. V minulom roku vyrobili 950 vozidiel LMV, ktoré sa tiež označujú ako M135E24WM a sú dostupné s tromi dĺžkami rázvoru. LMV 4x4 v základnej verzii má rázvor 3 230 mm, rozchod kolies 1 710 mm. Ponúka motory Iveco s výkonom 240 a 270 k. Celková hmotnosť predstavuje 7 000 kg, užitočné zaťaženie 2 300 kg a maximálna hmotnosť prípojného vozidla 4 200 kg. Bez prípravy prekoná hĺbku brodu s 850 mm a dosahuje rýchlosť 130 km/h.

Modelový rad LMV, ktorý vyrába divízia Iveco pre špeciálne vozidlá so sídlom v Bolzane, bol skonštruovaný tak, aby poskytoval vysokú taktickú mobilitu – veľkú rýchlosť na ceste a optimálne schopnosti na jazdu v teréne. Má vysokú odolnosť voči protitankovým a nášlapným minám – s väčším dôrazom na ochranu posádky než na celistvosť vozidla. Vozidlo Iveco LMV je prvé európske vozidlo postavené podľa modulárneho konceptu a splňajúce prísne požiadavky ochrany posádky. Využíva viacero konštrukčných skupín zo sériových úžitkových vozidiel (prevodovka, motor). Vozidlo je vo výzbroji siedmich krajín, štyri ho používajú v Afganistane, pričom tu naň v minulom roku zaznamenali osem útokov, všetky bez zranenia posádky.

(rak)
Foto Iveco

Plná poľná

Oblíbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 17.10 hod. do 17.30 hod. Priebežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt sa na Vás tešia tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Biháry a Bernard Roštecký.

(r)

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 16,35 h.
a v dvoch reprízach
- ich vysielací čas sledujte
na internete

SKVELÁ OSVETA

Všetci, ktorí by chceli absolvovať rýchlokurz o vojenskej histórii Slovenska, si môžu prečítať prvé číslo tohtoročnej Vojenskej OSVETY. Renomovaní historici Vojtech Dangl, Ivan Gosiorovský, Ján Lichner a Vladimír Segeš na vyše sedemdesiatich stranách formátu A4 ponúkajú čitateľovi stručne a zároveň mimoriadne pútavo podané dejiny vojenstva na Slovensku od obdobia starých Slovanov.

Vojenskú OSVETU vydáva Kultúrne a metodické centrum OS SR v Trenčíne. Má byť pomôckou pri zabezpečení spoločenskovedných seminárov profesionálnych vojakov a vybraných skupín zamestnancov OS SR. Redakciu vedú Ján Lichner a Pavol Švantner. Tlač zabezpečuje 5. kartoreprodukčná základňa Nemšová.

(pv)

15 rokov (1994 - 2009)

Zo zbierok Vojenského historického múzea v Piešťanoch **Aero L-29 Delfín**